

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő: VÉRSZI JÓZSEF.
Felelős szerkesztő: BRAUN SÁNDOR.
Kiadja: A SZERKESZTŐSÉG.

Égész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapeston 8, vidéken 10 fillér.

A mérleg.

Budapest, november 28.

(v.) Hál' istennek, tul volnánk hát rajta. Min? A felirati vitán? Dehogy. A felirati kötelekésen. Amely szóharc megérdemli a vita nevé, abban eszmék mérkőznek és elvek csatáznak. A ma bezárult szóharcnak más-fajta volt a célja is, a tartalma is. Itt a küzdelem nem egymással ellentétes okoskodások surlódásából állott, hanem jobbadán felületes csipkedésekből s léha gonoszokodásokból. Ha ennél jobb nem tellett az új képviselőháztól, sajna, igazuk lehet azoknak, akik a parlamenti színvonal süllyedéséről beszélnek.

Kire vessünk a felirat tárgyalásának meddő-ségeért? A kormány rovására és a szabadelvű-pártéra alig jut belőle valami. Ők megkínálták a kisebbséget egy tartalmas és méltóságos vita anyagával. Ott volt a felirati bizottság javaslata, amely szinte tulgazdag volt eszmékben s amelyből világosan domborodott ki a szabadelvű irányzatnak egységes vezérgondolata. Tágasabb és pompásabb porondot egy új parlament első szellemi tusája számára ennél képzelni sem lehet. Az ellenzék ezen a harc-terén nem fogadta el a csatát, hanem lesik-lott vagy a közjogi frázisok sívó homokjára, vagy a személyeskedések ingoványos talajára. Tehet-e róla a szabadelvűpárt, hogy becsületesen verekedni ilyen süppedékes csatateréken nem lehet?

Ha feladatának magaslátán állt volna az ellenzék, könnyű szerrel bevonhatta volna a vita kereteibe a politikai és gazdasági kérdéseknek azt az egész sorozatát, amelyre nézve jogosan és türelmetlenül vár tájékoztatást a közvélemény, s lehetővé tette volna kivált a törvényhozás legsürgősebb és legfontosabb problémája tekintetében Ausztriával és a külfölddel szemközt a magyar nemzeti aka-

ratnak egységes állásfoglalását. Szinte érthetetlen, hogyan szalaszthatta el a képviselőház kisebbsége ezt a hasznos dologtevésre önként kínálkozó alkalmat. Ez az országgyűlés a gazdaságpolitikai munka jegyében született. Az ő feladata lesz a nemzeti védekezés azzal a nemzetközi áramlattal szemben, mely nyers-terményeinket a világpiacról való teljes kiszorítással fenyegeti. Ennek az országgyűlésnek kell eldöntenie, megvan-e továbbra is a lehetősége és a célszerűsége a közös vámterület fenntartásának, avagy rá kell-e magát hazánk-nak szánnia a gazdasági különválással együtt-járó kockázatok elvállalására. Ugyancsak ez az országgyűlés fogja eldönteni a nemzetközi vámszerződés sorát. Szemünk előtt folyik a német birodalom vámpolitikai rendszerének gyökeres átalakulása; s az egész világ köztudatába átment immár az a meggyőződés, hogy a védvámoknak az a szelsőségig menő fokozása, amelyet Németország kezdeményezett, végzetes mértékben támadja meg Európa vámpolitikájának és gazdasági életének egész eddigi irányzatát. Nem érezte-e az új parlament ellenzéke, hogy ily viszonyok között milyen komoly feladatot szab eléje a kötelesség? Nem tudta-e, hogy neki kell kikutatnia a kormányzat szándékait és sorakozásra ösztökélnie a sokféle szerteágazó érdekeltségeket és felfogásokat? Az ellenzéknek lett volna kötelessége kideríteni, mely vonalon tul szűnik meg ránk nézve az Ausztriával való gazdasági közösség fenntartásának lehetősége és célszerűsége. Az ellenzéknek lett volna kötelessége megállapítani, milyen irányú és természetű gazdasági politikát kíván a kormány akár az esetleg megújítandó vámszövetség keretén belül, akár a gazdasági különválás esetén folytatni. S az ellenzékre várt az a feladat is, hogy mindkét eshetőségre nézve kifürkészsze a nemzetközi vámpolitika új áram-

lataival szemben a nemzeti termelés fogantatos védelmének útjait és módjait. Ha erre a területre velt magát az új parlament kisebbsége, elismerésre méltó és gyümölcsöző munkát végzett volna. De e helyett mi történt? Az, hogy a függetlenségi párt csupán a régi elnyűtt közjogi sérelmeket vitte harcba a vámközösség ellen, a néppárt pedig ezt az egész fontos kérdéshalmazt még ennyire sem pedzette. Ami ezen a téren mégis kitudódott, az tisztára a kormány s a szabadelvűpárt jóvótábol történt. A miniszterelnök a függetlenségi párt közjogi okvetellenkedésébe a maga jószántából kapcsolta bele azokat a nagyjelentőségű és erőlyes nyilatkozatokat, amelyek leg-alább Ausztria felé erőteljes kifejezésre juttatták a magyar közvélemény okos és szilárd állásfoglalását.

S hagyján, ha csupán mulasztás terhelné e téren a kisebbséget. De amit tett, az még ennél a mulasztásnál is kárhuzatosabb volt. A néppárt az egész vita során egyebet se tett, csak gyanusított, tülekedett, rekriminált és tombolt. Mintha csak biztatni akarta volna Ausztriát és a külföldet, hogy bizvást ellenünk fordulhatnak, mert nálunk a pártoskodás indulata még ilyen komoly időpontban is lehetetlenné teszi a nemzeti érdekek békés egymasmellé állását s a nemzeti akaratnak ez érdekek védelmére szolgáló egységes felvonulását. A néppárt duhajkodott, mikor a nemzet gazdasági létfeltételeinek sorsa összhangzatos együttműködésre intette a magyar közélet minden tényezőjét. Milyen benyomást kap vajjon a külföld ebből a felirati köteke-désből? Azt, hogy ez a nemzet nem fér a bőrébe s hogy parlamentünkben a pártszenvédegy megbénítja a nemzeti tömörülésre való törekvést, amely nélkül vesztélytetett gazdasági érdekeink hathatós védelemre nem számithatnak. Ne csodálkozzunk hát, ha Ausztria

TÁRCA.

Trisztán és Izolda.

(Zenédrama három fejeletében. Irta: Wagner Richard. Szövegét fordította: Abrányi Emil. A Magyar Királyi Operaházban első előadása 1901. november 28-án.)

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Irta: Gergely István.

Midőn a zeneirodalomnak egyik legnagyobb remeke első előadása után körülbelül négy évtizeddel a Magyar Királyi Operaház színpadán megjelenik, mindenekelőtt legyünk tisztában azzal, hogy sem Trisztán, sem Izolda nem kívánási a budapestiek véleményére. Wagner zenédramájának ádáz háboruságok után immáron megtámadhatatlanul foglalta el helyét a klasszikus műemkek között, a nélkül, hogy akár Magyarországon, akár Patagonia becses szavazatával támogatta avagy akadályozta volna. Ez a dolog nélkülünk dült el, valljuk be, és hogy operai nyelven szóljak, kissé későn „vág be”, aki a szokások kritikával akar előállni. Ezen a premiéren nem is Trisztán és Izoldáról van szó, hanem jómagunkról, akik egyszerű megint a mivel nyugathoz akarunk tartozni. Európai műintézet musora tudniillik Wagner remeke nélkül el se képzelhető; beváltjuk, imhol, e becsületbeli adósságot, ha nem is éppen huszon-négy óra mulva.

Ezek a gondolatok jártak tegnap este fejembem, mikor a Margitsziget havas ösvényein, kopár fák alatt haladtam. Egy aggyastyántól jöttem, akiknek biográfiája mai zenekulturánk története, aki életét, óriási munkáját, tízes tehetségét és egész vagyonát zenekulturánknak áldozta. Aki —

ugyszólván egymagában — hazánk zenei lelkiismerete volt, amikor odakünn új kérdéseken töprengtek. Aki mert esküdni új elvekre, amelyekért az embert akkor még futóbolondnak nézték. És aki már harmincöt év előtt követelte magyar színpadra Trisztán és Izolda műremekét. Egymagában. Egyedül.

Ha intendáns vagyok, a mai premiére elküldöm a legjobb páholyomat idősebb Abrányi Kornél-nak. Ott a helye. Legalább pihenhetett volna egy estét a patriárka, aki most is egyre dolgozik. Tiszteljük, akit az idők igazoltak!

Nekem pedig olthatatlan lelki szükségem volt, hogy Trisztán és Izolda mai premiéréről való referációm ezzel a megemlékezéssel kezdjem.

A Budapesti Napló olvasói a műemkek keletkezésének történetét már ismerik Wagner Richard elbeszéléséből, amelyet egy hét előtt közöltünk, — a müncheni premier történetét pedig Mosonyi Mihály-nak, honi zenekulturánk ez uttoró alakjának mai tárcánkban reprodukált cikkéből. Első sorban tehát csak a szövegeknyvet kell ismergetnem.

Trisztán és Izolda mondáját már a tizenhar-madik színdarabban dolgozta föl strassburgi Gottfried, azaz felül a provanszi mondakörben is megtalálani ezt a megható szerelmi történetet. Wagner, akiről nem tudni, vajjon mint zeneszerző, avagy mint költő volt-e nagyobb, a mondának lélektani mélységet és szimbolikus jelentőséget adott és a eszeleményt a maga intenciói szerint gyurta át. Ite me:

Az előmenyek Marke király Irland meghódítására küldi ki csapatát és a harenban, mint a legvitézebbek egyike, Trisztán tüntette ki magát. Ő öli meg Morold vitézt, Izolda jegyesét, de az ellenfél a dárdaival őt is meg tudja sebezni. Az eszméletlen Trisztánra rábukkan Izolda, ápolja és a

mikor a dárda szilánkját kihuzza a sebből, megismeri, hogy jegyse tegyveréből való. Már-már bosszút akar állni a halálra sebzett dalián, amikor Trisztán magához tér és megtört pillantását Izoldára veti. E pillanatban hirtelen egymásba szeretnek. A leány valami orvosszerrel, amelynek titkát anyjától tanulta, meggyógyítja jegyse gyilkosát, Trisztán visszatér honába és Marke királynak, akit esudás hódolattal szeret, feleségül ajánlja Izoldát, mert csak igray király méltó a kitanú leány szerelmére. Az öze király végül Irlandba küldi Trisztánt, hogy kérje meg számára Izolda kezét.

I. felvonás. A szín: sátor egy gálya fedélzetén. A hajó Cornwall felé repül, ahol Marke király ifju nejére vár. Izolda nyugtalanul fetreg a pamiagon, Brangéne, az ő kiserője, a széthzott függöny keskeny résén keresztül Trisztánt kémleli, aki sápadt arccal áll a kormánynál és tekintetét a messziségbe, Cornwall felé szegezi. Izoldát, aki Trisztánra, mint kérőre vár, vélet sebzti a bánat a lovente hidegsége miatt, amely esnya göznek tart. Meghagyja Brangéneket, hívja ide Trisztánt:

Parancsolj rá,
Mert ő a szolga,
S én az urnó,
En, Izolda!

Trisztán megjelenik és Izolda tudtára adja neki, hogy meggyilkolt vőlegényeért bosszút kell állnia. A hős átnyújtja kardját, kitarja keblét és várja a halált. De Izolda másra gondolt. Ráparancsol Brangénere, nyujtsa át a hatálos italt. A leány összeborzad, meginog, tétovázik, — és a szerelmes búvitálból önt a serleget. Trisztán fo-hajtja a serleget, de Izolda kiragadja kezéből és a maradékot ő maga issza meg. Mindkettőt el-fogja a szerelmes mámor, egymás tekintetbe me-

és a külföld e tapasztalásból bátorítást merítenek a magyar érdekek menél szilajabb megrohanására. Amit az ellenzék elmulasztott s kivált amit a néppárt tett, súlyos hiba volt s alig hozható több helyre. A kormány és a többség megtekte a magáét. Helyesen állította be a kérdéseket, előkészítette és felszerelte a vitát s megkínálta ellenfeleit a komoly, higgadt, gyümölcsöző tanácskozás dus anyagával. Nem rajta mult, hogy sivár és terméketlen kötekedéssé, üres pattogássá fajult el a szóharc az ellenzéki oldalon. Az új parlament bemutatkozását a legjobb akarattal sem mondhatjuk hát biztatónak. A szellemi érettség és az erkölcsi komolyság legnagyobb mértékét követeli a képviselőháztól a megoldandó problémák nehézsége, bonyolultsága és messzire kiható jelentősége. Az első szóharc lezajlása után attól kell bizony tartanunk, hogy az új parlament sehogy sem üti meg ezt a mértéket.

BELFÖLD.

Szell Kálmán és a néppárt. Szell Kálmán tegnapi fényes diadala az egész szabadelvű közvéleményben osztatlan örömet és lelkesedést okozott, amint ezt félrosmérhetetlen jelekből konstatálni lehet. Természetes dolog, hogy annál nagyobb a néppárt levertsége, minél inkább tapasztalja *Rakovszky* István kirohanásának súlyos erkölcsi kudarcát. A levertségbe azonban, talán vigasztalásul, egy kis osondes káröröm vegyül, amelynek az a reménykedés a forrása, hogy talán a miniszterelnök kissé messze ment tegnap a nyíltságban, s talán sikerül ezt Szell Kálmán kárára valamiképpen kiharcolni. A néppárt-nak az a káröröme pedig egészen hiábavaló. Szell Kálmán az 6 politikai és egyéni becsülete ellen intézett támadásra nem felelhetett másképp, mint azzal a teljes őszinteséggel, amely minden kétséget eloszlatott és minden gyanúsításnak elvette a fogatját. Azért a bátorságot, amelylyel ezt megeselekedte, hálás iránta az ország közvéleménye, hálás a szabadelvűpárt és hálás lesz bizonyosan a korona is, mert hiszen a koronának csak olyan miniszterelnök bírhatja a bizalmát, akinek a tekintélye, a politikai reputációja teljesen érintetlen. A klerikális táborból átszivárgott ama hír, hogy Szell Kálmán tegnapi közléseinek az a része, amely a Bánffy bukásának részleteire vonatkozik, kedvezőtlen benyomást tehetett az udvarnál, józsi

lyednek, összelelkeznek és nem veszik észre, hogy megérkeztek *Cornwall* partjához, ahol Marke király ifju feleségére vár.

II. felvonás. Trisztán és Izolda szerelme nem maradhat titokban. Az udvar emberei, különösen Melot lovag egyre gyanakszik és leselkedik. Marke király társaival vadászaton van és Izolda éjnek idején a vadász kastély lépcsőjén Trisztánt várja. A világos nyári éjszakában távolról kürtök búgnak és Izolda megadja Trisztánnak a titkos szerelmi jelet, hogy jöhet: elöltja a nyitott ajtóra erősített fáklját. Trisztán megérkezik és Brangéne fölmeleg az öröronyba, hogy a szerelmeseket esetleges veszedelemre figyelmeztesse. Es most következnek a zeneirodalom legszebb, legmáramorítóbb szerelmi kettőse. Hiába figyelmezteti Brangéne a toronyból, hogy Marke király közeleg, — az örjöngő szerelmesek nem hallják intó szavát. Az öreg férj Melot és fegyveresek kíséretében egyszerre csak a megreitent szerelmes pár elé toppan. Trisztán köpenyével eltakarja Izolda arcát és maga megtörve a király felé fordul. Marke keserű szemrehányásokkal kérdezi „leghibebb hivat”, miért dúlta föl életét. Trisztán felel, mialatt fájdalmas részvétellel emeli tekintetét az öreg királyra:

Királyom, én ezt
Nem mondhatom meg,
S kérdd újra bár,
Oh, nem kapsz arra választ!

Majd felszólítja Izoldát, jöjjön oda vele, ahol „homályos, néma a tartomány és nem ég nap-sugár!” Izolda megadó szerelmelel kéri, mutassa neki az utat, hadd követhesse. Erre Melot dühösen fegyvert ránt, hogy megakadályozza Marke király további meggyaláztatását, — és Trisztánra rohan. Trisztán egyszerre leejti kardját és megsebesülve omlik Kurvenál karjaiba.

III. felvonás. A szín Trisztán várudvara. Kurvenál megsebesült urát titkos utakon ősei lakába

mosolygást keltett a többség körében. A néppárt — úgy látszik — arra számít, hogy a miniszterelnök idevágó kijelentéseiben indiskréciót fognak látni a magasabb körök. A kormány párt gyerekesnek tartja ezt a kárörvendő reménykedést, mert Szell Kálmán a saját kormányralépése előzményeinek felderítésében csak odáig ment el, ameddig megtámadott jellemének mulhatatlanul el kellett mennie, de e mellett nem lépte túl azt a határvonalat, amelyet a fejedelem elhatározásainak s cselekvéseinek alkotmányos fedezése szabott eléje. Beszédének eme kényes részében a miniszterelnök egyenesen invokálta 6 felségét, hogy meg fogja neki bocsátani, amit megbántott politikai jellemének védelmére a nyilvánossággal közölni kénytelen. Hogy 6 felségének kegye és bizalma ezt az abszolútúriumot meg fogja adni Szell Kálmánnak, azt a szabadelvűpártban kétségtelennek tartják.

Egy alább közölt bécsi jelentés arról ad hírt, hogy Szell Kálmán ma este Bécsbe érkezett. A mi értesülésünk szerint a miniszterelnök ma délután elutazott ugyan, de nem Bécsbe, hanem *Rátótra*. Hogy birtokáról a ma beállott parlament szünet négy napjának valamelyikén Bécsbe is fejrándul, az valószínű. De külön politikai célja e bécsi utnak nem lesz; a most folyó fontos vámpolitikai tárgyalások elég okul szolgálnak a magyar kormányelnöknek az ilyen utazásra.

A félhivatalos *Budapesti Tudósító* jelenti: Szell Kálmán miniszterelnök ma délután rövid tartózkodásra *Rátótra* utazott. A miniszterelnök onnan Bécsbe megy, ahonnan e hét végén, legkésőbbben a jövő hétfőn Budapestre visszatér.

Bécs, november 28.

A *N. W. T.* jelenti: Szell Kálmán miniszterelnök ma este fél tíz órákor ide érkezett. A magyar miniszterelnök erőli az utjéről Budapestten semmi félhivatalos jelentést nem adott ki s csak a beavatottak tudtak a miniszterelnök utazásáról, amely a tegnapi beszédével van összefüggésben. De nemcsak ez az egyetlen célja Szell Kálmán miniszterelnök bécsi utazásának. Holnap tanácskozás lesz 6 felsége elnöklete alatt s ezen a konferencián fontos kérdések fognak szóba kerülni. Ezen a tanácskozáson a magyar miniszterelnök is meg fog jelenni.

A csaozai választás. Ma volt a képviselőválasztás a *Hieronymi* Károly lemondása következtében megüresedett csaozai kerületben. Egyhangulag *Láng* Lajost, a szabadelvűpártnak ezt a kitűnőségét választották meg, méltó örömré a parlament többségének és hasznára az egész parlamentnek, amely egy kiváló munkacerejét nyerte vissza.

A felirati vita vége. A képviselőház mai ülése váratlanul gyorsan végződött. Pedig eleinte úgy tetszett és különben hire is járt, hogy a tegnapi viadalnak ma még folytatása lesz. De csak egy napirend előtti felszólalás kapcsolódott a tegnapi eseménybe, amennyiben *Okolicsányi* László napirend előtt mosakodott, hogy a nyitrat új főispánt személyesen nem ismeri, vele dolga sohasem volt s ha közbeszólása célzást tett kinevezésére, ez csak azt akarta jelenteni, hogy Kramolin kinevezése nem igen mutat rendszer-változásra, mert Kramolin a régi rendszer híve volt. Erre *Szell* Kálmán miniszterelnök egyszerűen konstatálta, hogy Kramolin eddig bírói ténen dolgozott, politikai szerepet nem játszott és semmiféle rendszer mellett sem exponálta magát. Hogy vajjon főispáni állásában a mai kormány intenciói szerint fog-e eljárni, azt itéljék meg majd a tetteiből. De egyelőre minden kritika jogosulatlan. S ezzel az ügy el is volt intézve. A felirati vitához pedig senki sem szóltal fel s így öt perc múlva a javaslat részleteiben is el volt fogadva. Holnap délelőtt tíz órákor formális ülés lesz, melyen az elfogadott feliratot a Ház színe előtt felolvassák, aláírják s a fölterjesztésre előkészítik. Aztán keddig nem lesz ülés. Kedden a miniszterelnök indítványához képest az indemnitás-javaslatot s utána a horvát pénzügyi provizóriumot veszi a képviselőház tárgyalás alá.

A Ház bizottságából. A képviselőház igazságügyi bizottsága *Fabiny* Teofil elnöklésével ma ülést tartott, amelyen a kormány részéről *Plósz* Sándor igazságügy-miniszter volt jelen. Előnk az új országgyűlés kezdetén melegen üdvözölte a bizottság tagjait s a jelenlévő miniszter előtt tolmácsolta a bizottság tagjainak üdvözlét. *Plósz* miniszter köszönetet mondott az üdvözlő szavakért és kérte a bizottság tagjait, ajándékozzák őt meg bizalmukkal és támogatásukkal. Ezután tárgyalás alá vette a bizottság a Ház felhívását, melyben a gazdasági bizottság kezdeményezésére véleményes jelentést kér arról a kérdésről, vajjon az oly képviselők, kik eddig közszolgálatban állottak s a közszolgálatuk után járó lakbért ötévi október hóra, esetleg a november-januári évnegyedre is már fölvetették, részesítendők-e ugyanazon időre képviselői lakbér-illetményben is, igen vagy nem? A bizottság beható tanácskozás után *Hódossy* Imre indítványának elfogadásával igelül válasz adását határozta el erre a kérdésre, mert a törvény csak azokra nézve, akik a képviselőiség mellett azzal kompatibilis hivatali állást is viselnek, mondja ki, hogy képviselői lakbér-illetményben nem részesülnek; a többi képviselőket minden különbség nélkül egyaránt megilleti a törvény értelmében a képviselői lakbér. A bizottságnak ilyértelmű véleményes jelentését *Fancsó* Gyula előadó fogja a Ház elé terjeszteni.

A közlekedésügyi bizottság ma szintén tartott ülést *Vörös* László elnöklete alatt. A kormány részéről *Hegedűs* Sándor miniszter volt jelen. Az ülésen tárgyalás alá vette a bizottság a kun-szent-miklós-dunapataji helyi érdekű vasut engedélyezéséről 6-dó mi-

vitte, ahol most sz udvari hárs árnyékában lassan magához tér. De eszméletével egyidejűleg visszatér örjöngő vágyakozása Izolda után. A szerelmi epekedés tébolya fogja el, hiába csitítja Kurvenál, hiába vigasztalja, hogy titkon követet küldött a királyné udvarába, aki bizonyára fölkeresi beteg szerelmest. Mikor végre Izolda megjelen, Trisztán még egy pillantást vet rá, aztán meghal. Majd megjelenik Marke király, akinek Brangéne időközben bevallotta, hogy 6 az oka mindennek, mert szerelmi bűvialt öntötte a serlege. A király most bocsánatot hozza, de már késő. Trisztán holttestemre sugároz, átszellemült arccal borul Izolda; 6 is meghalt. Marke mély meghatottsággal áidja meg a két halottat.

Ez a dráma a szövegkönyvben. A magasatos tragédia, a bűn és a bűnhődés csudás misztériuma szimbolikus erővel hat a gyönyörű pózmában. Wagner ellenfelei gyönyölvöl emlegetik, hogy a tragédia címe helyesebben ekként hangzanék: *A szerelmi várdasztal*, minthogy a serleg tartalma és nem a szabad elhatározás intézi az alakok sorsát, — vagy, mint *Hanslick* mondja: Trisztán meg Izolda vegyi hatások áldozata.

Hogy a szerelmi bűvialt a mesének keretébe stilszerűen illő szimbólum, amely a szerelmi szenvedély erejét érzékíti, alig kell kifejtteni, úgy hiszszük.

Erre a szövegre írta Wagner *Richárd* azt a zenét, amely tökéletes műremeke az 6 stíljének.

„Mikor *Trisztán* és *Izolda* megzenésítésére végre elszántam magamat, nem bántott több semmi kétség. Teljes bizottsággal merültem bele a lelki események mélységeibe és innen, a világ-nak ebből a legtitkosabb középpontjából, alkotam meg külső formájukat. Ezzel a munkámmal szemben érvényesíthetik a legszigorubb követelményeket, amelyek elméletemből folynak: nem mintha szabályok szerint alkottam volna, hiszen az alkotásnál minden elméletről teljesen megfeledkeztem, sőt munkaközben magam észrevettem,

hogy mint szárnyalom túl a magam szisztémáját. Nincs nagyobb gyönyörűség a világon, mint az alkotó művészeknek ez a legfölkétesebb szabadsága!...“

Wagner intuíciójának ez a szerelmi szülötte az a műremeke, amely valóban tanubizonyoságot tesz lángelmű reformjai mellett.

A dráma bevonult a zenébe is, — a zenei kíséret pedig mintegy tartalma a szavalatnak. A szó, az ének, a zenekar egy célnak szolgál: az egységes zenedráma megalkotásának. És amikor Wagner ezt a célját elérte, megadta a zenének az élő nyelv szokásait, árnyalatait, világosságát és tömörségét. Ledöntötte a régi dalmű korhadt formáit, amelyeknek a zárt melódia tötszettsége adott erőt, — és megalkotta a lélektani alapokon nyugvó zenedráma hatalmas épületét, amely végtelen melódiaiból végtelen összhanggá egyesül.

Igy lett Wagner egy személyben törvényhozója és alkotója egy új művészetnek.

Persze, ha az ember megfigyeli a Wagner nyomán haladó epigonokat, önkéntelenül arra a konkluzióra jut, hogy az a stíl, amelyet a mester magának alkotott, olyan nyelv, amelyen csak 6 tudott beszélni, míg utódai csak holt grammatikájának szabályait tudják.

Lehetetlen *Trisztán* és *Izoldából* egyes részeket kiszakítani, annyira egységes mű a szerelme-nek ez a csudás pózmája, amelynek szépsége el fog hangzani az idők végtelenségéig.

Sok a gyötrelm ebben a zenében, akárcsak magában a szerelemben. Akárhányszor esztétikai sadizmus, de örök, mint a szférák zenéje.

Bizonyos azonban, hogy *Trisztán* és *Izolda* a szexualis szférák zenéje.

Ne tessék azonban pornografiára gondolni; mert a zenének is lehet pornografiája. Ez a gyötrelmes érzékiség, amely epekedve, szomjuhozva, tikkádtat, mámorosan, élrágadottan, magafeledten, vérengző diadalban lángol ebben a pózmában, emberi érzésnek oly lángja, igaz és örök,

niszteri jelentést és a pápa-bánhidai vasut engedélyezéséről szóló törvényjavaslatot. Lukács Gyula, Molnár Jenő és Konkoly Miklós észrevételei és Hegedűs miniszter felvilágosításai után elhatározta a bizottság, hogy a miniszteri jelentés tudomásul vételét és a törvényjavaslatnak változatlan elfogadását hozza a Háznak javaslatba. Ezzel az ülést véget ért.

A munkálatok kérvénye. A munkálatokat egy küldöttsége járt ma délelőtt Vészi József országgyűlési képviselőnél, főlkérve őt, hogy járjon közbe, hogy a képviselőházhhoz benyújtott kérelmüket minél előbb elfeltézzék, mert itt van a tél, amely a munkálatokat nagy nyomorral fenyegeti. Vészi rögtön fölkereste Szell Kálmánt és gróf Apponyi Albertet, akik a legmagyobb előzetesegyet tanusították a kérelem iránt. A miniszterelnök az ügy sürgősségére való tekintettel a Ház elnökével egyetértőleg megállapította, hogy a kérvényi bizottságot a legsürgősebben, már jövő keddre, december 3-ára hívják egybe, hogy a kérvényről mielőbb jelentést tessen a képviselőháznak. E jelentést a képviselőház a kérvények tárgyalására rendelt legközelebbi napon, szombaton, december 7-én fogja tárgyalni, úgy hogy a dolgot a lehető leggyorsabban fogják elintézni.

A horvát országgyűlés.

Budapest, november 28.

Horvát-Szlavon- és Dalmátországi gyűlését ma nyitották meg a szokott ünnepies módon, királyi leirattal. A leirat komoly és atyai hangon hívja fel a horvát urakat komoly és hasznos tevékenységre, s mint első, legfontosabb teendőt a pénzügyi egyezmény létrehozását emelvény ki, a magyar korona valamennyi országának testvéri egyetértését hangoztatja. Reméljük, hogy ezt az intelmet horvát testvéreink megszivlelik és beváltják azt a jogos várakozást, amely a királyi leiratban kifejezésre jut.

A horvát országgyűlés megnyitásáról szóló tudósításunk a következő:

Zágráb, november 28.

A horvát országgyűlést ma délelőtt 10 órakor nyitották meg a szokásos ünnepességgel. A megnyitási-ülésen jelen volt 93 képviselő és virilista. Kuszevics Szavetozár mint korelnök elolgoalta az elnöki szöveget. Az országgyűlést összehívó királyi leirat felolvasása után Francisci Henrik vezetése alatt 20 tagú küldöttséget választottak, amelyet a bánért mint a királyi képviselőjeért küldtek. A Márk-téren a 16. gyalogezrednek egy százada állott zenekarral és zászlóval és szokásos módon tisztelték a bán előtt.

Mikor gróf Khuen-Héderváry báró a teremben megjelent, lelkes zsivírózással fogadták, amire az elnök a királyi üdvözlésével válaszolt. A bán azután felolvasta a következő királyi leiratot:

Mi Ferenc József, Isten kegyelméből Ausztria

császára, Csehország királya és Magyar-, Horvát-, Szlavon- és Dalmátországi apostoli királya. A Horvát-, Szlavon- és Dalmátországi országgyűlésen összegyűlt főrendeknek, méltóságoknak és népképviselőknek királyi üdvözlötünket!

Főtisztelendő és tisztelendő, méltóságos és nagyságos, tekintetes, nemes, böles és körültekintő kedvelt híveink!

Kedvelt horvát és szlavon királyságaink anyagi és kulturális szükségleteinek teljes méltánylásában buzdítást fognak találni a törvényhozás terén, az alaptörvényben biztosított autonómia keretében való minél komolyabb és hasznosabb tevékenységre. E célból Horvát-, Szlavon- és Dalmátországi országgyűlést bánunk előterjesztésére 1901. évi november hó 16-án kelt királyi leiratunkkal folyó év november 28-ára összehívtuk Zágráb országos fő- és szabad királyi városunkba. Hűségteknek tehát olyan kérdések megoldásához kell látniok, amelyek annál fontosabbak, mert nem szorítkoznak csupán már meglévő közintézményeknek a szükségleteknek megfelelő kiegészítésére, hanem arra irányulnak, hogy a közjóban új előfeltételeit teremtsék meg, hogy kedvelt horvát és szlavon királyságaink abba a helyzetbe jussanak, hogy e tekintetben más előbbrehaladott népekkel és országokkal versenyre kelhessenek.

Mínt hogy az 1901. szeptember 9-én kelt királyi leiratunkkal összehívott közös országgyűlés már megkezdte tevékenységét, hűségtek meg fogják választani számára a törvényben meghatározott számú képviselőt, hogy ekképp annak törvényhozó működésének rendes menete siettesék azokban a ügyekben, amelyek Szent-István koronájának valamennyi országára nézve közbeek. Nem kevésbé kívánatosnak tartjuk, hogy a kedvelt horvát és szlavon királyságaink és a magyar királyság között megújítandó pénzügyi egyezmény tekintetében a tárgyalások minél előbb befejeztessenek és hogy azoknak eredménye olyan legyen, hogy lehetővé tegye nekünk, hogy megadjuk neki királyi jóváhagyásunkat olyan új törvény alakjában, amely az igazság és méltányosság alapján az egyetértés szellemét áthatva újabb bizonyítéka legyen majdan a magyar korona valamennyi országa között levő testvéri viszony szilárdságának.

Ennél fogva hűségtek erre a célra meg fogják választani a hagyományos regnikoláris küldöttséget, amelynek feladata lesz komolyan fáradozni e cél elérésére végett és a magyar országgyűlés regnikoláris küldöttségével folytatott tárgyalások eredményét megfelelő javaslatokkal hűségteknek előterjeszteni. Országos kormányunk azonban gondoskodni fog arról, hogy egy tisztán közigazgatási terén, mint a vallás- és közoktatásiügy terén, ugyancsak az igazságügy terén olyan javaslatokat terjeszteszen hűségtek elé alkotmányos tárgyalás végett, amelyek a nem-

zet gyakori jogosult szükségleteinek megfelelően, az ország javát előmozdítják és ekként nemcsak kedvelt horvát és szlavon királyságaink érdekeit fogják szolgálani, hanem teljes mértékben ki fogják elégíteni azokat az atyai érzelmeket, amelyeket kedvelt horvát és szlavon királyságaink iránt táplálunk.

Ezzel megnyitottunk nyilvánítjuk Horvát-, Szlavon- és Dalmátországi országgyűlést és hűségteknek királyi kegyelmünkkel és jóindulatunkkal tovább is hajlandók maradtunk.

A királyi leiratot lelkes éljen-kiáltással fogadták, mire a bán ő felsége nevében megnyitottunk nyilvánította az országgyűlést és felszólította a jelenlevő képviselőket és virilistákat, hogy kövessék a templomba *Veni Sanctera*. Az egyházi ünnepség után az ülést újra megnyitották és kisorsolták az osztályokat. Negyed 1 órakor berekesztették az ülést.

KÜLFÖLD.

Waldeck-Rousseau programja. Waldeck-Rousseau miniszterelnök tegnap este elnökölt a párisi republikánus keresskedelmi és iparbizottság évi lakomáján, amelyen Delcassé és Lanesan kivételével valamennyi miniszter és mintegy 800 meghívott vendég jelent meg. Millerand kereskedelmi miniszter a köztársaságnak különféle ellenségein való győzelmére üriette poharát.

— A republikánus többség megbízhatóságának köszönhető, — mondja egyebek között — hogy a kormány végrehajthatta az elvállalt munkát. Elismeréssel és csodálattal adózik a miniszterelnöknek. Néhány hónap mulva a kormány látni fogja munkájának gyümölcsét.

Waldeck-Rousseau miniszterelnök hálájának és bizalmának ad kifejezést, amelyet ez a gyülekezet benne kelt. Emlekezett arra, hogy mikor ő a kormányt átvette, a politikai szemhatáron sokkal több volt a fenyegető felhő, mint az örvendetes kilátás. Azt az eszmét akartuk érvényre juttatni, hogy a republikánus pártnak valamennyi töredéke egyetértésen az egyesítő momentumokra nézve és küszöbölje ki az elválasztó momentumokat. Örömmel konstatalja, hogy a kereskedelmi és iparbizottság arra a célra alakult, hogy a kormányt, amely a munkás Franciaország érdekeit szolgálja, támogassa. A miniszterelnök nem helyesli Mascu-rand véleményét, aki azt mondotta, hogy a bizottság nem foglalkozik politikával. Mert — ugymond — mindnyájunk életének az a lényege, hogy politikát üzzünk, hogy az ország összes igazságit átéljük és minden álmát megértjük. Az ország külső viszonyait illetőleg arra emlékezett a miniszterelnök, hogy a gyarmatpolitikát Gambetta és Ferry oldalán védelmezte. Legutóbb ebben a dologban tulságos hévvel beszélt, ami azt az aggodalmat keltette benne, hogy ezzel esetleg bizonyos imperializmust szolgál. (Doriltás.)

Meg lehetnek róla győződve — így fejezte

mint az Odysseában Homér ege. Benne van a vágy az élet után és az epekedő álom a halálról. Kéj és halál egymás mellett. Es Marke személyében az erkölcsi világról, a megtorlást.

Lám, Strauss Richard, az ünnepelt Wagner-epigon és föltétlenül legnagyobb zenetudós, aki mesterének elméletét ad absurdum fejlesztette, megzenésítette Nietzschet *Also sprach Zarathustra* című szimfóniájában; minő halott esinálmány! Es a művészetnek minő élő remeke a *Trisztán és Izolda*, amely nem egyéb, mint *Schopenhauer zenében*.

Trisztán és Izolda abban is különbözik Wagner egyéb műveitől, hogy kevés benne a motívum. Az előjáték alaptémája két részből áll: egy mélabusan leszálló chromatikus motívumból és a másik ennek a chromatikus felszálló megfordítása. Az elsőből fejlődik később Trisztán gyötrelmi motívuma, a második pedig, mint a szerelmi búvital motívuma később a dalmú alapmotívuma lesz. Az előjáték — mely magában véve is műrekek — a szerelmi bánatnak, vágyódásnak, gyönyörűségnek és beteljesülésnek a festménye. Az első felvonásban nagy szerepet játszik a tenger motívuma, amely a eszelekvény változó hangulataihoz alkalmazkodik. Már itt az első felvonásban lép föl a halál motívuma, mely később sokszor megismétlődik. Kar csak az első felvonásban van: a kisérő és a hajósok. A második felvonásban fontosak a nap és az éj motívumai, — továbbá a vágyakozás és a gyönyörűség motívuma. A leggyönyörűbb részlet ebben az isteni felvonásban az „Oh szállj le kéjék éje” kezdettől kezdve a szerelmes párnak. — A harmadik felvonás három részre oszlik: I. Trisztán kéjes gyötrelmei. II. Trisztán és Izolda. III. Izolda halála, mint a szerelem apothéozisa. Hangulatos a pástör vidám és szomorú motívuma, de a leghatalmasabb része a zenedrámanak exstatikus befejezése.

Nem tudok a zeneirodalomban olyan dal-

művet, amely az előadó művészekkel szemben hasonló követelményekkel lépne föl. Es a közönség befogadó képességével szemben is.

Mikor a hatvanas években a bécsi Operaházban már vagy hat hónapig Trisztán-próbákat tartottak, megkérdezték a híres Andertől, akinek Trisztánt kellett volna énekelnie, hogy hol tartanak.

— A második felvonásnál tartunk, de már elfelejtettük az első, — felelte a tenorista. Es ez a válasz jellemző.

A főszerepek emberfeletti fizikai erőt, esalhatatlan muzsikalitást és kivételes emlékezőtehetséget követelnek. *Trisztán és Izolda* első (müncheni) előadása után Wagner felkiált:

— Elrémültem. Minő óriási feladatok háramlanak a művészekre. Valóban bűnök tartanak, ha ezt az operát állandóan akarnek műsoron tartani.

Később persze megváltoztatta ebbeli meggyőződését ez a kérielhetlen zsarnok és azt írja: Úgy tapasztaltam, hogy az az énekes, aki Trisztán szerepének szellemi magaslatán áll, fizice nem fáradhat ki.

A Magyar Királyi Operaházban Mahler Gusztáv akarta először eloadatni ezt a nehéz dalművet, de az ő távozása óta ismét a könyvtárba került a partitúra. Több mint egy évtized után, *Mészáros Imre*ben támadt föl az ambíció, hogy mintézetünknek ezt a régi becsületbeli tartozását törlesztette. A személyzet már tavaly készült el, de Burrián, Trisztán személyesítője, nem jöhettett. A jelen szezonban már többször ki volt tűzve, de valami különös fátum üldözte a szerelmes párt: vagy Burrián, vagy Vasquez grófné lett náthás és a premiért mindig el kellett halasztani. A mai premiért *Mészáros Imre* is végignézte és a sikerből joggal veheti ki a maga részét.

Az előadás — ha tekintetbe vesszük sajátos körülményeinket — mindenesetre művészi

teit, ámbátor nem felel meg teljesen Wagner követelményeinek.

Burrián olaszul énekelte *Trisztánt*. A nyelvzavar minden más dalműben is dőre és izléstelen, de ebben a zenedrámban olyan abszurdum, amelynek jellemzésére a késő éjjeli órákban nincs elég szókincsem. A művész joggal védekezik azzal, hogy neki szeptember 16-át tüzték ki a premiér napjaul és ilyen rövid idő alatt nem készülhetett el a magyar szöveggel. E dalműnél a nyelvesség oly fontos körülmény, hogy miatta akár egy évre is elhalaszthatták volna a premiért. Istenem, *Trisztán és Izolda* harmincöt év óta áll a magyar muzsák hajléka előtt, egy év ide vagy oda, most már mindegy. Mert Burrián, aki szorgalmasan és nagy eredménnyel tanul magyarul (beszélni és nem egyes szerepeket), egy év mulva idegen létező Operánkban a legérthetőbb magyar szövegkiejtéssel énekel, mint annak idején *Hilgermann Laura*. Noha ma olaszul énekel, őt értették mégis a legjobban. Ez az Isten kegyelméből való művész stilszerű Trisztán volt minden ízében, stilszerűen énekel és tökéletesen játszott. Tenorja, ez a báronysos sötét organum, amely olyan, mint valami mélyeség, dióbarna szem, amelynek sugarában mindennek, még a legfinomabb érzésnek is van lehelleteszerű árnyéka, könyje, fájdalmas mósolya, kétségbeesése, zenei biztossága és tiszta intonációja, külön halált érdemel. A mai előadás eseménye Burrián Trisztán-alakítása.

Izoldát Vasquez grófné magyarul énekelte, ilyen a világ felénk. A cseh tenorista olaszul zeng, olasz primadonnánk magyarul, egynemely magyar énekesnők pedig értetetlenül. A szép grófné nagy munkát végzett, amelyért azonban nem jár ki neki külön elismerés. Elvégre már régóta megtanulhatott volna magyarul és akkor Izolda szerepének magyar betanulása kevesebb fáradsággal jár. De nagy érdemül kell betudnunk eszményi Aidánknek, hogy Wagner sajátos stíljével annyira megbarátkozott. Noha

be beszédét — nem gondolunk imperializmusra, sem benn, sem kiinn. Nem arról van szó, hogy gyarmati uralmunkat kiterjeszjük, hanem arról, hogy megtartsuk és szervezzük. Olyan Franciaországot akarunk, amely nem területre nézve, hanem kereskedelem és szociális haladás tekintetében nagy.

Bejelentett államosiny. Nem csekély feltűnést keltett ma Brüsszelben a *Petit Bleu*nek egy párisi közlése, amely azt újságolja, hogy a *cumberlandi herceg*, aki tudvalegőleg *II. Györgynek*, az utolsó hannoveri királynak fia és így hannoveri trónkövetelő, *államosinyt tervez Poroszországgal ellen.* A *Petit Bleu* szerint ugyanis a *cumberlandi herceg* értesítette a német udvarokat, hogy abban az esetben, ha *Albert* porosz herceg, akit 1885-ben a *Braunschweig-Lüneburg-ház* idősebb ágának kihalása miatt *Braunschweig hercegség* régenssége neveztek ki, lemond a régensségről vagy meghal, akkor a *cumberlandi herceg* legidősebb fia azonban *Braunschweig megyé és mint a Braunschweig-Lüneburg-ház tagja, átveszi a hercegség kormányzását.* Mint ebből kitetszik, itt hivatalosan bejelentett államosinyról van szó. Vagy talán még inkább hírlapi kacsáról.

Balkán-ügyek. Minden jel szerint tárgyalások folynak egyrészt *Ferdinánd* bolgár fejedelem és a bolgár-macedon liga, másrészt a liga és *Törökország* közt a macedonai reitorok életbeléptetése ügyében. A tárgyalások keleti lassúsággal folynak. A liga kütelezte magát arra, hogy amely pilanthatban a porta megadja ezeket a reitorokat és megelékezi rakonát-lankodó hivatalnokait, ők beszúntetik *revolucionárius munkájukat.* Kölesünős biztosítékok kérése, majd új ígéretek tette készletnek ennek a megállapodásnak létrejötté, amelyen *Ferdinánd* fejedelem tárazodik legjobban. *Ferdinánd* hír szerint legközelebb *Konstantinápolyba* megye hogy ott az egyezséget végkép létrehozza. Ezzel az intervencióval a *fejedelem a macedon liga legtöbb protektoraként tünik föl.* amint később talán oka lesz megbánni. A *Szárójev párt* azonban, amely ellenében hezékedett a fejedelem uszályhordozójává szegődött *Mihajlovszki* elnökkel, még nem járult hozzá ezekhez az egyezkedési tervekhez, már pedig *Macedóniában* nélkülük sem forradalmat, sem békét nem lehet csinálni.

A forrongs jeleit vélik látni Albániában is. *Kiazim* basát a szultán öljmentette kormányzó állásától. A basa, a szkutarii mohamedán és keresztény notabilitások előtt tartott bucsubeszédében a következő érdekes politikai kijelentéseket tette:

Az igazi kötelesség arra készlet, hogy föl-hívjam az önkö figyelmét Albánia jövőjére. Albánia azzal a vesztéllyel néz szembe, hogy egy *nagyhatalom kaparatja meg.* Nekem sokszor sikerült ezt a vesztélyt, akár az idegen hatalmasságok szkutarii képviselősegeivel való barátságos viszonyon révén, akár a saját energiám tolytán, elhárítanom és mindig megakadályoztam a sokszor kísértó forradalom kitörését. Egyedüli taná-

gyakrabban fogta el a köhögés, viruló organuma nagy pompával ragyogott és megjeleneésével *Iszolda*hoz méltó illuziót keltett bennünk. — *Takács Mihály*, mint *Kurvenál*, gyönyörűen énekel, talán nagyon is gyönyörűen. Nem ilyen a nyers ridegség és izmos erő. — *Ney Dávid* Marke királyt első sorban organumának nemes és fenséges természetével jellemezte. — Nagyon örülünk *Berts* Mimi (Brangéne) gyönyörű organumának, de előadásának iskolás szokásai nagyon bántottak. Szeme egyre a karmestert keresi, azonfelül térdrel, fejrel, kézzel uti magának a taktust. Sok reményünk fűződik ehhez az énekesnőhöz. — *Kiss Béla* (Melot), *Déri* (kormányos), *Gábor* (pásztorfi) egészítette ki az együttest. — A *kar*, mint rendszeren, kitűnő volt. — A kiállítás gyönyörű, kivéve az első felvonást, amely esaió-dást okozott.

Kerner István, aki a művet betanította és dirigálta, a mai napot életének fontos dátumai közé jegyezheti föl. Az a siker, amelylyel ezt az óriási munkát megoldotta, egyszerre több fokkal is följobb emelte az elismerés létráján: a közönség tüntető lelkesedéssel ünnepelte őt. Ebből az elismerésből a zenekarnak, ennek a kiváló művésztestületnek is kell jórészt juttatnia.

Abrányi Emil, a költemény fordítója, már sok nehéz feladatot oldott meg, de ennél nehezebbet és ennél mesteriebbet egyet sem. A kitűnő költő csodás nyelvművészetével és finom poezisével nemesek énekelhető szöveget készített, de egy igazi Wagner-stílus és mégis igazi magyar költeménynyel ajándékozta meg irodalmunkat.

A fényes közönség, amelynek sorában a zenebarátok elitjét láttuk, lelkes elismeréssel fogadta az előadást. Megtörtént, hogy az előadás végén — negyed tizenkettőkor — a közönség ott maradt és vagy tizszer hívta ki a szereplőket, — első sorban *Trisztán* és *Iszolda* személyesítőit.

osom az, hogy a mozgalmaktól, amelyeket az országban idegen elemek színtak, lehetőleg tartózkodjanak és teljes erejükkel oda hassanak, hogy azt megtörjék. Jaj önkönek, ha itt, ebben az országban, az önkö szeszélyei következtében, kitör a forradalom, mert ez kihatással volna Albánia sorsára és az önkö békéje, a jóléki szultán uralma alatt, örökre meg lenne zavarva.

Az idegen hatalom alatt *Kiazim* basa bizonyára Ausztria-Magyarországot érette, mert az albániai keresztényeknek nagyobb a rokonszenvük irántunk, mint a szlávok és olaszok iránt, akik az utóbbi időben erős propagandát csinálnak a maguk érdekeinek. *Kiazim* basa korányzóságának ideje alatt mindig keresztény-barát volt. Egy távirati jelentés szerint valószínűleg *Sákir* basa lesz az utódja.

A délafrikai szabadságharc.

London, november 28.

A *Times*nak jelentik Pretóriából 26-iki kelettel: *Még hetven boer csapat és kommandó van a harcételen, amelyeknek mindegyike 50—400 emberből áll.* E csapatok közül *Transvaalban* 26, *Oranjoban* 31 és *Fokföldön* 13 harcol. *Transvaalban*, a delagoi vonaltól északra hét kommandó van körülbelül 1100 emberrel, a delagoi vonaltól délre pedig 11 kommandó 1600 emberrel. *Nyolc* más kommandó a nyugati részekben van elszórva. *Fokföldön* tíz kommandó van a vasuti fővonaltól nyugatra és három kommandó az északnyugati területben. *Kitchenernek* csak 45.000 ember áll rendelkezésére.

London, november 28.

Lord Kitchener tegnap érkezett táviratában beismeri, hogy a november 20-án *Villiersdorp* mellett vívott ütközetben az angolokat megverték. Az angolok vesztesége tizenhét halott, köztük három tisz és hetvennégy sebesült. Ezenkívül a boerok elfogtak öt tiszet és százhusz katonát.

London, november 28.

A *Times* pretóriai értesülése szerint az angolok arra törekednek, hogy a boer csapatokat vagy elfogják, vagy megsemmisítsék, de erre nagyon sok idő kell. A boerok elkülönített kommandói úgy vannak elhelyezve, hogy huszonnégy óra alatt egyesülhetnek. *Kitchener* azt hiszi, hogy csapatait meg kell szaporítania, mert csak így fejezheti be a háborút belátható időn belül.

London, november 28.

Lord Kitchener levelet intézett nővéréhez, amelyben azt írja, hogy a *hadjárát nagyon kimerítette és az a vágya, hogy nyugalomba vonuljon.* Ebből azt következtetik, hogy *Kitchener legközelebb beadja lemondását az afrikai hadvezérségről.*

Evvél a hírrel kapcsolatban jelentik *Fokvárosból*, hogy *Hamilton* tábornok, új törzsári főnök és *Kitchener* prezantív utóda odaérkezett.

London, november 28.

Fokváros főparancsnoka a hadügyi kormányhoz intézett táviratban jelentette, hogy *Souchet* parancsnoktól levelet kapott, melyben ez közli, hogy két elfogott angol katonát a hó 16-án *Dordrechtben* agyonlötvetett.

Brüsszel, november 28.

Pierson tábornok, a boerok követe, szombaton át fogja nyújtani *Rooseveltnél* elnöknek *Krigger* kérvényét, amelyben formális békeközvetítésre szólítja fel az Egyesült-Államok kormányát.

Béga november 28.

A boer köztársaságok európai képviselői az angolok emberte en cselekedetei következtében azt a jogot követelik a boerok számára, hogy az angolok kegyetlenkedését megtorolhassák, de örzikdni fognak attól, hogy azokat az eseteket megállapítsák, amelyekben a megtorlást gyakorolni fogják, vagy hogy a boer parancsnokok e részben utasításokat adjanak. Ezeknek mint a helyzet urainak jövőben is teljesen önn lesz tartva, hogy esetről-esetre ítéljenek és cselekedjenek. Olyan eseteket, amikön angol tiszteket, akiket becsületszóra bocsátottak el a fogságból s akiket azután újra a harcételen fogtak el, agyonlötvet, természetesen nem szabad megtorlásnak tekinteni.

London, november 28.

Lansdowne külügyminiszter *Darlingtonban* beszédet mondott, amelyben az unionisták delutání gyűléséről való elmaradását azzal mentette ki, hogy *Londonban* kellett maradnia, hogy nagyra-becsülésének utóljára is kifejezést adjon az iránt a nagy diplomata iránt, aki a német birodalmat képviselte s kit nagyon tisztelték, mert egy nagy, barátságos hatalmasság képviselőjét látták benne. A miniszter azután *Chamberlain* beszédére utalt és azt mondta, hogy a beszédében nyomán sem látta a *sértésnek* és nem is hiszi, hogy *Chamberlain*nek sértő szándéka lett volna. Azután kifejtette a miniszter, hogy Angliának a hatalmasságokkal való

viszonya barátságos és kielégítő. A kormány barátságos tárgyalást folytat *Khinával* a kereskedelem tervezett megkönnyítése és az Egyesült-Államokkal a *Nicaragua-csatorna* kiépítése tárgyában. A *délafrikai háború* halad elője felé. *Campbell-Bannermann* nyilatkozatai gyűlölködők és helytelenek.

HIREK.

Budapest, november 28.

— **BUDAPESTI NAPLÓ.** November 30-án új előfizetés nyílik a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejár, méltóztatásnak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— **Személyi hír.** Gróf *Keglevich* István, a M. Kir. Operaház és a Nemzeti Színház intendánsa, néhány nap óta tüdőhurutja következtében kénytelen a szobát őrizni.

— **Fejérváry a királynál.** Ő felsége, mint egy bécsi táviratunk jelenti, ma külön kihallgatáson fogadta báró *Fejérváry* Géza honvédelmi minisztert és báró *Beck* vezérkari főnököt.

— **Vadászatok Kisjenőn.** A napokban megkezdődnek Kisjenőn a vadászatok, amelyeken *József* főherceg és *József* ágost főherceg is részt vesznek. Szombaton Kisjenőre utazik *Augusta* főhercegnő is, aki a hosszabb időre tervezett vadászatok alatt ott marad. A vadászatok után a főhercegi vendégek *Kis-Tapolcsányba* utaznak, karácsony után pedig a délvídekre mennek.

— **A trónörökös a német császárnál.** *Ferenc Ferdinánd* főherceg, mint *Berlinből* jelentik, ma délelőtt 11 órakor érkezett *Wildparkba*. A pályaudvaron *Vilmos* császár fogadta osztrák-magyar ezredének egyenruhájában. Rendkívül melegen üdvözölte a trónörökösöt, akivel azután nyitott kétogatos kocsiba szállt és az új palotába hajtatott. Este 8 órakor a főherceg tiszteletré *Potsdamban* a császári párnál ebéd volt, amelyre hivatalosak voltak a kísérethez tartozó hölgyek és urak, továbbá *Wedel* a királyi ház minisztere, *Lucanus*, a kabinétiroda főnöke, *Senden-Bibran* altengernagy, *Hülse-Hesler* vezérőrnagy, *Rummerskirch* százados, *Ferenc Ferdinánd* főherceg hadsegéde *Szögyény-Marich* László osztrák-magyar nagykövet, *Stürgkh* katonai attasé *Eitel* *Frigyes* herceg *Frigyes Lipót* herceg és neje, *Frigyes Henrik* *Joakim* *Albrecht* hercegek *Adolf* *Frigyes* mecklenburgi herceg, *Klodwig* *Hessen-Philippsthal* herceg, *Albert* *Schleswig-Holsteini* herceg, *Albert* *Schleswig-Holstein-sonderburg-glücksburgi* herceg, a *hohenzollerni* trónörökös-herceg és neje, *Károly* *hohenzollerni* herceg és neje, a *wied* herceg, *Vilmos* és *Viktor* *wied* hercegek, *Bülowe* birodalmi kancellár, *Richtshofen* miniszter, gróf *Knesebeck*, a diplomáciai testület bemutatója, *Haluko* tábornosernagy, *Schlieffen* vezérkari főnök, *Planitz* lovassági tábornok, *Planitz* tüzérségi tábornok, *Goitz* gyalogsági tábornok, *Schmiedt* altábornagy, *Thielen*, *Gossler*, *Rheinbaben*, *Tirpitz* miniszterek, *Diderichs* altengernagy, *Eock-Pollach* gyalogsági tábornok, *Bülowe* altábornagy, *Lanken* vezérőrnagy, *Rayen* ezredes, *Bethmann-Hollweg* tartományi főelnök, *Magdeburg*, a legfőbb számvevőszék elnöke, *Bernstorff* potsdami rendőrfőnök és *Sattenbach* követ.

Vilmos császár holnap reggel *Ferenc Ferdinánd* főherceggel *Ghördébe* utazik vadászatra, melyre hivatalos: a mecklenburg-schwerini nagyherceg, *Vilmos* porosz herceg *Frigyes Ferdinánd* *Schleswig-Holstein-sonderburg-glücksburgi* nagyherceg, *Albert* *Schleswig-Holsteini* herceg, *Albert* *Schleswig-Holsteini* *sonderburg-glücksburgi* herceg, *Adolf* *Schaumburg-Lippei* herceg, *Fürstenberg* herceg, *Dohna* *Schlobien* herceg, *Szögyény-Marich* osztrák-magyar nagykövet, *Wedel* háziminiszter, *Podbielski* államminiszter és mások.

— **Bucus a Tabánban.** Vasárnap lesz a főváros egyik legélénkebb és legzajosabb bucsuja. A Szarvas-téren és környékén már felállították a mutatványos bódákat és a sátrakat, amelyeknek nagy közönség akad a bucsu napján. A plébánia-templomban *Szent Katalinnak*, a templom védőszentjének tiszteletére a következő sorrendben tartják meg az istentiszteleteket: szombaton délután 4 órakor ünneplőyes vespernye; vasárnap, a bucsu napján reggel fél hét órakor szentmise lesz *ilyr* énekekkel, nyolc órakor német szentmisét tartanak német egyházi énekek és töl tizenkettőkor pedig magyar énekes mise lesz. Az ünneplőyes zenés nagymisét *Zierer* *Károly* plébános tartja tíz órakor nagy segédlettel, aki megelőzőleg egy-negyed tíz órakor német szent beszédet mond. A magyar szent beszédet *Hankár* *Géza* káplán mondja az ünneplő nagymise után. Délután négy órakor vespernyével fejezik be az istentiszteleteket.

— **Tizza Kálmán betegsége.** Tegnap riasztó hírek terjedtek el a fővárosban *Tizza* *Kálmán* állapotáról. Ezeknek a híreknek azonban szerencsére nincsen alapjuk. Az ősz államférfi jól érzi magát. Az utó-cára még nem járhat ki, de lakása folyosóján többször sétál naponta.

— **Emlék tárgyak kiállítása.** Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter félézázados katonái jubileuma alkalmából tisztelői ritkabeceü. művészi kivitelű emléktárgyakat leplek meg. Ezeket az emléktárgyakat most kü ön kiállításra mutatja be a *Műbarátok Köre*, amelyet a király-bazárban levő új helyiségében rendez. E kiállítás magában fogja foglalni még *Katona* Nándor festőművész képgyűjteményét. *Kalmár* Elza szobrait és *Huszár* Iona bárónő művészi lakásberendezését. Dr. *Szendrey* János, a Műbarátok Körének titkára rendezi a kiállítást amelyet a jövő hét elején *Isabella* főhercegnasszony, a Kőr védnökönje fog ünnepélyesen megnyitni.

— **A román trónörökös pár válása.** Bukarestből Berlin át azt jelentik, hogy a román trónörökös pár válni készül. A *Vossische Zeitung* erről a szenzációs eseményről — mint berlini tudósítónk táviratozza — holnap számában a következőket fogja közölni:

Románia döntő politikai köreiben elhatározott dolog, hogy az alkotmányok a régensségre vonatkozó szakaszát meg fogják változtatni, még pedig úgy, hogy mindig a Hohenzollern-Sigmaringen-ház legidősebb tagja, ezáltal a román primás-metropolita legyen a régens a király kiskorúsága alatt. Ez az eshetőség nagyon valószínű, mert közudomásu hogy Ferdinánd trónörökös beteg, fia, Károly herceg pedig csak nyolcesztendő. Az alkotmány megváltoztatásának bevallott célja az is, hogy Károly herceget, ha trónra kerül elvonják anyjának befolyása alól, aki Oroszország irányában szeretlenül barátságos érzelmekkel viseltetik. A román trónörökös pár most Sigmaringenben van. Beszélük, hogy a herceg teljesen elhidegült neje iránt s egy botrányos összejövetel után amely csak nemrég történt, elhatározta, hogy elvált. Azért akar a trónörökös már eleve gondoskodni arról, hogy Károly herceg megszabaduljon anyja befolyásától. — Mint Párisból táviratozták a *Vossische Zeitung* közleményét megerősíti a New-York-Herald párisi kiadása is, amely jelenti, hogy Ferdinánd román trónörökös párba hívta ki sógorát, a hesseni nagyherceget s ez a párbaj összefüggésben van a román trónörökös pár válásával.

— **Uj testőrhadnagy.** A hadsereg rendeleti közlönyének ma megjelent száma közli, hogy 6 felsége görög és topporozi *Göngy* József nyug. címzet vezérőrnagyot az első főudvarmester javaslatára magyar testőrségének testőrhadnagjává nevezte ki.

— **Henriette királyné beteg.** Brüsszelből táviratozták, hogy Henriette belga királyné nagyon beteg. Állapota az *Independence Belge* szerint komoly aggodalmakra ad okot. A beteg királyné tudvalevőleg nővére József főhercegnek.

— **Axaméth kitüntetés.** A tanítóképző-intézet tanárok országos egyesülete különségű tisztelettel dr. Axaméth Lajos miniszteri tanácsosnál abból az alkalomból, hogy a király a Ferenc József-rend közpérezését adományozta neki. Dr. Kovács János, az egyesület elnöke felvívta Axamétht, aki megköszönte a tanárok figyelmét s megígérte, hogy ezontul mint közvetlen vezetője a tanítóképzésnek minden idejét és erejét ennek a nagyvontosságu ügynek szenteli Utána a különség dr. Kulcsy Dezso osztálytanácsostól bucsuzott el, akit a tanítóképzés osztályától más osztály élére helyeztek.

— **A kassai honvédelmek.** Kassáról írják: A kassai honvédelmek-bizottság legutóbbi ülésén Münster Tivadar polgármester, elnök bejelentette, hogy újabb nék szobrász tett ajánlatot az emlékmű létesítésére és be is küldték a szobor mintáját. Az egyik Istók Jánosnak, *Strobl* mester jeles növendékének műve, a másik *Gönczy* Lajosnak, *Kiss György* tanítványának munkája s egy vörössapkást ábrázol, amint elesett bajtársa kezéből kiragad a lobogót s magasan lengetve, rohan előre. Istók János 20.000 koronáért, *Gönczy* pedig 40.000 koronáért vállalkozik a szobor megalkotására. Az ügybűz többen hozzászóltak s a bizottság abban állapodott meg, hogy mivel a kellő összeggel még nem rendelkeznek, a szobor felállítását későbbi időre halasztják. A honvédszobor alapja most 19023 korona s ezért a bizottság elhatározta, hogy a hazañas célra havonként hangversenyeket fog rendezni.

— **Személyváltások a rendőrségnél.** A székesfehérvári államrendőrségnél a kolozsvári rendőrkapitányává kinevezett *Kolozsváry* József rendőrtanácsos távoztal egvedjéleg személyi változás lesz a főbb tisztviselői karban. A nyolcadik kerület rendőrkapitánya *Kreányi* Kálmán kerül a detektivtisztelet élére *Jeszenszky* Gelett helyébe. ki *Kolozsváry* örökébe lép. Az első kerületben *Szirmay* Andor rendőrkapitány helyét *Boda* Dezso rendőrkapitány fogja el foglalni, azonkívül még több személyi változás várható.

— **Szent a béke.** Berlinből táviratozták: A városi képviselőtestület ma élenk vita után 64 szavazattal 51 ellenében elfogadta az Unter den Linden átállítására vonatkozó II. számú tervét, úgy ahogy a bizottság javasolta. Ezt a tervet tudvalevőleg *Vilmos császár* is helyesli.

— **Miss Stone halála.** A szaloniki-i hatóságok jelentése szerint Miss Stone, az albán rablók kezébe került kisasszony, bánatában meghalt, kísérője *Zilkáné* pedig a szülés fájdalmait közt pusztult el. Mialatt Amerika tárgyalásokat folytat egy éppenséggel sem egyenrangú hatalmassággal, az albán rablók, egy szabad állam gyermekének el kell pusztulnia gazemberek társaságában. A nemzetközi jog diadala-e ez, vagy egy kis komikus tanulság a modern civilizáció erejéről? A modern nemzetközi jog, melynek fittyet hány néhány albán rabló, a női védelem, melyet valahol a Balkán hegyei közt kacagnak ki a rablók, valóban megindító két jelszava az ujkori Európának. Szegény Miss Stone, ha nem pihenne már valahol a fekete hegyek között, sokat beszélhetne arról, hogy miként védtek meg őt és társnőjét a hatalmasságok egy közönséges briganti-csoporttal szemben. A bánat különben ritkán öli meg az embereket, fiatal nőket még ritkábban s innen magyarázható az, hogy a szaloniki-i hatóságok, melyek a rablók ellen mitsem tudtak tenni, legálább egy jó tanácsot adtak most az amerikai konzulnak. Azt, hogy vizsgálta meg, vajjon csakugyan a bánat ölte-e meg a szegény elhagyott kisasszonyt. Valóságos szatirának tűnik fel ezek után a bolgár távirati-iroda mai következő jelentése:

Danew külügyminiszter Miss Ellen Stone hittérítő ügvében a konstantinápolyi amerikai konzulhoz válaszjegyzéket intézett, melyben a bolgár kormány által ez ügyben tett összes intézkedéseket felsorolja és utal arra, hogy *Dickinson* küldötteivel szemben emberiességi okokból rendkívüli figyelemmel jártak el. Tekintet a tényekre, melyek igazolják, hogy a bolgár kormány teljes mértékben megtette kötelességét, a miniszter visszautasít minden felelősséget a hittérítőnél esetleg ért szerencsétlenségért. Iy eshetőséget csak *Dickinson*nak a rablókkel folytatott tárgyalásainak hosszu időtartama okozhatott.

— **Ingyen tej a beteg gyermekeknek.** Az ingyen tejet kiosztó bizottság elhatározta, hogy azoknak a szegény beteg gyermekeknek, akik a tejkiosztó boltba nem tudnak elmenni, mert jártányi erejük sincs, naponként kétszer házhoz küldi a tejet. A bizottság arra kéri a főváros összes orvosait, hogy ahol szükségét látják, utasítsák a szülőket, vagy hozzátartozókat az ingyen tejes boltba, mely tudvalevőleg az *Isabella*-utca 42-ik szám alatt van. Igazolással az orvos által aláírt egy hétre szóló utalvány szolgál.

— **Sándor elvált a feleségtől.** Persze, hogy Obrenovic Sándorról a szerbek dicsőítősen uralkodó királyáról, van szó. Az a hír érkezik ugyanis Belgrádból, hogy ő felesége ránt a feleségére. Az asszony tudniillik alaposan rászolgált erre. Nem született királynénak s ezt elárulja minden lépésével. Ő feleségét nagyon kellemetlen helyzetekbe sodorja az, hogy a felesége nem érti meg eléggé, hogy más egy Masin nevezetű mérnök feleségének a helyzete és más a királyné méltósága. Amint hogy az se tökéletesen mindegy, hogy a mérnöknek a felesége szülegyermeket e világra vagy nem, vagy pedig a király felesége teszi boldoggá a világot. Szóval: a király ránt az asszonyra s el akar tőle válni. E miatt ropant mód heves jelenetek fordulnak elő a férj és a feleség között. Szóval: veszekednek, verkednek. De nemcsak ketten, hanem hárman. A harmadik a házi zenekartban Draga királyné huga, Jelena hercegnő. Hogy hercegnő, azt csak most tudjuk és pedig egy bécsi lap nyomán. A hölgy fiatal és csinos, sokkal fiatalabb és csinosabb, mint a királyné. A konakban lakik, mióta sógornő lett a királynak s nem is igen akar kimenni ebből az elég kényelmesen berendezett házból. Egész esomé kéré akad az utóbbi időben, de minden jó pártit elutasított. Még jobbat akar. Királyné lesz belőle. Sándor királynak ugyanis rácsat a szerelmes pillantása s mitután átgázol egy kormányválság kellemetenségein és sikerül megszabadulnia az idő szerinti Draga hitvesétől, feleségétől is veszi. Ez ellen persze kézzel-lábbal kapálódnak ő felesége, az ez idő szerinti királyné, sőt a kormány is. Ezért lesz kormányválság. Az új miniszterelnök vagy *Cincár* Markovics tábornok lesz, vagy pedig *Mijatovic*, a londoni szerb követ.

A szerb udvari eseményekre vonatkozólag ma küllődről is két jelentést kaptunk. Egy párisi távirat szerint az *Echo de Paris* szintén *Sándor* királynak *Ljunevica* Helén iránti szerelméről és válási szándékáról ad hírt. Egy londoni távirat pedig azt jeenti, hogy a *Daily Telegraph* belgrádi értesülése szerint *Sándor* király már meg is tette a lépéseket a válás megindítására.

— **Pályi Ede állapota.** *Pályi* Edének, a *Magyar Szó* szerkesztőjének, állapota, napról-napra javul. A beteg eléggé jó érzi magát és csak gyengesége miatt nem fogadhatja még kollégáit, akik a kórházban naponként nagy számban tudakozódnak hogyléte felől.

— **A kínai harcosok.** A franciák büszkék voltak arra, hogy az 6 katonáik Kínában semmit sem zsákmányoltak s emberrel és vagyonnal tisztességesen bántak a távol Keleten. Most *Voyron* tábornok bizalmas jelentéséből kintt, hogy nemcsak a katonák, de még a jámbor misszionáriusok is zsákmányoltak. A misszionáriusok a King herceg palotájában összeszedett ezüsttrudakért checkeket adogattak a segédkező katonáknak. A párisi lazaristák ögondnokai, *Bettenborg* kijelentette a *Figaro* tudósítója előtt, hogy a lazaristák egyáltalán nem tagadják, hogy a francia expedíciós hadtest tisztjeinek és katonáinak checkeket és a hadizsákmányból egy részt adtak. Ezzel azonban nem vétettek az igazság és törvény ellen, hanem *Pichon* volt követtel egyetértve, szolgálót tettek a katonáknak.

— **Rigó Jancsirról.** Hová lett az izzó szerelem hőse? Elfeledték lassanként nevét és csak cigányátrák lakói emlékeznek meg a legendák hangján a hajdani hegedűsöt, akit egy szépséges hercegnasszony vitt el magával az örök nyár és virágzás országába. Nagyratörő cigánylegények álmban örökté él *Rigó* Jancsi regénye s mindegyik azzal a fantasztikus vágyggyal vág a külföldnek, hogy milliók és velük együtt hercegnők hullanak az ölkébe. De kinn a zugó, vízataros világban, hol az események vágatva kergetik egymást, a feledés pernyéje futja be a *Rigó* Jancsi emléke nyomát. Csak a rokonlelkek érdeklődnek iránta s így kerül a kairói cigányprinoról nevezetes újdonság az *Artist* című lapba, mely nemzetközi énekesnőket szerződött, ikrai csoportokban utazik és kigyömbereket árul. Légtornaszati mutatványokba illő szédületes fürges jellemzi e kis hírt, amelyhez csöndes újságírói fantázia hozzá se szólhat, szolgálai pontossággal éppen csak lefordíthat. A nevezetes újdonság szól pedig a következőképpen:

Rigó Jancsi, a hajdani cigánymuzsikus, kit kollégái erősen irigylenek, nemrégiben, de fejedelmi asszonya nélkül, szülővárosába utazott vissza és gazdag ajándékokkal kedveskedett szüleinek és testvéreinek. *Rigó*t több híres magyar mágna az ősi vadászatokra is meghívta, mert a cigány pompás vadász, azonkívül pedig még mindig érdekes figura. Az egykori zenészből, legalább külsőleg, valódi gentleman lett, és arisztokrata körökben *Rigó* egészen otthonos. A bódító szépségű *Chimay* Klára ezenközben remek kairói palotájában elege, de mint *szalmaözvegynek* nem igen szomorú a sorsa. Mert hát nyílt titok, hogy Jancsi elsőbb parancsra hagyta el a mostani teliés világban kétszeresen is igéző birodalmát a *Pharoknok*, s nem a saját jószántából vitt övéinek ajándékot. A könnyűvérű hercegnő váltotta meg *Rigó* utazási bilétáját, mivelhogy egy ősmert angol lordot fogadott most kegyeibe s azzal éli világát. Szegény *Rigó* szörnyen buslakodik ezen a szomorú histórián s a legtüzeesebb cigányzene sem tudja jökdévre hangolni. Azt rebesgetik, hogy Jancsi újra kezébe veszi a nyitrttyút s máris több impresszárió ajánlott neki nagy pénzeket, ha nekik hegedül. *Rigó* egyelőre még nem határozott, mert nem lehetetlen, hogy kairói impresszáriója is visszakívánja.

Mi igaz, mi nem igaz eme nevezetes, de annál tanulságosabb históriából, csak a jó Isten tudja. Hiszen a nóta vége valószínűleg ilyenforma lesz, de az sem lehetetlen, hogy a *Rigó-Chimay*-dal több strófaból áll s ez csupán a refrén.

— **Strassburger Amerikában.** Megirtuk, hogy *Strassburger* Armin négy millió korona adósság hátrahagyásával eltűnt. Családja a tönkrement földbirtokost öngyilkosságtól letette. Ma azonban New Yorkból a *Leszámítoló* és *Pénzváltó* Bank sürgönyt kapott, amely jelenti, hogy *Strassburger* odaérkezett.

— **Haláloság.** Kispalugyai és budafalvi *Palugyai* Imre m. kir. pénzügyi tanácsos ma délelőt hosszas szenvedés után meghalt. Az ebnyvat holnap délután három órák az I. ker. *Logody*-utca 67. számú gyászaházból temetik. A pénzügyminiszterium egy kiválóan derék pontos és buzgó hivatalnokát, nagyszámú családjá pedig gyöngéd atyát és roknot vesztett.

Dr. *Nyári* Sándor műegyetemi magántanárt az Országos Képtár órét nyolc óráig érte. Edesanyja, *Nyári* Helén, szerdán este nyolcvanhat éves korában meghalt. Temetése pénteken délután három órák lesz a rákosi új temetőben.

Berger József, nagy-kanizsai kegyesrendi tanár szívizérlődés következtében meghalt. Halála iránt nagy a részvét.

— **Nagy vasuti szerencsétlenség.** New Yorkból jelentik, hogy a *Wabash*-vasuton az éjjel *Seneca* közlemben borzasztó szerencsétlenség történt. Egy nyugat felé menő vonat, amely két kivándorókkal telt kocsból és öt más kocsból állott, összeütközött egy szembejövő vonattal. Az első vonat teljesen összeuszódott és lángba borult. A másik vonat szintén nagyon megrongálódott. A legújabb jelentések szerint 30 ember halálát lelto és 150 megsebesült, köztük 25 kislány. A szerencsétlenség oka az volt, hogy a kivándorlók vonata elindult a senecai állomásról, a nélkül, hogy a másik vonat megérkezését bevárta volna.

— **A főváros és a munkanélültek.** Tegnap egy deputáció kereste föl a városán a polgármestert. A munkanélültek küldöttei, akik arra kérték, hogy intézkedjék az érdekükben, szerződésben állapítsa meg a minimális munkabért és a nyolcórás munkát. Ennek a deputációnak a fogadásáról a mai tanácsülésnek is beszámolt a polgármester s elmondta, hogy a küldötteknek megígérte, hogy a munkálatok érdekében megtesz minden lehetőt. Gondoskodni fog inség-munkákról, noha tavaly a munkálatok nem akartak inség-munkán dolgozni. A munkabérről és munkaidőről vonatkozólag kijelentette, hogy azt csak a törvényhozás szabályozhatja. Azután Horváth János tanácsos bejelentette, hogy legközelebb konkrét javaslatot terjeszt elő, hogy hatalmazzák föl a munkaközvetítő-intézetet, hogy a nála munkát keresők számára népkönyv-utalványt állíthasson ki. A városnak ez évenként huszonegyezer koronájába kerülne. A polgármester indítványozta, hívják föl az illetékes ügyosztályokat, a kerületi előjáróságokat és a mérnöki hivatalt, hogy nyolc nap alatt feljelijék ki azokat a közmunkákat, amelyek inség-munkának a télen végrehajtani lehet. Mivel pedig a főváros pénzügyi helyzete nem engedi meg, hogy ezt a nagyfontosságú szociálpolitikai kérdést maga megoldja, tegyenek előterjesztést a legközelebbi közgyűlésnek, írjon föl a kormányhoz, hogy a fővárosban lévő állapotok figyelembevételével a kormány is tegyen meg mindent a munkálatlanság megszüntetésére. Kérje meg a közgyűlés a kormányt, hogy tervezett közmunkáira mielőbb tartsa meg az ajánlati tárgyalásokat, hogy a vállalkozók a munkát megkezdhesék.

— **Köztestviselők mulatsága.** A budapesti köztestviselők december 7-ikén hangversenyyel egybekötött táncestélyt rendeznek a fővárosi Vigadó összes termeiben a magyar testviselők betegsegélyező egyesülete javára. A lényesnek ígérkező mulatság élén Vörös László nyugalmazott államtitkár, országgyűlési képviselő áll mint diszenkó. Tiszteletbeli elnökök: Benedek Sándor közigazgatási bíró Beniczky Lajos alispán, Halmos János polgármester, Bolla Mihály, Lestyánszky Sándor, mádi Kovács István min. tanácsosok, Ludvig Gyula máv. elnök-igazgató, Halász Ferenc, Mocsáry Béla és Szoborics Lajos min. osztálytanácsosok. — A mulatság műsora következő: 1. Mende-szón (C-moli) trio. Előadják: Csutor Kálmán, Laub István és Rупnik Rezső. 2. „A nővér” (Incezy László), szavalja Igel Ilonka. 3. Sámson és Delia. Nagy Ária. Saint Saëns. Enekli Semsey Mariska, az Operaház tagja. 4. Rubinstein, Romance. Előadja hegedűn Csutor Kálmán. 5. „Férjhez menjek-e?” (Monolog) Előadja (Hank) Székely Ilonka. 6. Dalok. Enekli Semsey Mariska. 7. Chopin, Nocturne. előadja Laub István zongoraművész. — Személyi jegy 2 korona, családijegy 5 korona. Jegyek váltóhaték a Testviselők betegsegélyező Egyesületében (V., Váci-kört 82/a. II. emelet).

— **Zalára kintzot katona.** A nagyváradi negyedik számú honvéd gyalogezred egyik közlegényét Flórián Pétert, szerdán reggel kórházba szállították, ahol pár órai kínos szenvedés után meghalt. A szegény fia haidokolva panaszkodott apóljának, hogy szakaszvezetője, Magyar Ferenc, puskatussal verte halálra. Mióta csak a századnál vagyok, így bánik velem, panaszolta a szegény fiu. Az apólj jelentése folytán a hadbíróóság letartóztatta az embertelen szakaszvezetőt. A szerencsétlen agyonkintzot katonát már fölboncolták és kiderült, hogy halálát kúlerősök okozta. Az ezredparancsnokság parancsban hívta fel a legénységet, hogy azok, akikkel Magyar Ferenc szakaszvezető rosszul bánt, jelenkezzenek. Az oktatásra bizott szakaszból 13 legény lépett ki, akik a szakaszvezető ellen panaszt tettek. A vizsgálatot folytatják.

— **Szegény gyermekek felruházása.** A Fővárosi Szegény Gyermekek-Egyesület december 8-án tartja meg intézetének disztrimerében az évenként szokásos felruházási ünnepélyt. Ez alkalommal az egyesület 300 gyermeknek ad új téli ruházatot. Az ünnepély sorrendje a következő: 1. Dr. Gross Sándor előnöki megnyitása. 2. Ünnepi beszéd. 3. Aikaimi költemény. 4. Az egyesület által felruházott gyermekek felvonulása. 5. A gyermekek játéka. 6. Elnöki zárszó. A szép ünnephez az intézet vezetősége a kormányt és a fővárosi hatóságait is meghívta. Vendégeket szívesen lát az egyesület.

A Ferencvárosi Kültéri Polgári Kör vasárnap 150 szegény iskolagyermek között osztott ki téli ruhát. A szépszámban összegyűlt emberbarátokat dr. Heidberg Tivadar előnk üdvözölte és köszönetet mondott mind azoknak, akik lehetővé teszik, hogy ez a kör évente ezer koronán felül segítsen a kerület szegény gyermekeit. A ruhakiosztás után a szegény gyermekeket megvendégelték.

— **A soproni polgármester ügye.** Sopronból táviratozzák: Gebhardt József polgármester nyugdíjaztatása iránti folyamodványát ma tárgyalta a városi közgyűlés. A folyamodványt a fegyelmi választmányhoz utasították, mivel a polgármester ellen városi pénzeknek a bukott banknál való elhelyezése miatt fegyelmi vizsgálat van folyamatban. A polgármestert a közgyűlés szabadságot adta.

— **Házasság.** Dr. Viola Vilmos gyakorló orvos eljegyezte Graner Szelin klasszonyt Csaktornyán.

— **Automobil omnibusz.** Az automobil hamarosan demokráta eszközzé fajul. Most már omnibusz lesz belőle. Nem hiába nevezték el a Dunántul *hanis fiakernek*, nem is maradt sokáig igazi fiakerhez méltó arisztokratikus magaslato. A székesfővárosi omnibusz-társaság terve vette, hogy a keleti pályaudvartól kiindulva, a Kossuth-Lajos-utcán és az eskütéri hídon keresztül automobil omnibuszok fognak közlekedni a főváros budai részébe.

Az első öt nap még látványosság lesz. A 16 nélkül járó kocsin hány vidéki atyafi fogja feladni a szemét s otthon milyen esodátörénetek fognak kerekedni arról a kocsiról, melyet 16 nem huz, villám nem hajt, hanem csak egy rudal csavargatják, mint a szecskavágót s mégis úgy megy, mint az istennyila.

A második öt nap már pokorra kívánják majd azt a gépezetet is, melyen szintén lesz ellenőr, aki letiporja az emberek lábát, esőngyit, melytől megsejtel az ember. A bérkocsisoknak ádáz gyűlölet költözik majd szívébe s a hordárok azon török a fejüket, hogy miként lehetne valami kis kisiklással diskreditálni az új alkalmatosságot. Mert a gyűlölködők a második öt nap alatt szervekednek.

A harmadik öt napon aztán újabb helyreáll a béke. A status quo ante béke fog elszállni a Kossuth Lajos-utca fölött. Az automobil esőngyit fog, senki sem fog ügyelni rá. Befognak szállni és ki fognak szállni az emberek s mennek ismeretlen kis és nagy céljaik után. A kalauz szidni fogja a sorost, hogy egész nap automobiliálják, az ellenőr szidni fogja a publikumot, amely nem respektálja eléggé, a közönség szidni fogja az automobiltársaságot s így tovább. Az automobil pedig türelmen szállítja majd a sok türelmetlen embert s legfeljebb olykor nyikkan egyet, ha nagyon sebesen hajtják. Ez az emberek és automobilok, valamint minden fővárosi élő lény sorsa.

— **A vasuti altisztek otthona.** Egy vasuti altisztekből álló bizottság azon fáradozik, hogy a Vasuti Altisztek Országos Otthona címen nagyszabású, az ország valamennyi vasuti altisztejté magába ölelő hatalmas egyesületet alakítsanak. Az eszme nagyon rokonszenves a vasutiak szemében s kiérdemli azt, hogy rokonszenvébe fogadják a közönség is. Az egyesületnek az a hivatása, hogy a fáradságos munkában élő altisztek számára pozíciót teremtsen a társadalomban s ami a földök, hogy humanusan támogassa azokat a tagjait akik erre rászorulnak. Programjukban ezekben a pontokban foglalják össze azt a tevékenységet, amelyet a megalakulandó egyesület hivatva van kifejteni.

Az Otthon célja egy országos központot alakítani, mely a magyar korona területén levő vasutak — beleértve a helyi érdekű vasutakat is — altiszteit tagjaul befogadja. A kollegialitás, barátság és szolidaritás kötekeit egyesülés által apólni és lenntartani; a társaséletet fejleszteni, a közművelődést terjeszteni, a hazafias szellemet apólni stb. A vasuti altiszti karnak a társadalomban erkölcsi súlyt és tekintélyt szerezni, emelni és lenntartani. A tagok érdekeit egyenként és összeségükben megóvni. Segély-alapot teremteni az elaggott és máséket támogatásra szorultak vagy nyugdíjban nem részesülők, valamint a nyugdíjban nem részesülő özvegyek és nagykorú, de keresetnélküli női árvaik teltségzésére. Az Otthon elhalt, de más segélygyelneket nem volt tagja elhalálozásakor a törvényes özvegyet temetési segély címén az alap vagyonából mérten segíteni. A fejlődéshez képest egy „Otthon háza”-nak megteremtése, hol hivatalos helyiségeinek elhelyezésén kívül menhelyt találjanak az arre szorult és érdemes, elszerecseltenedett tagok és családtagjaik, továbbá az elszegényedett tagoknak a fővárosi iskolákat látogató gyermekei lehetőleg állandó ingyenes lakást nyerveken. Jogtanácsosa révén a tagokat ingyenes jogvédelemben, tanácskozással és értekezésben részesíteni; felvilágosítást és utabiztatást adni minden kérelemre, folyamodás, szerződésalkötés és stb. ügyletek fogalmazásában és lebonyolításában. Anyagi gyarapodásához mérten egy folyton szaporítandó szak- és olvasókönyvtárt létesíteni és arról gondoskodni, hogy a vidéki tagok szintén igénybe vehessék a könyvtárt. Sztrazkozott helyről gondoskodni, szak-, tudományos, társadalmi és szórakoztató tárgyú felolvasásokat rendezni úgy az Otthonban, mint az ország összes altiszti körében és mindazon állomásokon, hol több altiszet van egy helyen beosztva továbbá kirándulásokat szervezni az ország különböző vidékeire és végül egy országos dalárdát szervezni. Az állomásokat lecserelemi óhajúkt szándékainak kivételét előmozdítani. Nyugdíjazott alkalmazottaknak erejük és tehetségükhez képest díjazatlanul foglalkozást szerezni, illetve közvetíteni. Vasuti szakdolgozókra pályázatot nyitni s azokra a vasuti hatóságok figyelmet felhívni. A fővárosba érkező vidékiek új tartózkodását megkönnyebbiteni, nekik utabiztatással szolgálni, az életszükségleti cikkeket beszerzésénél a tagok részére kedvezményt kiosztóknak és minden tekintetben a magyar ipart pártolni. A tagok között felmerülő vitákat és egyenlenségeket lehetőleg a békes utra terelni. Azon szülőket, kik gyermekeiket nyelvek elsajátítására végezt eszerbe adni óhajúkt szándékuk kivételben előszegíteni. Az egyesületnek a jövő hó nyolcadikán lesz az

alakuló közgyűlése s tekintettel arra, hogy mindössze négy korona a tagsági díj, bizonyára biztosítva van az egyesület jövője is. Az előkészítő-bizottság a Vasuti Lapok szerkesztőségében (Budapest, Akácfa-utca 3.) állandó permanenciában van és az Othonra vonatkozó felvilágosításokkal készséggel szolgál a vasuti altiszteknek.

— **Megintett szerkesztő.** Egy pétervári táviratuk szerint az orosz minisztertanács a Petersburszkija Vjedomoszi kiadóját, Ulchtomszkij herceget a lap káros iránya miatt megintette.

— **Ingyenkényér.** A kenyérszótó bollok forgalma tegnap, szerdán 3844 adag volt. Ebből a Podmaniczky-ntei bolton 5922 adagot, az óbudai új kenyérszótó bolton 2422 adagot osztottak ki. Ujabban a következő adományok érkeztek: Gross Lajos 2 korona, Vázsonyi Dezső 5 korona, dr. Erdős Zsigmond 10 korona, N. N. 10 korona és Sinkay Gizella 2 korona. Lapunk címén beérkezett adományok a kenyérszótó bolt javára: Dr. Ernyey Miksa VII. kerületi orvostól 6 korona, G. C. néltől Rosnyórol 2 korona; a tejszótó bolt javára: Kúrosi Lacikától (Budapest) születése napja alalmából 20 korona, Gerő Matildától 2 korona.

— **Megszökött ügyvéd.** Bécsből telefonozza tudósítónk, hogy Mandl Richárd ügyvéd eltűnt. Mandl szököte a Bauer Ferdinánd-gyár esodójával van kapcsolatban. Ő volt ugyanis ennek a esodónek a tőmeg gondnokja és jogtanulni nagyobb összeget költött el a tőmegvagyonból. A esodót ez év május 4-én nyitották meg és Mandl e hónap 20-ikán kapott meghívót a bíróságtól, hogy ott a esod állásáról elszámoljon. Egy nappal előbb, e hónap 19-ikén azonban eltűnt. A esod nyitása alkalmával a passzívák 108 ezer koronát tettek, az aktívák pedig 54.000 koronát. Az ügyvéd februárban az üzletet 14.800 koronáért eladta. A 22.000 korona künnlevőség legnagyobb részét valószínűleg behajította. Az osztrák Disconto Gesellschafnak, amelynek a bukott céggel szemben 11.000 korona követelése volt, Mandl 4000 koronát fizetett. A esodtőmeg ma alig ér 2000 koronát. Mandl több ízben keresték, hogy a meghívót kézbesíthessék, de eredmény nélkül. Körülbelül három év óta saját irodája volt és a Continental fogadóban lakott. Nagy lábón élt és azt hiszik, félt azoktól a következőkkel, amelyek ott a esodból eredő pénzek elmulajonitása miatt érték volna. Hogy a visszatérésre bírják, néhány lapban a következő hirdetést tettek közzé: *Richard gyere vissza, barátid mindent rendeznek.* Ennek a felhívásnak azonban nem volt eredménye. A szököte előtt való estét barátai körében egy kávéházban töltötte. Nagyon jókedvű volt. Akkor 900 koronát láttak nála. Amikor hazatért, sok levelet és fényképet égettett el, de azt nem tudták megállapítani, hogy éjszaka szökött-e meg, vagy hogy az éjszakát a szállóban töltötte-e. Dr. Mandl Olmützben született, most 33 éves. Kiterjedt praxisa és nagy jövedelme volt. Szenevdelesen kártyázott és a legutóbbi napokban tekintélyes összegeket vesztett.

— **A postatakarékpénztár költözése.** A postatakarékpénztár új palotája, mely a régi Újépület telken a Hold és Perczel-utca sarkán emelkedik teljesen elkészült. A kormány megbízottait a napokban veszik át hivatalosan az épületet Lecliner Odón királyi tanácsostól, az új palota építőtől, aki a postatakarékpénztárnak pompás otthonot teremtett. A postatakarékpénztár eddigi, akadémia-utcai hajlékából a jövő héten kezd meg az átköltözést.

— **Keeskméthy a Rivierán.** A fővárosi félmillió koronájának sikasztója, Keeskméthy Győző, úgy látszik praktikusán kezd az elsikasztott pénz felhasználásán. Egyelőre a sikasztással járó izgalmak által megrontott egészségi állapotát állítja helyre a Rivierán. Erre enged következtetni az a párisi távirat, hogy a nizzai rendőrség egy Csollán Károly nevű magyar embert nyomoz, aki tegnap érkezett Nizzába és aki minden valószínűség szerint azonos Keeskméthy Győzővel. Tudvalevőleg Keeskméthy egyik kollégájának, Csollán Károlynak az indexével utazik. A rendőrség két kiküldött detektívje Olaszországban keresi Keeskméthyt. A Corriere de la Sera ma érkezett száma ugyanis azt írja, hogy a budapesti rendőrség Bege és Bika nevű detektívjei Florenobé érkeztek. Hogy sikerül-e végre kézrekeríteni a sikasztót, akinek két hete nem tudnak nyomára akadni, nagyon kérdéses dolog. Mert lehet, hogy Keeskméthy a tengeren túl jár már. Ideje elég volt erre az utra.

— **Lévlődés a községstanács ülésén.** Megírjuk, hogy Roquebrunuban a községstanács ülésén Orsini revolverrel rálőtt Brighiano polgármesterre és súlyosan megsebesítette. Sigand polgármesteri titkár pedig agronólte. Nizzából táviratozzák, hogy Orsini tegnap jelentkezett az odaváló fogházigazgatóságnál. A vizsgálóbírónak azt vallotta, hogy tegnapig terv nélkül kóborolt a város környékén.

— **Videki hírek.** Szent-Gothárdról írják: Weber Lajos ötvenkét éves szidányi kisbirtokos, négy gyermek atya, ma éjjel agyonlötötte magát. Tetét azért követte el, mert másokért jóállás következtében fizetnie kellett. — Nagykanizsán Bauer Miksa Jakarokos kezd az iródszámban felakasztotta magát. Tetét anyagi

vesztések miatt követte el. — Ugyanonnán jelentik, hogy *Sélig* Antal temetkezési egyleti jegyző eltűnt. Hamis okmányok alapján fölvetve egy még élő tag temetkezési költségeit és a büntetés elől szökött meg. Hátrahagyott levele szerint a Drávába akart ugrani. Feleségét, hat gyermeket hagyott nyomorban.

— **Eltemetett munkások.** A tegnapi földmérés áldozatait az új Szent-János-kórházban ápolják. Mindhárom sebesült jobban van. Az egyik munkást, *Willem János*-t, ma reggel megoperálták.

— **Lopások.** *Glats Rikárd* 18 éves tanuló téli-kabátját valaki az Alkotmány-utca 14. számú házban levő lakásáról ellopta. — *Böhm Ignác* Futó-utca 14. szám alatt levő lakását tolvajkucscsal felnyitották s onnan mintegy 150–200 koronát érő ruhanevét ellopták. A rendőrség keresi a tolvajokat.

(x) **Dr. Kovács képasztája** félhold védjeggyel valódi. Három nap alatt minden kezét gyöngéddé és fehérré varázsol. Egy tégely 1.20 K. Főraktár: Dr. Kovács gyógytára. Budapest, Gyár-utca 17. „Toilet-titkok” kívánatra ingyen.

(x) **Kérjünk mindenütt F. M. K. E. vagy E. K. E. gyűjtőt.**

Serao Matild védekezése.

Budapest, november 28.

Néhány héttel ezelőtt az összes lapokat bejárta a nápolyi panama híre. Szörnyű vádakat emelt a vizsgálattal megbízott királyi biztos, *Saredo*, a nápolyi közügyek intézői ellen. Jelentésében kimutatta, hogy a polgármestertől le az utolsó díjokig mindenki csal, lopott, sikkasztott, megvesztegetett másokat s meg hagyta magát vesztegetni. De nemcsak a hivatalos személyek makinációjáról rántotta le a leplet *Saredo*, hanem ijesztő vádakat emelt egy nápolyi híres lapszerkesztő: *Edoardo Scarfoglio* és annak felesége: *Serao Matild* ellen. Nemcsak Olaszországban, de az egész világban, ahol csak *Serao Matild* nevét ismerik, éppen az ő ellene támasztott vádak kellették a legkínosabb benyomást.

Az iró-házaspár most lapjában, a *Mattinóban*, huszonkét hasábra terjedő írást tesz közzé, amely védekezés akar lenni, voltaképpen azonban a legiratosabb vád *Saredo* ellen.

Scarfoglio azzal kezdí írását, hogy ő, aki félig görög származású s déli olasz, a fajgyűlöletnek esett áldozatul s azonkívül ellenségei, a szociálisták, akiknek oly gyakran ejtett beszéd és tola, most megragadták az alkalmat, hogy aljas bosszút álljanak. Aztán sorra veszi az összes vádakat. Azt vetik szemére — ugymond, — hogy ludas egyenmély adóvégrehajló makinációjában. *Scarfoglio* nyilatkozatát közlő *Campollatara* márkítól, aki akkor Nápoly polgármestere volt. A nyilatkozat így szól:

— Kategorikus kérdésemre épp oly kategorikusan válaszolom a következőket: nekem te az illetőt sohasem ajánlottad, s arról az adóügyről velem sohasem beszéltél.

Azzal vádolják, hogy a városi négymillió kölcsön megkötésének kísérletekor ő is azok közt a következők közt volt, akiknek 500.000 frankot ígérték. *Scarfoglio* erre vonatkozólag közlésezi a *Well-Shott*-bankház ügyvédének következő nyilatkozatát:

— Táviratra teljes lojáltsággal válaszolom, hogy a kölcsönügy tárgyalásaitól teljesen távol állottam. Azzal vádolják, hogy 12.000 frankot kapott egy fűrdőintézet koncessziójának készkötéséért. A fűrdőintézet keményen protestál az ellen az „aljas rágalom” ellen s ezt írja:

— Ha őnt az ön állandó, szívélyes, nemes támogatásért kárpótolnom kellett volna, úgy egészen más összeget kellett volna önnek felajánlanom.

A *Krafft*-féle nápolyi villamos-társaság volt igazgatója azt diktálta a jegyzőkönyvbe, hogy *Scarfoglio* 30.000 frankot akart tőle kizsarnolni azzal a fenyegetéssel, hogy máskülömben tönkreteszti a vállalatot. *Scarfoglio* ugyanennek a társaságnak következő nyilatkozatát teszi közzé:

— *Scarfoglio* nemcsak hogy nem fenyegetőzött sohasem, hanem éppen ellenkezőleg minden módon előbbre segítette a társaság vállalatát.

A lóvasutársaság igazgatója hasonlóképpen jó bizonyítványt állít ki neki.

Scarfoglio után *Serao Matild* veszi át a védekező támadást. Őt tudvalevőn azzal vádolja a hivatalos vizsgálat, hogy minden éle szerénysorsu embertől pénzt kért azzal az ígérettel, hogy állást szerez nekik. De nem állotta ígretét. Itt van mindenekelőtt *Foti* rendőr, aki 200 frankot kölcsönzött az írónőnek abban a reményben, hogy az ő segítségével révén majd előléptetik. *Serao Matild* így meséli el ezt az esetet:

— Egy este, 1897 májusának valamely napján, a lap kiadóhivatala súlyos pénzzavarba jutott s a ház portásaitól némi pénzkölcsönt kért. A portásnak magának sem volt pénze, de bizalommal fordult barátjához, *Foti*hoz, aki aztán később ismételt, de mindig eredmény nélkül közbenjárást kért egy magasabb

sászri eléréséhez. Hogy pedig az írónő sohasem tett eleget *Foti* e kívánságának, arról két hivatalos bizonyítványt is közöl. A kölcsönvett pénzt visszafizették a rendőrnek s az eset maga — ugymond a védekezés folyamán *Scarfoglio* — egészen ártatlan jellegű volt.

— Hol van az a zsurmalista, — így ír *Scarfoglio* — aki ne pumpolta volna meg a házmeztérét, amidőn a lap szétküldése pénz híján veszélyeztetve van? S vajjon igazán elhízi-e *Saredo* szenátor ur, hogy *Serao Matild* egy városi rendőrrel 200 frankot fizetett magának a közbenjárásáért, holott egyetlen cikke a *Figaróban* kimentheti egy ily megalázkodásból?

A rendkívül érdekes irat további folyamán *Scarfoglio* szinte megdöbbentő nyíltsággal tárja fel a saját maga, a felesége és a lapja vagyoni viszonyait, annak bizonyosságát, hogy éppen nem folytatott pazarló életmódot s hogy nem szorult az ilyen piszkos üzelmekre. A lap 30.000 példányban jelenik meg és 60.000 frank tiszta hasznot hoz évenként. A lap adósságai 200.000 frankra rúgnak. A lap é a budgetjéhez képest ő is, a felesége is a legszerűsebb életmódot folytatják. Lakásra mindössze 3400 frankot költenek, cselédségük két személyből áll, bankettekről, vagy vendéglátásról szó sincs.

— *Serao Matild* istállójában — ugymond — egy öreg kocsi és egy apokaliptikus gebe áll, ezek együttvéve nem érik meg az 500 frankot. Az enyémben van egy automobil, amely 3960 frankomba került. Hogy *Serao Matild* soha pazar ruházattal vagy ékszerrel nem verte magát költségre, az európai titok; épp úgy csiriplik a verebek, hogy soha kártya a kezében nem volt, soha lóversenyre nem mentem, soha sem vittem sétakocsizásra *Liane* de *Pougy*-féle hölgyeket. Miben áll tehát a mi állítólagos ázsiai fényűzésünk? Hopp... Mégis... A fényűzési cikkek közt szerepel az én gőzbarkám. Hogy ez nem holmi fölös játékszer, hanem nagyon szükséges a magamfajta embernek az üdülésre, a lapnak pedig bizonyos esetekben, például háboru kitörésénél, nevezetes szolgálatot tesz, azt talán nem is kell bővebben fejtegetni. Ez a hajóska 76.000 frankomba került s évenként 14.000 frankot emészt fel.

A cikk vége valóságos statisztikai mestermű: — Olyan ember vagyok-e én, aki apró ügyekkel bíbelődök? S ha már gonosztevőnek születtem volna, úgy csak a zsebtolvajságig mentem volna? Eppen ide jöttem volna. Nápolyba, az apró csirké-fogók és az éhség városába, ahol sem bankár nincs, sem nagyiparos, sem nagyvállalkozó s ahol a börze csak unakozó legyek találkozóhelye?

Azokról a magaslatookról, ahonnan Olaszországot és Nápolyt kormányozzák, tüzes golyókkal lövöldöznek rám. A föld mélységeiből, ahol a plebejus forradalom ólálkodik, a szemét és piszkot zuhatagát főkönkündik nevre. Szilaj vérem forr az örömtől, még mindig ilju lelkem csapong a büszkeségtől, hogy két ily nagy hatalmasság egyesült egy parányi toll széjjel morzsolására.

TÉLI VILÁG.

Lovak.

— Jelenet. —

(Az Opera körül a havas esőben állnak a fogatok. Benn *Trisztán és Izoldát* adják. Két ló összedugja a fejét és csevegni kezd.)

As egyik ló: Kérem csak... .

As másik: Parancsoljon, asszonyom.

As egyik: Mondja, mi az: zene?

As másik: Zene? Hm.

As egyik: Azt hiszem, az valami jó. A zene az jobb lehet, mint a zab. Olyanféle sejtelmem van róla, hogy hasonlít a cukorhoz.

As másik: Nem hinném. Én úgy hiszem, hogy a zene valami csiklandozás, valami bizsergés, valami kellemes zsebbadás... .

As egyik: Oh... .

As másik: Igen, asszonyom, ilyen a zene. De csak emberek számára való. Egyébként a zenéről különféle felfogások uralkodnak. Egy rokonom, aki katonabandában szolgált, azt mondja, hogy zene az, amikor be van fogva egy kis kocsi, a kocsi van valami nagy üst és azt hátulról ütök. Körül pedig katonák mennek és nagy rézesüveket szopnak. Azt mondta a rokonom, hogy szeretne volna közelebből is megtudni, mi a zene de véletlenül mindig oly nagy láрма volt, hogy nem figyelhetett... .

As egyik: Érdekes.

As másik: Másféle felfogás is van. Egy barátomnak szerep jutott a Népszínházban, amikor az egyik primadonnának lóháton kellett bejűnnie. Ő viszont azt mondja, hogy zene az, amikor egy nő előremegy és nagyokat rug a levegőbe, aztán jobbra-balra ugrál. De akkor is láрма volt.

As egyik: Az emberek mindig lármáznak.

A másik: Aztán az is zene, ha egy katona meghal és kiviszik a temetőbe.

As egyik: Igazán?

A másik: Igazán. És az is zene, ha az ember a cirkuszban van és le kell térdepelni... .

(Az idő mulik. Éjfélét üt az óra.)

As egyik: És a mi gazdánk is a zene miatt jötték ide... és itt vannak már hét óra óta... .

(Kis szünet.)

A másik: Furosa, mennyi sokféle zene van és hogy valamennyi milyen fáradságos... nem értem, mi élvezetük lehet benne az embereknek!... Ime, majd leérik a lábam a fáradságtól, itt állok hóban, fagyban, szélben, esőben... .

As egyik: Ha elgondolom, hogy ez is zene... .

—o—

FŐVÁROS.

(*) **A szegényügy rendezése.** A székes főváros közjótékonyági ügyosztályának a vezetője: *Horváth János* tanácsos elkészítette a szegényügy rendezésére vonatkozó szabályrendelet-tervezetet s bemutatta a tanácsnak. *Dr. Szalay Mihály* fővárosi bizottsági tag tudvalevőleg szintén kidolgozott ily tervezetet.

A két munkálat között az eltérés nem nagy. A különbség főleg három irányban mutatkozik. Az egyik különbség az, hogy a *Szalay*-féle szabályzat tíz évi időt kíván kitűzni, mint minimumot, arra nézve, hogy valaki mint budapesti állandó lakos megszerezhesse a jogot a segélyben való részesülésre. A másik különbség, hogy *Szalay* az olyan munkanélküli embereket, akik dolgozni nem akarnak, kényszer-dologházaiba kívánja utasítani. Ezt a *Horváth*-féle javaslat nem veszi föl, mert nálunk nincs törvény, amely a munka-kényszert kimondja s így a javaslat keresztülvitelére törvényhozási intézkedés kellene. A harmadik különbség, hogy *Szalay* a kerületekben tervezett egy-egy szegényügyi bizottságot sokkal nagyobb hatáskörrel akarja felruházni, mint *Horváth János* tanácsos.

(*) **A totalizátor a szegény alapnak.** *Lukács László* pénzügyminiszter tudatja a székes főváros hatóságával, hogy az ősi lóversenyek totalizátor- és könyvfogadásai után a fővárosi szegény-alapot 50.634 korona 65 fillér illeti meg. Ezt az összeget a Magyar Lovar-egyesület már be is szállította a főváros központi pénztárába.

SZÍNHÁZ, ZENE.

** **A Vígyszínházban** ma nagy közönség nézte és élvezte *Capus* sok finomsággal és szellemmel teli vigjátékát, a *Leontine férjeit*. Az előadás erőssége ma is *Csüllag Teréz* asszony színes és gazdag alakítása volt, amelynek a közönség részén szakadatlan jókedv és sürű taps volt a jutalma. Igen figyelmes és elismárréssel teljes volt a publikum *Szerémi Gizella* iránt is, aki ezúttal is feltűnt nagy értelmességével, lelkiismeretességével, buzgalmával, tónusban és játékban való meleg tartásával. *Nikó Lina*, *Tapolczai Szerémi* és *Balassa* kiváló támaszai a darabnak, amely állandóbb érdeklődésre tarthat számot.

** **A Vígyszínház ujdonsága.** A *Vígyszínház* következő ujdonsága, mint értesültünk *Schönthan* és *Kadelburgnak* A *páholj* (*Die Logenbrüder*) című vigjátéka lesz, mely az összes német színpadokon nagy sikert aratott. Az ujdonságnak a jövő hónap első felében lesz a bemutatója.

** **Az Országos Színész-Egyesület felirata.** Az Országos Színész-Egyesület nyugdíjbizottsága december 17-én tartja legközelebbi ülését. Miután olyanok a viszonyok hogy a nyugdíjasok pénzéből a jövő évre optimista számítás mellett is legalább 60 százalékot kell levonni, a tanács elhatározta, hogy a nyugdíjalap segélyezése érdekében főúratot intéz a Kormányhoz és a képviselőházhoz. A belügyminiszter jövőévi költségvetésében a magyar színészet támogatására 855 ezer koronát vett föl. Ebből azonban maga a Magyar Királyi Operaház 524.000, a Nemzeti Színház 178.000, a Nemzeti Színház nyugdíjintézete 28.000, a kolozsvári Nemzeti Színház 40.000 korona segélyt kap; így tehát a vidéki színészetet az állam összesen 74.000 koronával támogatja, mely összegben azonban a színészi felügyelő 8000 koronás fizetése és egyéb adminisztratív természetű kiadások is bennfoglaltatnak. A megmaradt összegből aztán kizárólag az igazgatók kapják szubvencióikat s leginkább azok, akik operai előadásokat is rendeznek. A nyugdíjas színészek ebből sem élveznek semmit. A tanács tehát főiratban most arra kéri a kormányt, hogy a magyar színészet budgetjében az Országos Színész-Egyesület nyugdíjalapjának segélyezésére is vegyen föl valami szerény összeget.

Florodóra a bíróság előtt. A Magyar Színház vezetősége még a nyáron megszerezte az angol operett-irodalom legújabb termékét, a *Florodóra* című operettet, amely tudvalevőleg a Wesselényi-utcai színház legközelebbi üdonsága. *Telesi József* Londonban élő hazánkia, a szenci darab disponense kötötte meg a Magyar Színház részvényszereség kiküldöttével a szerződést biztosítva a társaságnak az operette budapesti előadás jogát. Szó volt a vidéki előadások jogáról is, de mert a színház erre nézve nem tett elfogadható ajánlatot, a tárgyalások ebben a tekintetben abba maradtak. A szerző és jogtulója, *Telesi József*, értesülve arról, hogy a magyar vidéki direktorok szélbelen hirdetik a darab bemutatását, megbízták rögtön *dr. Gleichmann Lajos* budapesti ügyvédet, hogy perelje be a Magyar Színház részvényszereségét és a színház új vezetőjét. *Dr. Gleichmann* sikerült az ügyet békés úton elintéznie. *Leszky András* igazgató ugyanis lojálisan kijelentette, hogy ő a vidéki jogra, bár ő a bérlő-társaság jogtulója — nem reflektál és ő nem is adta el azt senkinek. A színház-bérlő-társasággal szemben azonban pörre került a dolog, de a napokban létrejött a békés egyezség a színház részvényszereséggel is olyanormán, hogy a szerző jogai megvédettek. — Most már szabadon adhatják elő a vidéki színházok a *Florodóra* — persze, ha jó helyen szerzik meg.

A Grünfeld-Bürger négyes hangversenye. A *Grünfeld-Bürger*-féle négyes társaság III-ik népszerű kamarahangversenye vasárnap, december 1-én, lesz a *Royal* termében. Tekintettel az estei *Tristan*-előadásra a hangversenyt négy órákor kezdik s kéri a közönséget a pontos megjelenésre. A hangverseny műsora a következők:

1. *Kirchner* Elek vonós négyes magyar irányban (új, első előadás); 2. *Schubert* zongorahármas (esz-dur), zongora: *Thomán István* tanár; 3. *Dvořák* hatos 2 hegedű, 2 mélyhegedű, 2 gordonkára. II-ik mélyhegedű *Paulner Béla*, II-ik gordonka *Schultz Gyula*.

A Népszínház bemutatója. A Népszínház szombaton bemutatásra kerülő új népszínművéből holnap, pénteken, délelőtt tartják meg a jelmezes előpróbát a saját meghívott képviselői előtt. Az első nagy próbát teljes világtájjal és jelmezekkel ma tartották meg. Az erdélyi havasokat és a fenyveseket ábrázoló új díszletek festői hatásúak. A szereplők, valamint az ének- és a táncok a hegylakó román nép viseletében, érdekes, tetszetős képet nyújtanak. A Népszínház műhelyeiben az egész személyzet számára részben új jelmezek készültek, részben pedig Erdélyből rendelt az igazgatóság teljesen eredeti ruhadarabokat, kátrincákat, himzéseket, kivarrt tüsszőket, kendőket stb. Mint az öltözékek, eredetiek a *Flórika szerelme* dalai és néptáncai is. Az utolsó próbák magának a szerzőnek, *Moldován Gergely* tanárnak, a jelenléteben folytak, ki a főpróbán és az előadáson is jelen lesz. A *Flórika szerelme* a Népszínház ezidei premiére-bérlétének ötödik darabja lesz.

A Magyar Színház bemutatója. A Magyar Színház legközelebbi üdonsága, a *Florodóra* című angol operett, amelynek magyar átdolgozását *Bálint Desző* és *Mérei Adolf* végezték, szerdán, december 4-én, a következő szereposztással kerül bemutatásra:

Lady Holywood — *Fedák Sári*; Dolores — *Ledofsky Gizella*; Angela — *Turhányi Olga*; Valdea — *Dóry Margit*; angol hölgyek: *Álmási Iza*, *Álmási Lola*, *Béres Mariska*, *Baltai Emma*, *Milt Irén*, *Balla Mariska*; Tweedlepinch — *Szilágyi*; *Cyrus Gálfa* — *Szilágyi*; *Donegal* — *Ráthonyi*; *Abbot* — *Dálnoki*; *Leandro* — *Poláthy*, a hat írrok: *Delli, Farkas, Iványi, Szőke, Laposi, Zsigmond*.

A *Florodóra* bemutatója iránt a legfokozottabb érdeklődés mutatkozik.

Hangverseny. A Budai Polgári Kör december 3-án saját helyiségeiben tartandó családi estét rendez a következőkkel: I. Liszt Ferenc *Rhapsodie hongrois XII.* Zongorán előadja *Goszteli Gyula*. II. Beriot 9-ik hegedű-hangversenye. Hegedű: *Stiechleuter Jenő*. Zongora: *Stiechleuter Erzsébet*. III. Haydn. D-moll vonós négyes op. 76. I. hegedű: *Lutter Nándor*. II. hegedű: *Stiechleuter Jenő*. Mélyhegedű: *dr. Lutter Károly*. Gordonka: *Stolp Ernő*. IV. a) *Kreisler* mer. *Frühlingssied.* b) *Leoncavallo*, die Műde. c) Magyar népdalok. Enekli *Máltás O. g.* Zongorán kíséri *Noséda Károly* tanár. A hangversenyt néze követi.

Tarnay Alajos új dala. Karácsony hetében *Tarnay Alajos* új dallamokkal lép a zenekedvelő közönség elé. A finomizlésű és nagytehetségű művész, akinek érzéssel és költészettel teljes műveit a közönség mindig nagy érdeklődéssel fogadja, ezúttal nyolc új dalt adja ki *Makai Emil*, *Beöthy László* és *Farkas Imre* szövegével. A fűzet négy koronáért rendelhető meg a szerzőnél, VIII. Szentkirályi-utca 10. szám alatt.

Megszakadt előadás. A müncheni udvari színház tegnapelőtti *Kleist Előretörténet* korójának előadását félbe kellett szakítani. *Conrad-Ramó* asszony, a darab egyik szereplője, az előadás közben elájult s mikor magához tért, az orvos megvitotta neki, hogy tovább játszassék. Minthogy a művész helyettesítéséről gondoskodni nem lehetett, az előadást meg kellett szakítani.

Sada Yacco berlini sikere. *Sada Yacco*, a japáni Duse-t, akit a berlini kritika bemutatkozás alkalmával nagyon leicsinyelt, úgy látszik, mégis siker

reket arat a német császárvárosban. Erre vall legálább, hogy a *Central-Theater*, amelyben a japán színház játszik egy héttel meghosszabbította a japán színészek vendégszereplését.

A Népszínház karácsonyi darabja. A Népszínház az idei karácsonyra, mint értesülünk, szintén lesz egy alkalmi darabja. A látványos üdonságnak *Karácsonyest* a címe s közvetlenül a karácsonyi ünnepek előtt fog bemutatásra kerülni.

Nagy művészes-találkozó. Egy arisztokratikus bizottság védnöksége alatt fényes hangverseny lesz pénteken, december 13-án, a *Vigadó* nagytérképében. Közreműködők a következők lesznek: *Ambrus Zoltán*né operaénekesnő, ki az utóbbi *Grünfeld*-négyes-hangversenyben szokatlan feltűnést keltett, *Alberti Werner*, a *M. kir. Opera* közkezdveltségű tenoristája és *Benidner Nándor* zongoraművész. Mint értesülünk, a művészeknek szándéka az est egész jövedelmét inséges maturalt diákok támogatására fordítani, amely körülmény a nagyközönség érdeklődését a nevezett művészes iránt csak növelheti. Az érdekes hangverseny rendezése *Méry Béla* zeneműkereskedőre van bízva (Andrássy-ut 12.), ahol jegyek máti fogva már kaphatók.

Gróf Zichy Géza új műve. A prágai német színházban érdekes bemutatója lesz a tavaszon. *Gróf Zichy Géza*ának egy *Genma* című új színpadi alkotása fog előadásra kerülni, mely egészen szokatlan és új műfaj képvisel a színpadon. *Gróf Zichy Géza* ugyanis táncoktéménynek nevezi művét, melynek szövegi részét előszóval mondják el. A prágai opera igazgatója egyúttal a szerző *Roland mester* című dalművét is elő készülni adni *Bécsben* a prágai opera társulatával.

Chopin — opera. A *Chopin* című dalmű, melyről már megemlékeztünk, mint egy *malinó* távirat jelenti, az ottani *Teatro Lirico*ban nagy sikert aratott. A négyfelvonásos dalműnek melynek szövegét *Orvieto* írta, a nagy zeneszerző a *hóse* és *Giacomo Oruffice*, aki a dalmű zenéjét szerezte, nagy hatással szötte bele partitúrájába *Chopin* édeslgy melódiáit. A kritika a dalmű nagy sikere dacára, *Chopin* megszentételetésének mondja a művet.

Szoer Ilona Debreczenben. *Szoer Ilona*, a Magyar Színház első primadonnája, aki a *kassai* színházban nagy sikerrel vendégszerepelt, most szülővárosában, *Debreczenben* folytatja vendégjátékait, ahol pénteken lép először a *Denevérből*, szombaton a *Gésákban*, vasárnap *Angothán*, hétfőn a *New York színpéban* játszik. A jegyek mind a négy előadásra előre elfogytak.

Sudermann és a pártai színpadok. A *Figaro* azt újságolta, hogy *Sudermann Hermann* *Éljen az élet!* című új darabját felolvasta a *parisi Vaudenville*-színház művészei előtt. Ezt a hírt most egyik *berlini* újság erősen megcáfolja s cáfolatához hozzáfűzi, hogy a hírrel a *Figaro* ártani akar *Sudermannnak*, akit az *Antoine*-színházban a *beszélgetéssel* aratott óriási sikere után veszedelmessé kezd válni a francia szerzőkre.

Új eredeti darab. *Guthi Soma*, aki eddig *Rákosi Viktorral* társzerzőségben több darabot írt, új háromfelvonásos bohózatot írt s azt a napokban adja be a *Vigaszínházhoz*.

Balzac ismeretlen darabja. *Balzacnak* a francia regényirodalom egyik mesterének, egy eddig ismeretlen darabja fog a tavaszon *Párisban* színpadra kerülni. A darabot a *Louvenjól* báró adta át az idősbbik *Coquelinnek*. A darab a *Théâtre Françaisban* fog előadásra kerülni *Balzac* szobrának a telepítésével egy időben.

Hauptmann Gerhart bukása. *Hauptmann Gerhart* új darabját, A *vörös kakas* a *berlini Deutsches Theaterben* tegnapelőtti bemutatóján nagy bukás érte. A darab, mely folytatása akar lenni a hírneves német szerző *Biberpelt* című darabjának, a *berlini* kritika szerint nem egyéb, mint halvány másolata ennek a darabnak. A szerző barátainak a harmadik felvonás után sikerült a szerzőt kótszer a lámpák elébe hívni, de a negyedik felvonást, melyben a darab hősnőjét egész váratlanul szélhűdés éri és meghal, a közönség a leghatározottabban visszautasította.

Harc a Théâtre Françaisben. *Leguys* szép-művészeti miniszter ismeretes rendelete, melyvel a *parisi Théâtre Français* olvasó-bizottságát megszüntette, ugylvá: nagyon éles háború kezdetét jelenti Franciaország első színházában. A harc a tagok részéről indult meg és *Claretie* igazgató állását ostromolja meg. A *Théâtre Français* tagjai ugyanis sztrájkra készülnék, ha nem is a szerepek játszásában, de a darabok rendezésében és ezzel akarják lehetlenné tenni *Claretie* állását ha csak nem állítja vissza az olvasó-bizottságot. Ez idő szerint *Henri Lavedan* *Evrole marquis* című új darabjáról van szó, melyet még a régi olvasó-bizottság egyhangulag elfogadott, de a darab rendezését a színház valamennyi arra hivatott tagja visszautasította. *Claretie*, aki még soha darabot nem rendezett, maga vállalkozott a darab rendezésére, de *Lavedan* inkább visszavonta darabját. Kevésbé aggodalmaskodik A *vörös tárnak* utóbbi időben sokat emlegetett szerzője, *Brieux*, aki bejegyeztet abba, hogy *Une petite amie* című darabja *Claretie* rendezésében kerüljön bemutatásra.

Hangverseny a Telefon Hírművészeknél. A *Telefon Hírművészek* szerkesztősége ma este fél 9 órákor házihangversenyt rendez előzetes szórokztatásra. Közreműködnek a hangversenyen: *König Renée*, *Pugin Leona*, *Rambowsky Marika*, *Sik Gizella* és *Zala Karola* urnő, *Dajka Balzs* és *Seemere* Árpád urak, *Leó Vilmos* zongoraművész és zeneszerző. A hangverseny után 10 óráig az est folyamán érkezett üdonságait olvastatja fel a szerkesztőség, 10 óráig 11 óráig pedig cigányzene átvétel lesz hallható a kagylóban keresztül, melyet az *Emle-* és az *Elle-kávéház*ból közvetíti a *Telefon Hírművészek*.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

A Magyar Földrajzi Társaság ma este *dr. Havass Rezső* elnöklésével ülést tartott, amelyen *Berecz Antal* ióttúkar jelentést tett a német geográfusok boroszlói nagygyűléséről. Azután *Cholnoky Jenő* tartott előadást a *térképek és földgömbök készítésének módjáról*. Az előadó érdekesen ismertetett a térképek és gömbök készítését, attól az időtől, amikor a tudós és a rajzoló megismeri. egészen addig az időpontig, amikor a térkép-gyár műhelyéből szőpen, pontosan, színesen kikerül. Az előadást nagy közönség hallgatta végig.

A modern Magyarország. *Bertha* Sándor sajtóságos, de felette dícséretreméltó irodalmi misziótt tűzött maga elé. A művelt Nyugaton terjeszti a Magyarországra vonatkozó igazságokat, melyeket ott a kulturális központokban, az európai politikai mérlegelések színhelyén ellenségeink gyakran kétségbe vonnak. *Bertha* Sándor *La Hongrie Moderne de 1849 à 1901* című új munkája első sorban ebből a szempontból érdemi meg honfitársainak halálját és elismerését.

Az új munka, mely a párisi Plon, Nourrit és társa cégénél jelent meg, hét fejezetre oszlik. Az első fejezet Magyarország állapotát adja elő az abszolutizmus alatt (1849-től 1859-ig). E fejezetben a szerző azt fontos szerepet hangsúlyozza, melyet hazánk a nemzetközi politikában játszott azáltal, hogy az 1848. és 1849-ki alkotmányharc miatt megszüntette az Ausztria és Oroszország között addig fennállott belső barátságot. Pedig ez volt az 1815-iki európai egyensúlynak sarkpontja. A második fejezetben kezd kidomborodni *Deák* Ferenc alakja az 1861-iki országgyűlésen való szereplése alkalmából. A kötet legterjedelmesebb fejezete, a harmadik, a kiegyezés részletes leírását adja.

A negyedik fejezet a kormányra jutott *Deák-párt* ténykedését írja le a balközéppel való fuzióig. Ebben a részben a franciák számára részletesen le van írva Magyarország magatartása az 1870-dik évi francia-perosz háború alatt. Hogy a fejezet kereked legyen, végére *Bertha* már *Deák* halálát iktatja, bár az a *Tisza*-kormány által következett be. Minthogy a szerző a külföldnek ír, távol tartja magát minden pártszemponttól és azt a tárgyilagosságot őrzi meg embereink és tényeik megítélésénél, mely a magyarságot minél egyöntetűbbnek és egyetértőbbnek tünteti fel. A *Tisza*-minisztérium méltányos megbíráása képezi az ötödik fejezetet melyben *Rudolf trónörökös* irodalmi arcképeit is megörökíti a szerző. A hatodik fejezet címe: *A harcias minisztériumok*, melyben azt a kilenc évet tárgyalja, melyet a valláspolitikai törvények szentesítése és életbe lépése betölt. Az érdekesítő történeti fejtegetéseket a *Kossuth* Lajos és az Erzsébet királyné halálának, valamint a millenniumi ünnepségeknek szentelt lapok tartalmát. Megjegyzendő, hogy a szerző azon meggyőződésének ad kifejezést, hogy miután ugy a korona, mint *Kossuth* ellensége magatartása elegendő lett volna a törvények létrejöttét megfűsíteni, itt a haza-szeretet védszárnya alatt valóságos versengés támadt a két oly összelérhetetlennek látszó pólus között a törvények létrejötté érdekében. A hetedik fejezet *Székely Kálmán* korszakának van fenntartva. *Bertha* helyzete ezen a ponton igen kényes volt, mert egy a hatalom birtokában levő államférfival szemben a legjobb hiszemmel elmondott és a valóságnak legmegfelelőbb ítéletei is hízelyes számba mehettek. Emellett még sem volt szabad elhallgatnia mindazt, amit a mostani miniszterelnök az ország javára már tényleg végrehajtott. Szerencsére *Székely Kálmán*nak tavaly a nemzetiségi kérdéssről tartott beszéde hű fordításban van közre-advá, ami megérthetővé teszi a franciákra nézve is azon ítélet, melyet a miniszterelnök kortársaira gyakorol. Az utószóban *Bertha* meg emlíndja mindazon szempontokat, melyekből Magyarországot meglehet ítélni. Hangsúlyozza, hogy ha a magyarok ma megelégedhetnek sorsukkal, ez nem a sors kegye, hanem rég kiérdemelt sors. Ók tartják össze az egész monarchiát s ha nincs valakinek inyére a német birodalomnak tizenhárom millió újabb némettel való megszerződése, akkor Magyarország nagyságát és fényét kell óhajtania.

A könyv ára 8t korona.

A korhadt fakeszeszek finn nyelven. *Rákosi Viktor*nak, a kiváló írónak széles körben közközen forgó könyvét a *Korhadt fakeszeszek Jávola* Ilona, a helsingforszi egyetem egyik tudós tanárának leánya fordította finn nyelvre. A nagyértékű mű finn nyelven *Lahonnetta Puuristeja* cím alatt jelenik meg s a finn közönség körében nagy lelkesedést keltett.

A Szalóky-osalád. A Magyar Heraldikai és Genealogiai Társaság ma délután a Nemzeti Múzeumban ülésterében igazgató-választmányi ülést tartott, amelyen *Varyu Elemér* a *Szalóky-nemzetiségéről* s a belőle származott Szalóky-családról tartott felolvasást. A nemzetiség első óséről, mint a honfoglalás szereplő-jétől már Anonymus beszél, a rávonatkozó oklevelesek adatok a XI. századdal kezdődnek. A Szalóky-család a XV. században vált ki a nemzetiségből, címerét

1440-ben nyerte I. Ulászló királytól. — A folyó ügyek során újabb dr. *Ressig* Ede bemutatta a *Nemzetiségi zsebkönyv* II. kötetének tervezetét.

○ A **Természettudományi Társulat** legközelebbi előadói estéi e hó 30-ikán, december 7-ikén és 14-ikén szombaton este 6 órakor lesznek az ásványtani intézet helyiségében. Ez alkalmakkor dr. *Kosvány Tamás* tanár tart három előadást a *mindennapi kenyérről*: a búzáról, lisztről és a kenyérről. Belépőjegyeket a társulat titkári hivatalában adnak ki.

EGYESÜLETEK.

(A **Budapesti Királyi Orvosegyesület**) e hónap 30-ikán délután 6 órakor tartja XXII-ik rendes ülését, amelyen *Korányi Sándor* értekezik: az auscultációs percussio diagnostika jelentőségéről.

(Az **Országos Gyógyászati Nyugdíj-egyesület**) ez idel rendes közgyűlése a jövő hónap 18-án lesz.

(A **Vörös Kereszt-Egyesület**) központi választmányá december 4-ikén, szerdán, délután 4 órakor az ügyei hivatalos helyiségében (Kecskeméti-utca 5. sz.) rendes ülést tart.

(A **Magyar Jogász-Egyesület**) november 30-án, szombaton este hat órakor az ügyvédi kamara helyiségében (V. Szemere-utca 10. szám alatt) teljes ülést tart amelynek tárgya dr. *Baumgarten* Izidor előadása: a büntetés kiméréséről kriminálpolitikai szempontból.

(A **Mária Dorottya-Egyesület**) december 1-jén, vasárnap, délelőtt tizenegy órakor az Erzsébet nőiskola nagytermében (Ándrássy-ut 65. sz.) választmányi ülést tart.

(A **Vasuti és Hőzási Klubban**) 30-án este 6 1/2 órakor *Trebitsch* Miksa felügyelő A csatorna kérdéséről és az azzal kapcsolatos hajózási viszonyainkról előadást tart.

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ **Báró Wallburg fölmentése.** A nemrégön sokat emlegetett báró Wallburg Ernő dolgával foglalkozott ma a budapesti törvényszék főelbhező tanácsa. Kintler fűszeres csalással vádolta a bántót, akit a büntető bíróság november 16-ikán fölmentett a vád alól. Főelbhezés következtében a panasz a főelbhező tanácshoz került, amely ma helybenhagyta a járásbírósg fölmentő végzését. Az ítélet jogerős.

§§ **A visszafelbözött paralízis.** Dr. *Roheim* Lipót, a jó öreg fumei orvos, mint biztosítási orvos meg akarta vizsgálni *Richtheim* Gusztáv vasuti tisztviselőt, kihez az ottani úgynök küldötte. Az orvos korábban jött a félhez, semmint az kívánta volna, s a fél éktelen dühvel kergette ki lakásából a kötelességében járó orvost.

— Nohát magát nem fogják nálunk biztosítani, biztosította a doktor az indulatos fél. Aztán kiállított egy bizonyítványt, mely szerint *Richtheim* Gusztáv dühöngési rohamokkal súlyosbított paralízisben szenved. Természetes, hogy a társulat e bizonyítvány után óvakodott üzleti érintkezésbe lépni *Richtheim*mel. De azért volt annyi fölösleges maliciája, hogy megküldte neki az orvosi bizonyítványt. A paralízissel gyanusított hivatalnok bepörölte az orvost a fumei járásbírósgnál hamis orvosi bizonyítvány kiállításá miatt s egyáltalán ezer korona kártérítést kért. A járásbíró orvosszakértővel vizsgálattá me a panaszost, s az orvos véleménye az volt, hogy *Richtheim* teljesen ép-elméjű. Az öreg doktor kétségbeesetten védekezett a bíró előtt:

— Mikor megvizsgáltam teljesen paralitikus volt, mert úgy csak egy gyógyíthatatlan bolond dühöngőhet. Lehet, hogy azóta kigyógyították.

A védekezés azonban nem használt, mert a járásbírósg fölmentette ugyan a hamis orvosi bizonyítvány kiállításának vétsége alól, azzal az indoklással, hogy nem rosszhiszeműleg írta meg véleményét, de becsületésért miatt kétszáz korona pénzbüntetésre ítélte. A panaszost a kártérítést dolgában polgári pör-uttra utasították. A fumei királyi törvényszék hamis orvosi bizonyítvány kiállítását látta főnforogni, s a 410-ik szakasz alapján száz korona pénzbüntetést szabott ki *Roheim* doktorra. Tegnap tárgyalta az ügyet a királyi Kuria harmadik büntető tanácsa *Szeferth* Ede bíró előadás alapján; *Tassy* Pál koronaugyézszi helyettes indítványára elutasította az orvos semmiségi panaszát.

§§ **A tátrafüredi dráma.** Két évvel ezelőt, augusztus hónap, halva találtak a Tátrafüred melletti széplaki erdőben *Flesch* Zsigmond gazdag bécsi magángazót. Fiatal barátjával, *Füzesséry* Emil Nyitra vármegyei aljegyzővel vadászatra indult az idősebb *Flesch* Zsigmond. E közben történt a szerencsétlenség. *Füzesséry* valami hozóbán megbottolt s ekkor dördült el lövegére. A lövés után *Flesch* halálosan megsebzve rogyott össze. A bűnügygálat bejeje után a löcsői kir. törvényszék vádantácsa az ügyész vádindítványa értelmében gondatlanságból okozott emberölés vétsége miatt helyezte vád alá *Füzesséry*t. A

vádtanács ezen határozata ellen az elhunyt *Flesch* Zsigmond testvérének, *Flesch* Alfrédnak jogi képviselője dr. *Keszits* Antal, — aki mint pótmagánvádó szándékos emberölés büntette miatt nyújtott be *Füzesséry* ellen vádiratot — felolvamodással élt a kassai kir. ítélőtáblához. A tábla azonban elutasította a felolvamodást azon oknál fogva, mert a pótmagánvádó jogjaiban nem szenvedett senmi orsorbát, csupán testvéri érzelételeben lett megsértve, s ez nem képezhet elég okot arra, hogy a felolvamodás érdemben bíraltassék. A löcsői kir. törvényszék, értesítve a pótmagánvádó felolvamodásának elutasításáról, a bűnygyben kitűzte a főügygálat ez évi december hó 12-ik napjára. A pótmagánvádó jogi képviselője, dr. *Keszits* Antal, kézhöz vére a kassai tábla elutasító határozatát, a napokban ez ellen felolvamodást nyújtott újból be a löcsői kir. törvényszékhez. Ezen újabb felolvamodást a löcsői törvényszék eltagadta s ma értesítette a pótmagánvádó ügyvédjét, hogy ezen felolvamodás következtében — ennek végleges elintézéséig — a december 12-ikére kitűzött tárgyalást bizonytalan időre elhalasztotta.

Egy végrendelet története.

— A *Budapesti Napló* tudósítójától. —

Budapest, november 28.

Az amerikai detektiv-regények bűnygyi keretében igen díszes helyet követelhetne magának az a hamisítási történet, mely nemrégiben a budapesti kir. ügyészséget és az állami rendőrséget foglalkoztatta. A furfang olyan tényével állunk szemben, mely inkább novellába, mint bűnygyi aktába kívánkozik. Az eddig ösmeretlen tettesek egy ékezettel döntöttek meg egy kir. táblai ítéletet. S ez az ékezet egy 300.000 koronás örökség sorsát döntötte el.

Miután konstatáljuk, hogy ennél nagyobb horderejű ékezetet a bűnygyi judikatura alig ösmer, előadjuk minden színezés mellözésével az esetnek eddig kiderített részleteit.

(Budai Sándor végrendelete.)

Budai Sándor gazdag tisztfüredi lakos 1897. dec. 11-én magán-végrendeletet készített. A gazdag agglégény 300.000 koronás vagyona fölül végrendekezett. A vagyon jelentékenyebb részét nem oldalági rokonainak hagyományozta.

Az említett napon áthívta *Tomka* Illés és *Tomka* János tanukat, kik a következő záradékot vezették a végrendeletre.

Alulírottak mint meghívott tanuk egy bizonyítjuk, hogy *Budai* Sándor ur együttes jelenlétünk alkalmával jelen végrendeletet sajátkezűleg írta és aláírta stb.

A végrendelező halála után ezt a végrendeletet sebbel-lyobbal kihirdették, s mint a bűnyyomozat kiderítette, a kihirdetés alkalmával szabálytalanságok történtek.

(A törvényes kellékek.)

A törvényes öröksők, köztük *Jesszenszky* Gellért volt detektivönköbelyettes, pörrel támadták meg a végrendeletet. Azt vitatták a pör során, hogy a végrendelet záradéka nem felel meg az 1876. XVI. t.-c. kellékeinek. Az idézett törvény ugyanis kategorikus kellék gyanánt követeli meg, hogy a végrendelező a magának nyilvánítsa a végrendeletet. Ennek a törvényes kelléknek a záradék nem felelt meg. Ott csak jelen végrendeletet, tehát nem kifejezetten a *Budai* Sándor végrendeletét említi a szöveg.

E döntő fontosságú alaki kellék hiányosságát a kir. ítélőtábla felismerve, a végrendeletet érvénytelennek mondotta, s megnyitotta a törvényes öröksősüds útját.

(Az ékezet.)

A kir. táblai ítélet az aktákkal együtt visszavándorolt az egri törvényszékhez, s főelbhezés folytán felkerült a királyi Kuriahoz. Az aktákkal együtt vándorolt a végrendelet is. Nem vezett el egy akta sem, csak a végrendelet záradékába csuszott bele egy ékezet. Semmi egyéb, mint egy ékezet.

A záradék két szava eredetleg így hangzott: „jelen végrendeletet”, s mire a kuriai ítélet elé került, a végrendeletet szó utolsó „e” betűje „é” betűi lett. Vagyis: nem jelen végrendeletet, hanem jelen végrendeletet mutatta a szöveg.

A Kuria ennél fogva érvényesnek mondotta ki *Budai* Sándor végrendeletét.

(Az ügyészség a végrendeletéről.)

A Kuria ítélete után az ily módon a jogos vagyoni igényektől kiloszott öröksők nevében *Jesszenszky* Gellért rendőrkapitány és érdektársai ismeretlen tettesek ellen *magánokvirathamisítás* címén fenytölt feljelentést tettek a budapesti kir. ügyészségnél, mely a bűnyyomozás foganatosításával a székeslővárosi államrendőrséget bizta meg. A bűnyyomozatot *Bérczi* Béla rendőrkapitány vezette, aki a helyszínen, Tisztafüreden, a visszaélések egész sorát derítette ki.

Arról az ékezetéről melyre a Kuria ítéletét ala-

pította, a budapesti kir. ügyészség 81467—1901. k. ü. szám alatt kelt indítványában a következőket mondja:

A hamisítás tényét bizonyítja az irászakértőknek az a kimerítő részletességgel indokolt szakvéleménye, hogy a végrendeletet szóban az utolsóbetűi betűnek ékezeze más tollal, más tintával és más alkalommal íratott, mint a záradék többi része.

Ugyanez az ügyészségi okirat még a következőket állapítja meg:

A m. kir. Kuria ítéletének meghozatala alkalmával tehát a végrendelet záradéka meghamisított alakjában állott az ítélő bíróság rendelkezésére. A nyomozat végeredményében azonban csak a hamisítás tényét tudta megállapítani, a hamisító személye pedig eddig nem volt kipunatható.

(A perújítás.)

A törvényes öröksők a beigazolt hamisítás alapján perújításért folyamodtak. Az eziránt való kérelmet már be is adták s ügyvédjük dr. *Káldor* Gyula budapesti ügyvéd ma délelben terjedelmes memorandumot nyújtott át *Plósz* Sándor igazságügyminiszternek, melyben ismertetve a per kriminális anyagát, a per újra felvételére egy más királyi bíróság delegálását kéri.

A minisztert kinosan érintette, hogy bírósági őrizet alatt ily büntény volt elkövethető. Megígérte egyttal, hogy a maga részéről és felügyeleti jogánál fogva szigorú vizsgálatot fog indítani s a legrövidebb idő alatt fog dönteni a kérdés fölött.

VIDÉK.

— (Megsemmisített közgyűlési határozat.) *Szeged*ről táviratozzák: *Polczner* Jenő képviselő még októberben azt indítványozta a városi képviselőtestületben, hogy a törvényeknek megfelelően nem 234, hanem 400 legyen a városi képviselők száma. A közgyűlés ezt leszavazta. *Polczner* felebbezett a belügyminiszterhez, aki ma a közgyűlés határozatát megsemmisítette és oda utasította a közgyűlést, hogy a képviselőtestületet és annak kerületi beosztását a törvényes indítvány szellemében szervezze ujja. A leirat nagy meglepődést keltett a város közönségében. A belügyminiszteri határozat következtében a tegnapi közgyűlésre kitűzött városi képviselőválasztásokat elhalasztották.

SPORT.

*. **A bécsiek vezeklése.** November 17-ikén mérközött a Krikettek és a Budapesti Torna Klub csapatja egymással Budapesten s ez alkalommal megtörtént az a furcsa eset hogy a bécsi csapat a néki nem tetsző versenytörli határozatra faképnél hagyta az ellenélet s a versenytörli eltávította. A Budapesti Torna Klub megsértődött ezen az eljárásán és a december 1-ére tervezett reváns-mérkőzés lemondta. Értesítette egyttal a kriketteköt arról, hogy velük minden összekötötést megszakít. A bécsi egylet nemrégiben tartott választmányi ülésén hozott határozatával azonban a B. T. C. nak elégtételt szolgáltatott. A választmány határozata a következő volt: A bizottság elismeri, hogy játékosai a mérkőzés időelőtti önkényes félbeszakítása által durva sportszerűtlen hibát követtek el s kénytelen a felhozott okok ellenére az eset felett rosszallását kifejezni mert ezek az okok alkalmat adnak ugyan erőlyes tiltakozásra, de sohasem a játszóért önkényes elhagyására. A bizottság sajnálkozásának ad kifejezést s kéri a Budapesti Torna-Clubot, hogy ne vegye az esetet magára nézve sértőnek s tulajdonítsa azt a játékosok felzúgult fiatal kedélyeknek, kik higgadtásgukat a félremagyarázót, igazságtalannak látszó ítélet következtében elvesztették. E nyilatkozattal annak a reménynek adnak kifejezést, hogy az ügy végleges elintézését nyert s ezental hasonló eset előfordulni nem fog. Az ülésen jelen voltak: *Raynold* elnök. *Streblov* alelnök. *Singer*, *Spitzer*, *Lowe*, *Leatha*, *Frilling*, *Eigl* tagok.

*. **Football-match.** Vasárnap, december 1-jén délután 1/3 órakor a margitszigeti sportterem football-match lesz a *Budapesti Egyetemi Athletikai Club* és a *Magyar Athletikai Club* első csapata között. — Szombaton, e hó 30-ikán a hazai bajnoki mérközések befejeződnek, amennyiben a forduló utolsó mérközése a M. U. E.-et és a B. S. C.-ot szőlítja küzelemben. Tavasszal a két egyesület 4 : 0 eredménnyel mérközött a M. U. E. javára. — A december 1-jén, vasárnap eldöntésre kerülő mérkőzés igen érdekes lefojásúnak ígérkezik, amennyiben a két ellenfél ez év tavasza óta nem mérközött egymással. Azóta ugy a Magyar Uszó Egyesület, mint a Műgyetemi Football Club váltakozó eredménnyel számos mérközést vívott egy kül- mint belöldi csapatokkal, de különösen a M. U. E. eldöntetlen (1 : 1) játéka a berlini „Neussen” csapat és a M. F. C. győzelme a berlini „Akademischer Fussball Club” felett, valamint a „Slavia”-val szemben elért egyforma eredmények egyenlő erejűnek timentik fel a két csapatot.

Vadászat. Tegnap folyt le Somogy-Tarnócan, gróf Széchenyi Ferenc birtokán a nagy téli vadászatok egyike, mely négy napig tartott. A vendégszerelő grófnál ez alkalommal a következő vendégek vettek részt a vadászatban: gróf Széchenyi Jenő és fia gróf Széchenyi Miklós, az új győri püspök, gróf Széchenyi Géza, gróf Erdődy Gyula, gróf Széchenyi Frigyes, Rezső és Ernő, Geringer Károly uradalmi intéző és Peltmann Adolf uradalmi főedző. A négy napig tartó vadászatnak igen szép eredménye volt.

TÁVIRATOK.

Az ausztriai helyzet.

Bécs, november 28. Parlamenti körökben tartja magát az a hír, hogy *Koerber* miniszterelnök a leghatározottabban el van tökélve a *képviselőházzal* feloszlására és az új választások kiírására, mielőtt elválik, hogy a parlament nem munkaképes.

Bécs, november 28. A Reichsrath holnapki ülésén három sürgős indítvány kerül tárgyalásra a határidőüzlét megszüntetése tárgyában. Az ülés előtt az agráriusok konferenciát fognak tartani s ki akarják mondani, hogy a három körvénynek együttes megvitátását kéri.

A költségvetési bizottság tárgyalása annyira húzódik, hogy január vége előtt aligha fogja a bizottság a budgetet letárgyalni.

Az osztrák urakházából.

Bécs november 28. Az urakháza hosszabb vita után elfogadta az ipartörvény módosításáról szóló törvényjavaslatot a bizottság javaslatai értelmében, továbbá több más törvényjavaslatot, köztük a képviselőházban megszavazott inségtörvényt. Az ipartörvény 59. és 60. §-ának módosításáról szóló törvényjavaslat tárgyalása során *Ceyhars* előadó arra utalt, hogy Magyarországon is van ilyen törvény, amelyről azt mondják, hogy nem alkalmazták, ő azonban megbízható helyről arról értesült, hogy osztrák utazók ellen nagyon is alkalmazzák. (A szóban forgó törvény a megrendelések gyűjtéséről szól.)

Dalmácia kormányzója.

Bécs, november 28. Az illetékes tényezők tárgyalást folytatnak arról, hogy Dalmáciának *Dávid* tábornagy kezében egyesített politikai közigazgatását és katonai parancsnokságát *külön választás* alá helyezzék. A helytartó egyébiránt katonai okokból legközelebb *beadja lemondását*.

A német vámtarifa.

Berlin, november 28. A birodalmi kancellár a parlamenti frakciókat a kancellári palotába tanácskozásra hívta meg, hogy a *vámtarifa* általános vitájának módjait megbeszéljék.

A francia képviselőházból.

Páris, november 28. A francia képviselőházban *Berry* interpelláció jelent be a hágai konferencia igazgatási feladatainak határozata ügyében, melylyel vizsgáltatották azt a kérést, hogy a boerok ügyével foglalkozzanak. Az interpelláció tárgyalását einapolják a külügyminisztérium költségvetésének tárgyalásáig és azután a költséginvasítást harmadik cikkét tárgyalták. *Hubbard* előadó a bizottság javaslatát pártolta, mely szerint a francia törvények által el nem ismert kongregációknak ne adnak kárpótást és megjegyzi, hogy ezek a kongregációk már maguk kárpótolták magukat. (Zaj.) *Berthelot* pótdíntványt nyújt be aziránt hogy ezek a kongregációk szintén megkapják a rájuk eső kárpótást. *Caillaux* pénzügyminiszter támogatja ezt az indítványt, melyet erre élénk tetszés közt 461 szavazattal 84 ellenében elfogadtak. A 3-ik cikk különböző szakaszait, köztük azt, mely szerint bizottságot küldenek ki a kárterítés összeg felosztására, elfogadják, ellenben azt a szakaszt, mely szerint a kárterítéseket csak akkor osztsák ki, ha Kína fizetett, 342 szavazattal 185 ellenében törlik. A 3-ik cikket azután elfogadják és a törvényjavaslatot 365 szavazattal 213 ellenében megszavazták.

Lazies azt kívánja, hogy a kamara ejezze ki a kínai expedíciós hadtestnek hazafias elismerését. Ilyen határozat igazságos elégtétel volna a hadsereg ellen intézett sértésért és felébredtet a hadügyminiszter dermedéséből. (Zajos, heves tiltakozások.)

Waldeck-Rousseau miniszterelnök az válaszója, hogy a kormány már kifejezte elismerését az expedíciós hadtestnek. (Tetszés és közbeszéd.) Nem a parlament doiga a hadsereg felett ítéletet mondani.

Berteaux megtámadja a misszionáriusokat és reméli, hogy a kamara kifejezi rosszallását a misszionáriusok esélykedetei felett. *Amund* a következő napirendet terjeszti elő: A kamara csatlakozik a kormány által az expedíciós hadtestnek kifejezett dícséretéhez. Ezt a miniszterelnök által elfogadott napirendet 509 szóval 26 szavattal ellenében elfogadják.

Berteaux a következő pótást indítványozza: A kamara rosszallja a püspökök és misszionáriusok el-

járását, mint lopást és fosztogatást. (Közbeküldések jobbról.)

Ezt a pótást 314 szóval 163 ellenében elvetették.

Ito Péterváron.

Pétervár, november 28. Ito márki, volt japán miniszterelnök tegnapelőtt ideérkezett és meglátogatta gróf *Lambdorff* külügyminisztert, aki még aznap viszonzta a látogatást. Ma *Miklós* cár kihallgatáson fogadta Ito márkot. Ma este Ito tiszteletére gróf *Lambdorff* külügyminiszternél díszbéd volt, melyre hivatalosak voltak a japán külügyminiszter volt segéde, Toudyuki, aki Ito kisér, Sugimura japán ügyvivő, a japán követség tagjai, állami méltóságok és a külügyminisztérium személyzete.

A lengyelek üldözése.

Lemberg, november 28. Tegnap este a lengyel akadémiai ifjuság gyűlést tartott a gnézeni elítéltek dolgában. A gyűlés hajnali három óráig tartott. Heves vita után határozatot hoztak, amely helyesli a ruthén egyetem megalapítására indult ruthén mozgalmat és a poroszok ellen megvetést fejez ki. A gyűlés után több száz diák a német konzulátus felé tartott, hogy ott tüntessen. A rendőrség megakadályozta, hogy a konzulátus elé juthassanak a diákok, akik azután a Goluchowski-szobor előtt tüntettek a németek ellen. Krakóban is gyűléseztek tegnap a lengyel diákok. A gyűlés szimpátiáját fejezte ki a gnézeni elítéltek iránt és megvetést az üldöző poroszok ellen.

A hatalmak és a porta.

Konstantinápoly, november 28. A nagykövetek közös jegyzékét intézték a portához, amelyben barátságos hangon figyelmeztetik, hogy az olyan halogatásokat, amelyet a francia *Mouette* nevű hajóval elkövettek, ezután mellőzzék, mert ez nem egyéb szekaturánc. A szultán a közös jegyzékből meggyőződhetik arról, hogy egyetlen hatalom pártfogására sem számíthat Franciaország ellen.

A román trónbeszéd.

Bukarest, november 28. A törvényhozás új ciklusának első rendes ülésszakát nagy közönség és a diplomáciai testület jelenlétében nyitotta meg a király. A trónbeszéd mindenekelőtt megemlékezik a parlamentnek a legutóbbi két rendkívüli, rövid, de jelentős tavaszi ülésszakban végzett munkájáról, kiemeli a pénzügyi kérdés fontosságát és utal arra, hogy a megtakarítások biztos alapra állítják az államháztartás egyensúlyát és kedvezően hatnak az állam hitelére. Most arról van szó, hogy az elért eredményeket megtartsák. A trónbeszéd ezután belelenti a különféle pénzügyi természetű törvényjavaslatok és a nyugdíjtörvény revíziójára vonatkozó törvény benyújtását, majd így folytatja:

Munkájokat megkönnyíti az európai béke, amelynek fönntartása állandó gondja a nagyhatalmasságoknak. Románia folytatni fogja eddigi *békés, megfontolt politikáját*. Valamennyi állammal a legbarátságosabb és legrendesebb viszonyban van.

A trónbeszéd azután bejelenti, hogy a kormány törvényjavaslatokat fog benyújtani a mezei rendőrségről, a közigazgatás szervezéséről, az igazságügyminisztérium szervezéséről, a hivatalsofgákról szóló törvény módosításáról, a polgári törvénykezési eljárásnak részben való módosításáról, mezőgazdasági tőzsdék, továbbá művész-egyesületek létesítéséről, közutakról és víziutakról és végül az egyházi javak szabályozására és felhasználására szolgáló egyházi pénztár létesítéséről. A Románia és Törökország kereskedelmi szerződésének megkötéséről szóló törvényjavaslatot haladéktalanul be fogják nyújtani. A küstendei kikötő építése, bármilyen nehézségekkel jár, haad és a tétel biztosít a kereskedelmi forgalom rendes lebonyolítását. Különösen élénk tetszéssel fogadják a trónbeszédnek azt a passzusát, amely dícsérettel emlékezik meg a hadseregről, mint amely a legutóbbi évi hadgyakorlatokon elvitázhatatlanul teti lausogot folytonos haladásáról.

A királyt és a trónörökösöt, aki kíséretében volt, a felbőgözött utcákon és a parlamentben lelkes ovációkban részesítették.

Chile és Argentina.

Buenos-Ayres, november 28. Santiago de Chile-ből jelentik: A külügyminiszter a kamarában az Argentinával felmerült legutóbbi incidens tárgyalásában kifejtette az ügy eltekintését és kijelentette hogy a chilei kormány általános megengedés létesítésére törekszik, hogy a vitás kérdés végleges megoldásáig elejét vegye az időnként támadó nyugtalanságoknak, melyek a két ország hiteltől oly nagy mértékben károsítják. A miniszter hozzátette, hogy Chile őszinte óhaja hogy Argentinával barátságos megengedésre jusson, bizonyítja békés szándékait. Óhajtja, hogy az ország anyagi és szellemi erői a nép további fejlődésére használtassanak fel.

A délamerikai forradalom.

New York, november 28. Egy coloni távirat jelenti: Egy amerikai ember, aki szemtanuja volt a dolognak, azt mondja, hogy a *General Pinzon* ágyúszázad 50 lövest tett *Portobellóra*. A legnagyobb házak közül néhány elpusztult. A lakosság a bombázás előtt elhagyta a várost.

A krétai kérdés.

Konstantinápoly, november 28. Athénből érkezett megbízható jelentések szerint a görög kormány arra törekszik, hogy Kréta szigetén a nyugalom fennmaradjon. Ennek az állapotnak minden megzavarása károsan hatna a Törökország és Görögország között való jó viszonyra és kellemetlenül érintené a görög kormányt. A görög kormány változatlanul nagy gondot fordít arra, hogy Törökországgal fenntartsa a jó egyetértést.

A pestis.

Konstantinápoly, november 28. Tegnap este itt egy pestisesetet konstataáltak.

Viktória, (Brit-Kolumbia), november 28. Egy Honolulu-ból érkezett ausztráliai gőzös azt jelenti, hogy ott a khinaiak negyedében tiz pestiseset fordult elő.

Közgazdasági táviratok.

Bécs, november 28. A földmivelésügyi minisztérium a hadügyminisztérium kívánására anketét rendezett a hadseregnek mezőgazdasági termékekkel való ellátása tárgyában felmerülő legfontosabb kérdések felett. Résztvettek az anketében a hadügyi, honvédelmi, földmivelésügyi, vasuti és kereskedelmi minisztériumok képviselői, a mezőgazdasági társaságok, az országos kulturatanácsok és mezőgazdasági szervezetek kiküldöttei. Az anketét főleg a mezőgazdasági termelőktől való szervezeteiktől való szabadkézi bevásárlásnak kérdésével és az ár meghatározás kérdésével foglalkozott amelynél azt hozták javaslatba, hogy a bizottságok az egyes tartományokban szervezett árközvetítést hozzanak be.

Bécs, november 28. A bécsi tőzsdekamara egyhangulag elfogadta az áruszállatnak azt az indítványát, hogy a tőzsdeszabályzatot akként módosítsák, hogy a gabona és liszt kizárandó a bécsi tőzsdén való forgalomból és hogy a pénzügyminisztériumhoz fölterjesztés, a képviselőházhoz pedig kérvény intézessék, amelyben a határidőüzlétről szóló törvényjavaslatnak akként való módosítását kérik, hogy a választott bíróságról szóló rendelkezéseket a bécsi árutőzsdére ne alkalmazzák.

Lemberg, november 28. *Reis* Jakab itteni ügyvéd 200.000 korona elikkasztása után megszökött.

Pétervár, november 28. A dél-orosz bányaiparosok kongresszusa Charkovban a pénzügyminisztérium által előterjesztett ama kérdéssel tanácskozott, hogyan magyarázandó meg, hogy súlyos helyzetről lehet beszélni, midőn oly jelentékeny a behozatal oly termékekben, melyeket az orosz ipar szállíthatna. A kongresszus a külföldi gyártmányok behozataláról odanyilatkozott, hogy a metallurgiai iparnak külföldről behozott összes gyártmányait magában Oroszországban is el lehetne készíteni. A kongresszus nézete szerint a külföldi gyártmányok behozatala különösen az által magyarázható meg, hogy az orosz fogyszatok szokva vannak elnyitni a külföldi gyártmányoknak, továbbá Nyugat-Európa iparának magas fejlődési fokával, valamint a hadügyi és tengerészeti minisztériumnak külföldön tett megrendeléseivel.

Rómerstadt, november 28. A *Bachrach* Vilmos oég selyemru-gyáranak mind a 240 munkása sztrájkolt. Bőremélet követelnek. Rendzavarás nem fordult elő.

New York, november 28. (Terménytőzsde.) (Zárjat.) Gyapot: New Yorkban helyben 8.— (8.—) nov-re 7.3 (7.6). Februára 7.3 (7.6). New-Orleansban helyben 7.1/2 (7.1/2). — *Petroleum*: Stand white New Yorkban 8.65 (8.65). Stand white Philadelphianban 8.60 (8.60). Refined in Cases 8.75 (8.75). Credit Balances at Oil City 1.30 (1.30). — *Zsir*: Western steam 9.60 (9.0). Robe és Brothers 9.80 (9.65). — *Tengeri irányzata szilárd*. Novemberre —, (—, —) Decemberre 68.1/2 (68.1/2). — *Májusra* 68.1/2 (68.1/2). — *Buza irányzata szilárd*. Piros ősz helyben 82.1/2 (82.1/2). Novemberre —, (—, —). Decemberre 79.1/2 (79.1/2). márc-ra —, (—, —). Májusra 81.1/2 (81.1/2). Gabona szállítási díja Liverpoolba 1.— (1.—). — *Kávé*: fair Rio 7. sz. 6.1/2 (6.1/2). Nov-re 5.50 (5.40) Februára 5.70 (5.60). — *Liszt*: Spring Wheat clears 2.95 (2.95). — *Cukor*: 3.1/4 (3.1/4). — *Olj*: 33.75 (29.85). — *Réz*: 16.1/2 (16.1/2). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, nov. 28. (Terménytőzsde.) (Zárjat.) Buza irányzata szilárd. Nov-re 72.1/2 (72.1/2). Dec-re 72.1/2 (71.1/2). — *Tengeri irányzata szilárd*. Nov-re 61.1/2 (61.1/2). — *Zsir*: Decemberre 9.32 (9.07). — *Januára* 9.32 (9.07). — *Szaionna short clear* 8.55 (8.50). — *Sertisus*: Januára 16.00 (15.75). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

KÜLÖNFÉLÉK

Édes apám...

L

Édes apám, te jó, te szent, te drága,
Ki lenn nyugszol a rögös hant alatt:
Oh, csak még egyszer láthatnák téged,
S csókolnám halvány, hideg ajkadat.

Sötét szemeknek áldott derűjevel
Csak egyszer néznél szeliden reám,
És szólnál hozzám: „Édes kis leányom!”
S én sírva szólnék: „Édes, jó apám!”

Kérdeznék tőled annyi mindenfelét:
Eljut-e hozzád könyvem, sóhajom?
Mondd, érzed-e, hogy rózsá nyit a síron,
Nehéz-e rajtad az a földhalm?...

Hideg van ott lenn, s örök éj sötétje
Borul arcodra, édes mindenem.
Oh, csak még egyszer jönnél vissza hozzánk,
S maradnál aztán köztünk idefenn!

... S a csillagfény, néma éjszakában,
— Valóság volt ez, vagy csak álmom? —
Suttogást hallok: „Édes kis leányom!”
S én sírva mondom: „Édes, jó apám!”

II.

Nem sajnálom azt a várost, ott a Tisza partján.
Istenem, hisz nincs rá okom, amiért siratnám!
Gazdsága, ragyogása nem háborgat engem.
Muzsikája, bora utána se sajoj a leltem.

S mégis, mégis, ha leszál az ősi éjnek árnya,
Könnyes szemmel borulok le dagadó párnámra.
Ugy zokogok, visszafojtva, hogy senki se hallja,
S könnyeimől megáradva fehér párnám alja...

Nem sajnálom azt a várost, ott a Tisza partján.
Istenem, hisz nincs is okom, amiért siratnám,
Egy valakit siratok csak, ha senki se látja...
Oh, de annak olyan örök, olyan mély az álma!

Alba Nevis.

+ **Bismarokról.** Berlinben nemsokára megjelenik *Keudell* Róbert nagy érdeklődéssel várt könyve Bismarck hercegről és feleségéről. *Keudell* tudvalevőleg évtizedeken keresztül volt, amiért bizalmas viszonyban a vaskancellárral, s élénk levelezésben állt vele akkor is, mikor konstantinápolyi s később kvirinali nagykövet lett. Ebből a könyvből, amelyből a német lapok már bő mutatóanyagot közölnek, az olvasó világosan látja, hogy mint állt az, hogy egy asszony a hatalmas kancellárt oly alaposan le'udta nyugözni, hogy a híres férjnek mindig nála járt a gondolata, még a világtörténelmi jelentőségű események közepette is. Bis-

maroknéval (született *Puttkamer Johannával*) 1846-ban ismerkedett meg *Keudell* egy hangverseny alkalmával. A zene hozta őket össze, mert *Puttkamer Johanna* nagy zeneértő volt, *Keudell* pedig még római nagykövet korában is elragadta előkelő hallgatóság remek zongorajátékával. E könyvben mesteri életrajzot ad egy asszonyról, mint férjéről, tele intim részletekkel és visszaemlékezésekkel, melyekben *Keudell* is szerepet játszott. Ez életrajz plasztikusan kidomborítja a hercegné szellemi karakterét, főképp háziasságát, aki fiatal menyecske korában már nem akart nyilvános mulatságra menni, azt tartván, hogy „aki velük meg akar ismerkedni, az menjen el hozzájuk. De sok ismeretlen vonást és apróságot tudunk meg Bismarokról is, aki frankfurti követ korában maga segített szökéshez egy politikailag kompromittált fiatal embert, akinek a zenében az volt a nézete, hogy ezt nem szabad pénzért árulni, hanem ingyen hangversenyekben mutatni be; aki (s ezt csak *Keudell* könyvéből tudja meg a világ) *Beethoven* f-moll szonátája közben sírva fakadt s ebben a műben az emberi élet küzdelmét és zokogását vélte hallani. *Keudell* visszaemlékezései 1846-tól 1872-ig terjednek. Az 1872-n inneni évek anyagát feldolgozni aligha lesz ideje, mert immár hetvenhét éves. Ugyancsak ebben a könyvben szó van *Bleichröder* Gerszon berlini bankárról is, ki Bismaroknak tudvalevőleg nagy intimusa volt s kinél a vaskancellárnak jelentékeny pénzüssége volt letéve kamatoztatásra. *Keudell* szerint Bismarck szigorúan kikötötte, hogy *Bleichröder* az ő pénzével nem bocsátkozhatik spekulációba. *Bleichröder* rendkívül nagy képességű, becsületes, megbízható ember volt. Bismarck nemcsak pénzügyi összeköttetésben állt vele, hanem magasabb politikai célokra is fölhasználta. A *Rothschildok*nak Berlinben nem volt házuk s minden ügyekben *Bleichröder* képviselte őket. A párisi *Rothschildnak* kedvence volt. Viszont a párisi *Rothschildnak* mindig szabad bejárata volt III. *Napoleon* császárhoz, aki nemcsak pénzügyi, hanem politikai ügyekről is beszélt vele. Bismarck *Bleichrödernek* mondott el olyan dolgokat, amelyeket a szokásos hivatalos uton nem lehetett volna *Napoleon*hoz juttatni; *Bleichröder* viszont a párisi *Rothschildnak*, aki módot talált rá, hogy *Napoleon*nal közölje. Bismarck *Bleichröderrel* mindvégig a legszívélyesebb viszonyban volt.

+ **Exotikus fejedelmi címek.** A statisztika terén kétségkívül az angolok a legügyesebbek. Egy hírneves angol tudós például minden címzést összegyűjtött, amelylyel a föld kereségén lévő fejedelmeket illetik. Két évig tartó kutatás után most adta közre kutatásainak eredményeit, amelyek közt nem egy furcsaságot találunk. Így például:

— *Abdul Hamid*, a mindig győzelmes, mindig mosolygó, mindig felülmulhatatlan, Isten árnyéka a földön... s így tovább; összesen hetvenegy címe van

Allah földi helytartójának. És a pergamentlap végén, amelyre a címei föl vannak róva, még az is áll, hogy: „megadatott nékie a hatalom, hogy új címeket fűgeszthessen hozzá”.

A perzsa sah sem marad címei dolgában nagybátyja és barátja, a szultán mögött. Kiválóbb címei: — Az égboltozat világlító esillaga, esillagzat, amely a bolygó földet megvilágítja, a világegyetem angyala, a földgömb delejes középpontja.

Legtúrosabb az *Afganisztán* határán fekvő avai birodalom uralkodójának a címe, amely egész terjedelmében így szól:

— A királyok királya, akinek mindenki engedelmeskedni tartozik, mert ő megvéd minden állatot, a nap atyja és a huszonnégy esernyő királya...

És az avai szultán eimerében csakugyan benne van a huszonnégy esernyő.

+ **Isabella naplója.** Amióta kiszivárgott az a hír, hogy *Perez Galdos* történelmi regénye érdekében fölkereste az ex-királynőt s a társalgás folyamán az a hiedelem támadt a regényíróban, hogy *Isabella* a saját naplójegyzetei által fog világhírességet deríteni uralkodásának kulisszatitkaira, azóta mindenfelé várva-várják az európai könyvpiac szenzációját, *Isabella* ex-királynő naplóját. A *Perez Galdos* révén kirüppent hír azóta meg is nőtt, ki is szélesbült, vastagabb is lett. A nagyvilág pletykagyárában, udvari körökben és a spanyol meg francia sajtóban most már azt is tudni vélik, hogy *Isabella* részben diktálta, részben maga írta meg naplójának azt az átmódosított formáját, amely a nyilvánosság elé fog kerülni. Allitól az erénydíj történetének rejtve maradt epizódjairól is részleteket fog kapni ezen az utón az utókor, vagyis a kíváncsi jelen. A királynő stilusáról is elragadtatással beszélnek és különösen sok élvezetet várnak a megjelenendő könyvtől azok, akik a világtörténet lapjain is a budoártörténeteket keresik.

Perez Galdos bizonyára hamarabb fog elkészülni az ő történelmi regényével, mint *Isabella* a nyilvánosságra szánt naplójával. *Perez Galdos* egy Németországban időző spanyol család lováltárából merítette a munka alatt levő történelmi regényéhez az adatokat. Regénye érdekes korrajz lesz, mely 146-tól 1863-ig terjedően fogja ismertetni a spanyolországi eseményeket a titkos rugókkal együtt.

+ **Bajusz és uszty.** Dániában ezúttal boldogság uralkodik. Különösen a dán hölgyek körében nagy a meglegedettség s széles jövedükben csak azon töprengenek, hogyan és mivel lehetne egy kicsit megbosszantani a férfinemet. Hosszas tanácskozások után végre rájöttek. Az asszonyok ugyanis összeszűdtek férjük bajusza ellen és most nincs Dániában kis lány, aki kérésének a stereotíp beszélfen a mamával után az is ne mondaná, hogy menjen a

REGÉNY.

TÜZZEL-VASSAL.

Írta: SIENKIEWICZ HENRIK.

(97)

Akkor is óbégattál, amikor *Krzywost* eleven megsütötték, s azon sápitóztál, hogy bár ölhetnéd meg őt egyszerre. Szerencse, hogy a herceg nem ilyen asszonyos lelkű! O jutalmazni, büntetni egyképpen tud. Mit locsogsz hát itt számsárgákat!

— Mondtam, hogy én semmitse tudok. Én csak így hallottam, mentegetőzött *Longinus*.

De az öreg *Saowilichowski* sokáig dohogott és szidta *Longinust*. Különbön mindannyian hallgattak, kívülről behallatszott a mulatók lármája. A kis *Wolodyjowski* törte meg végre a csendet.

— Mit gondoltok mégis, mi a herceg baja voltaképpen?

— Nem vagyok a bizalmasa, felelt *Saowilichowski* s nem tudok róla, de azt hiszem, hogy valamin tépelődik, küzködik magával. A lelki harcok kinoxzák őt. S minél nagyobb a lélek, a küzdelme is annál keserveesebb.

Nem tévedett az öreg lovag, mert e pillanatban a herceg, a nagy, a győzedelmes, ott hevert a szobája padlóján, a porban, a feszület előtt és élete legrettenesebb küzdelmét vívta.

A sbarasi örök már az éjfélit is elkialtották, de *Jeremiás* még mindig pörben állott magával és istenével. Ertelme, lelkiismerete, hazaszeretete, büszkesége, erejének és nagy küldetésének tudata bensőjében, mintha egy-egy bajvívóval változtatna volna. És harcra kelt ez a sok bírköző egymással és küzdelmök erejében majd szétpattant a melle, feje, lájfalom tépte minden tagját.

A primás, a kancellár, a szenátus, a kormány, és a vezérek akarata ellenére melléje állott

a rendes katonaság, a nemesség, az urak csapatai, egyszerű, reábita a sorsát az egész köztársaság, az ő védőszárnyai alá menekült, végzetének valotta őt s minden ember így kiáltott: ments meg, hiszen csak te menthesz meg minket! Egy-két hónap alatt százezrek gyülekeznek majd össze Sbarasban, akik mind készek és képesek rá, hogy a polgárháború sárkányának a fejét levágják. Kísértették a jövendő fényes képei, a dicsőség, a hír, a hatalom. Remegni fognak a nevére is azok, akik mellőzni és megálálni merészkedtek őt s ő a vasha öltözött hősök ereivel végigszáguld majd az egész *Ukránian* oly diadalokra, olyan győzelmekre, amelyeket nem jegyzett föl még a történetírás. Erezte, hogy lesz hozzávaló ereje s nőni érezte szárnyait, mint *Mihály* őrangyal. Oriássá lón, akit befogadni szűk volt nemesek Sbaras, de az egész ország is. Szét fogja zúzni *Chmielnickijt*. Eltapossa a lázadókat, békét szerez a köztársaságnak. Látta a csatamezőt, az ezernyi ezer katonát, hallotta az ágyúk dörgését. Háború! Hare! Csodás diadal és irtózatos vereség. Százszernyi hull, százszernyi zúszló borítja a véres földet s ő rátapos a *Chmielnickij* tetemére, a trombiták pedig diadalt harsognak és a tengerig száll el a hangjuk.

Fölugrott a herceg, a *Krisztus* felé emelte a kezét. Vörös fényözve a homlokát. — Uram, nygite, látod és tudod, hogy van milderre erőm. Mondd hát, hogy a kötelességem is!

A megváltó mellére horgasztá fejét és hallgatott némán, érzéstenlél, mintha csak most feszítették volna a keresztre s valóban holtan nem hallaná a szót. A herceg pedig tovább esengett, szinte eszelősen:

— Nem az én dicsőségemre! a te nevednek a dicsőségére, tedd meg, oh uram! A hit, az egyház, az egész kereszténység dicsőségére, tedd, oh uram, *Jézus Krisztus*.

Es újabb lézas látomások tödülnek a szemei elé. A *Chmielnickij* legyőzésével nem szakad még vége utjának. Ha leverte a lázadást, még jobban megerősödik, a megálazott kozákok is melléje

állanak, s ő az élükön a *Krimbe* vonul, hogy ott barlangjában támadja meg a sárkányt, s ott, ahol eddig még sohasem szólította áhítatkeltő harangszó a hívőket imára, ott a hegyek ormára föl-tűzse a szent keresztet. És odáig is el fog hatolni, ahol más, vad ellenség tanyázik, az ország minden határain túl...

Hová fogja vezetni ez a szárnyaló rohanás? Mivel fog végződni ez a szédületesen növekedő dicsőség, hír, hatalom?

A szobába besurran a holdsugár kőnn, de már hajnalit időt üt az óra és kukorékolnak kinn a kakasok. Jön a világhíresség nemsokára és fényénél az égen lévő nap mellett másik nap is kél, sárgában, ragyogásban amannál nem szegényebb, lenn a földön!...

Igen, gyermek volnál és gyáva, ha a feléd kinált hatalmat meg nem ragadná, ha kitérnél a végzet parancsoló szava elől. És ezzel a biztattással megnyugszik a herceg. Talán a *Krisztus* árasztotta föléje ezt a nyugvást, dicsértessék érte! Jónabb most a gondolkozása és higgadtan nézi az állapotokat. A kancellárnak és a varsói uraknak a politikája éppen oly rossz, mint a brazlavi vajdád, mert hiszen a hazának kárára van. Előbb le kell igazni a kozákokat, ha véron az árán is, elfojtani, kipusztítani a lázadásnak a gondolatát is a szivekben, s ha ezt a nagy munkát bevégezte, ha megtorolta a gaztetteket, ha véget vetett a garázdalkodásnak, ha rend és béke honol újra, akkor magához és a köztársasághoz méltó munkát végeztet. Ha előbb kezdett volna hozzá, talán akadt volna más módja is, de ma már ez volt az egyedüli. Hiszen mit ért az alkudozás, a szó, ha százerek állanak fegyverben? Ha békét is kötnek: volna-e ereje a kötésnek? Hiu álom, dőre hit, a valóság egy: hogy ott vértek és könnynek kell omolnia. Menjenek mások a dicsőségnek az utján, hulljanak rájuk a jutalmak, ő visszavonul *Lubniebe*, svárja békében, szerényen megbújva, míg újra a csatamezőre szólítják a gradynovi kúrtok. De hát kik legyenek e mások? A szenátus? A marakodó

Eladott:

Buza. Tiszavideki: 600 mm. 80 k. 8 K. 85 f., 400 mm. 79.2 k. 8 K. 85 f., 400 mm. 78.4 k. 8 K. 85 f., 450 mm. 80.5 k. 8 K. 85 f., 2000 mm. 79.4 k. 8 K. 85 f., dec. szállításra, 100 mm. 80 k. 8 K. 82 1/2 f., 200 mm. 80 k. 8 K. 70 f., 100 mm. 79.3 k. 8 K. 80 f., 300 mm. 79 k. 8 K. 85 f., 200 mm. 79 k. 8 K. 85 f., 500 mm. 78 k. 8 K. 80 f., 100 mm. 78.5 k. 8 K. 82 1/2 f., 300 mm. 78 k. 8 K. 70 f., 400 mm. 78 k. 8 K. 70 f., 100 mm. 78 k. 8 K. 65 f., 500 mm. 77.5 k. 8 K. 65 f.

Békés-Csabai: 1000 mm. 79 k. 8 K. 80 f. Hédszegvárdi: 1600 mm. 77 k. 8 K. 25 1/2 f. Pestmegyei: 500 mm. 78 k. 8 K. 63 1/2 f., 200 mm. 77.5 k. 8 K. 57 1/2 f., 100 mm. 77 k. 8 K. 57 1/2 f., 100 mm. 76.4 k. 8 K. 30 f., 100 mm. 76.5 k. 8 K. 30 f., 2400 mm. 76.2 k. 8 K. 30 f., 2000 mm. 76 k. 8 K. 30 f.

Raktárúru: 1200 mm. 76.8 k. 8 K. 40 f., 2940 mm. 76.4 k. 8 K. 42 1/2 f. január 8-iki szállításra, 300 mm. 75 k. 8 K. 30 f.

Szerbiai: 3700 mm. 75.7 k. 8 K. 15 f. decemberi szállításra.

Mind három hónapra.

Rosz: 100 mm. 7 K. 25 f., 150 mm. 6 K. 95 f. Arpa: 200 mm. 6 K. 10 f. Zab: 100 mm. 7 K. 45 f., 300 mm. 7 K. 40 f., 100 mm. 7 K. 02 1/2 f.

Tengeri (6-áru): 1200 mm. 5 K. 55 f., 100 mm. 5 K. 50 f.

Tengeri (új-áru): 200 mm. 4 K. 72 1/2 f., 100 mm. 4 K. 77 1/2 f., 100 mm. 4 K. 60 f. novemberi szállításra. Lóhárs: 45 mm. 49 K. - f., 50 mm. 46 K.

Készpénzfizetés mellett.

Tegnap délután eladott: Tengeri (6-áru) 4500 mm. 5 K. 57 f.

Mind három hónapra.

A készáru hivatalos jegyzése a budapesti áru- és értéktőzsde szokásai szerint készpénzben 50 kilogrammonként. - A minőség hektoliterenként és kilogrammonként.

Table with columns for Buza, Kilo, and various sub-categories like Tiszavideki, Fehérmegyei, Pestvidéki, Bányai, Békés, etc. It lists prices for different types of wheat and other grains.

Table titled 'Egyéb gabonafélék' (Other grain types) listing prices for items like Rozs (rye), Arpa (barley), Zab (oats), Tengeri (sea), and Kései (keese) in various quantities.

A határvidéki elvétel után a következő költségek

Table showing costs for various grain types like Aprilisi buza 1902, Aprilisi rozs 1902, etc., with prices ranging from 8.67 to 5.57.

Déli egy órakor a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tőzsdén:

Table listing official closing prices for grain types like Aprilisi buza 1902, Aprilisi rozs 1902, etc., with prices like 8.65, 7.34, 7.62, etc.

Délután fél 5 órakor zárul:

Table showing closing prices for grain types like Buza áprilisi 1902, Aprilisi rozs 1902, etc., with prices like 8.66, 7.35, 7.61, etc.

A budapesti értéktőzsde.

Minden üztöztés híján a mai előtőzsdén nemzetközi értékekben csekély forgalom volt. Némileg gyengébb irányzat mellett. Hitelezvények és Államvasuti részvények 1-1/2 koronával olcsóbbadtak. A helyi piacon ismét helyi közlekedési részvények iránt mutatkozott némi érdeklődés. Városi villamos-részvényekben, úgy látszik, hogy a nagy közvélemény eszéközli nap-nap után, bár egyelőre még nem nagymérvű vásárlásokat. Közúti vasúti részvényekben a mozgalom nem ugyanolyan benyomást kelt, itt inkább mesterségesnek látszik az emelkedés. 11 óra 15 perckor zárulnak: Osztrák hitelrészvény 633.50, Osztrák-magyar államvasút 634.-, Közúti vasút társaság 677.50, Városi vasút 285.50, Leszámítolóbank 403.- korona.

A déli tőzsde szilárd külföldi jegyzések folytán újabb megélénkült és a nemzetközi értékek 2-2 1/2 koronával javultak. A helyi piacon közlekedési részvények 1-2 koronával emelkedtek, mi egyéb papírban még csak árfolyamot sem lehetett hallani. Itt a stagnáció oly nagy, mint volt a legutóbbi időkben, itt még a javulásnak nyoma se látható.

1 óra 30 perckor zárulnak: Magyar hitelrészvény 646.-, Osztrák hitelrészvény 635.50, Osztrák-magyar államvasút 636.-, Közúti vasút 578.50, Városi villamos vasút 286.-, Leszámítolóbank 409.-, Rimamurányi vasúti 428.- korona.

Utóteszt. A 4 órai zárlatkor maradt: Osztrák hitelrészvény 635.-, Magyar hitelrészvény 645.-, Leszámítolóbank 430.-, Rimamurányi vasútrészvény 427.50, Osztrák-Magyar államvasúti részvény 635.50, Közúti vasút 578.-, Városi villamos vasút 285.- korona.

A budapesti terménytőzsde.

A terményüzletben a szezonzerű hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a terményüzleti árjegyző-bizottság hivatalosan a következő árfolyamokat állapította meg:

Jegyzék: Heremag: lucerna magyar 41.-48.- korona, vörös aprószemű 39.-43.- korona, vörös erdőlyi - - - - - korona, vörös búnsági - - - - - korona, középszemű 45.-47.- korona, nagyszemű 48.-52.- korona, Disznózsir: budapesti 52.60-53.- korona, vidéki - - - - - korona, Táblaszalonna: légszáritott vidéki - - - - - korona, városi 4 darabos 44.-44.50, korona, 3 darabos 45.50-46.- korona, üstölt - - - - - korona, Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség 14.50-15.- korona, 120 darabos - - - - - korona, 100 darabos 15.50-16.- korona, 85 darabos 16.-16.75 korona, azonnal szállításra, Szerbiai szokás szerinti minőség 14.50-15.- korona, 100 darabos 15.50-16.- korona, 85 darabos 16.-16.25 korona, Szilva: slávoniai - - - - - korona, szerbiai 17.-17.50 korona, azonnal való szállításra,

A bécsi gabonátőzsde.

Bécs, november 28. (A Budapesti Napló telefonjelentése.) Az üzleti eszind ma még növekedett s az irányzatot a külföldi javult árfolyamok se voltak képesek megszüldíteni. Zárlatkor buza egy fillérrel állott magasabban, mint tegnap este, zab és tengeri 2 fillérrel hátrányban voltak. Buza tavaszra 8.86-8.87-8.86, rozs tavaszra 7.65, zab tavaszra 7.97-7.95, tengeri május-júniusra 5.90-5.87 korona.

A bécsi értéktőzsde.

Az előtőzsdén kedvtelen hangulat uralkodott. A déli tőzsdén tartott a kedvtelen hangulat és üzletkedés is kevés volt.

Zárlatkor gyöngye volt az irányzat.

Bécs, november 28. (Magyar értékek zárlata.) 4 1/2-os aranyárjárdék 118.50, Bissz és szegedi kölcsön sorsjegye 146.-, Magyar vasúti kölcsön eszindben 100.50, Magyar keleti vasúti állami kötvény 119.-, Magyar leszámitoló- és pénzváltóbank - - - - - Rimamurányi vasútrészvény 428.-, Magyar koronajárdék 92.30, 4 1/2-os Magyar földterem. kötvény 92.80, Magyar hitelbank részvény 644.-, Magyar nyeremény kölcsön sorsjegye 175.-, Kassa-oderbergi vasúti részvény - - - - - Magyar kereskedelmi bank - - - - -

Bécs, november 28. (Osztrák értékek zárlata.) 4 1/2-os papírjárdék 99.85, 4 1/2-os osztr. aranyjárdék 118.95, 1800-os sorsjegye 140.-, Osztrák hitelrészvény 405.-, Angol-osztrák bank 269.75, Bécsi bankgyűléslet 423.50, Osztrák-magyar bank 10.-, Déli vasút 62.50, Dunagőzhajózási részvény 767.-, Dohányrészvény 282.50 Császári és királyi arany 11.34, Német bankváltók 117.15, 4 1/2-os ezüst járdék 98.70, Osztrák koronajárdék 95.50, 1864-iki sorsjegye 226.-, Osztrák hitelintézet részvény 633.50, Unionbank 517.-, Osztrák Länderbank 395.50, Osztrák-magyar Államvasút 634.50, Elbavölgyi vasút 473.-, Alpeai bányarészvény 353.-, 20 frank arany 19.55, Londoni váltóár 239.35 Bécsi Tramway Lít B. 248.-, Bécsi. Tramway Lít A. 253.-, Napló kohó 325.-, Az irányzat gyengébb.

Bécs, november 28. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A délutáni magányorgolomban a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 634.50, Magyar hitelrészvény 644.-, Angol-Osztrák bank 260.-, Bécsi bankgyűléslet 423.50, Union bank 525.-, Länderbank 395.-, Osztrák-magyar Államvasút részvény 635.-, Déli vasút 62.59, Elbavölgyi vasút 465.-, Eszaki nyugati vasút részvény 461.50, Dohányrészvény 427.50, Rimamurányi vasúti 254.50, Alpeai bányarészvény 353.-, Májusi járdék 98.85 Magyar korona járdék 92.30, Török sorsjegye 100.25, Német birodalmi márká 117.20-26, Napoleon d'or 19.06.

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, november 28. (Tőzsdés tudósítás.) Bankok és bányarészek a mai tőzsde kezdetén alacsony árfolyamokkal indultak. Elkövetlenüléget hatott dortmundi Union részvényeknek 2 1/2-3-kal való esése. Járdékok szilárdak, különösen 4 1/2-os kínai kölcsönkötvények. Vasutak csendesek. Később bankok javultak és darmsztatik magasabbak. Bányarészek is jelentékenyen javultak. Utimipénz 3/4. Magánleszámitolási kamalláb 3/4.

Berlin, november 28. (Zárlat.) 4 1/2-os papírjárdék 99.25, 4 1/2-os osztrák aranyjárdék 101.40, Elbavölgyi vasút - - - - - Magyar koronajárdék 92.25, Osztrák-magyar Államvasút 136.75, Kassa-oderbergi vasút - - - - - Bécsi váltóár 85.30, Magyar vasút beruházási kölcsön 102.60, Alpeai bányarészvény - - - - - Disconto-Commandit 180.60, Altalános villamosági Edison 183.-, Geisenkirchen 167.75, Laura-kohó 184.90, 4 1/2-os ezüstjárdék 99.-, 4 1/2-os magyar aranyjárdék 99.80, Osztrák hitelrészvény 200.20, Déli vasút 16.40, Károlyi Lajos vasút - - - - - Orosz bankjegyek 216.25, 4 1/2-os új orosz kölcsön 95.90, Török dohányrészvény - - - - - Olasz járdék 99.80, Magyar hitelbank - - - - - Dynamit Trusi 162.25, Harpeni 163.25, Az irányzat csendes.

Berlin, november 28. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Esti forgalom. 4 1/2-os magyar aranyjárdék 99.80, Magyar koronajárdék 94.10, Osztrák hitelrészvény 200.25, Osztrák-magyar Államvasút 136.90, Déli vasút 17.-, Eszaki nyugati vasút 216.20, Elbavölgyi vasút - - - - - Orosz bankjegyek készpénz - - - - - Buschidtergyár - - - - - Orosz bankjegye 216.20, (Ultimo, Lombard - - - - -

Páris, november 28. (Zárlat.) Osztrák-magyar Államvasút 690.-, 4 1/2-os osztrák aranyjárdék 101.70, Osztrák Länderbank - - - - - 3 1/2-os francia járdék 101.05, Ottománbank 524.-, 3 1/2-os francia járdék 101.10, Alpeai bányarészvény - - - - - Déli vasút 91.-, 4 1/2-os magyar aranyjárdék 102.55, Párisi bankrészvény 990.-, Osztrák járdék 100.15, Francia törlesztés járdék - - - - - Osztrák földterületi részvény 1215.-, Török dohányrészvény 394.-, Az irányzat egyenlőtlen.

Frankfurt, november 28. (Zárlat.) 4 1/2-os papírjárdék - - - - - 4 1/2-os osztrák aranyjárdék 101.40, Magyar koronajárdék 94.30, Osztrák-magyar bank 115.90, Déli vasút 15.60, Elbavölgyi vasút - - - - - Londoni váltóár 204.17, Bécsi bankgyűléslet 103.-, Villamos részvény 115.-, 3 1/2-os magyar aranykölcsön 83.70, 4 1/2-os ezüstjárdék 99.20, 4 1/2-os magyar aranyjárdék 99.95, Osztrák hitelrészvény 200.60, Osztrák-magyar Államvasút 136.90, Eszaki nyugati vasút 117.-, Bécsi váltóár 85.25, Párisi váltóár 811.83, Unio bank - - - - - Alpeai bányarészvény 176.50, Az irányzat igen szilárd.

Frankfurt, november 28. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Árfolyamok januára. Esti forgalom Osztrák hitelrészvény 200.40, Német bank - - - - - Disconto 180.30, Berlini kereskedelmi bank 138.25, Geisenkircheni 166.40, Harpeni 162.30, Laura-kohó 183.25, Olasz járdék 99.80, megegyezett.

Hamburg, november 28. (Zárlat.) 4 1/2-os ezüstjárdék 99.80, 1860. sorsjegye 140.50, Déli vasút 17.-, 4 1/2-os osztrák aranyjárdék 101.30, Osztrák hitelrészvény 200.50, Osztrák-magyar Államvasút 136.50, Olasz járdék 99.50, 4 1/2-os Magyar aranyjárdék 99.60, Az irányzat szilárd.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

November 27. A sertésüzlet irányzata változaltan. A) Hízó sertések ára: I. A) Magyar elsőrendű: Oreg nehéz (páronként 400 kilogramm felüli súlyban) - - - - - fillérg. Oreg közép (páronként 300-340 kilogramm terjedő súlyban) - - - - - fillérg. Fialat nehéz (páronként 320 kilogramm felüli súlyban) 93-95 - - - - - fillérg. Fialat közép (páronként 251-320 kilogramm terjedő súlyban) 91-92 - - - - - fillérg. Fialat könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) 80-82 fillérg. - II. Magyar szedett: Nehéz (páronként 280 kilogramm felüli súlyban) - - - - - fillérg. Közép (páronként 240-280 kilogramm súlyban) - - - - - fillérg. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) - - - - - fillérg. - III. Romániai: Nehéz (páronként 320 kilogramm felüli súlyban) - - - - - fillérg. Közép (páronként 250-320 kilogramm terjedő súlyban) - - - - - fillérg. Könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban, fillérg. IV. Romániai eredeti (Stachi). Nehéz (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) - - - - - fillérg. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) - - - - - fillérg. - V. Szerbiai: Nehéz (páronként 260 kilogramm felüli súlyban) 86-88 fillérg. Közép (páronként 240-260 kilogramm terjedő súlyban) 84-86 fillérg. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) 80-82 fillérg.

Sertésleltérszám 1901. november 26. napján volt készlet 35,855 darab. - 1901. november 27. napján felhajtott 1816 darab, 1901. november 28. napjára maradt készletben 36,248 darab.

Kivonat a hivatalos lapból.

November 28.

Kinevezések. Az igazságügyminiszter Debreczeni Pál deési kir. törvényszéki díjnokot a kékesi, Somlyai Sándor közlővári kir. törvényszéki tolekkönyvi átalakító díjnokot az alsóvári, Nagy Antal vajdahunyadi kir. járásbírószéki telekkönyvi átalakító díjnokot a vajdahunyadi, Simon István győri kir. törvényszéki díjnokot a csepregi, Kemény Géza debreczeni kir. törvényszéki díjnokot a szecseri, Molnár Béla ráckevei kir. járásbírószéki díjnokot a kunszentmiklósi és Szumrak Resző illavai kir. járásbírószéki díjnokot az ó-luhóli kir. járásbírószékhöz inokokká, Szarka József kisujszállási kir. járásbírószéki díjnokot a hajdusbohoszlói és Boszidár Resző aradi kir. járásbírószéki díjnokot a pécsi kir. járásbírószékhöz végrehajtóká; a nagyváradi illetőbány elnöke a vezetése alatt álló kir. illetőbány kerületébe Bolonya Andor végzett joghallgató díjas joggyakornokká; a kassai illetőbány elnöke Ternyánszki József végzett joghallgatót a kassai kir. illetőbány kerületében ideiglenes minőségben díjas joggyakornokká; a szegedi főügyész Junoska István m. kir. gyulai 2-ik honvédegyalozredbeli I. osztályú számvívó igazolmányos altisztet a szegedi kir. ügyészséghez inokká nevezte ki; a zala-eger-szegi m. kir. pénzügyigazgatóság Hajduk József peria ki hivatali szolgát Csáktornyára helyezte át és Szekeres Sándor napidíjazt Perikara hivataliszolgáivá nevezte ki.

Atételek. Az igazságügyminiszter Kovács Béla galgözei kir. járásbírószéki aljegyzőt a nyitrai kir. törvényszékhez, Algy Vilmos nyitrai kir. törvényszéki aljegyzőt a honmónai és Schul Ármán vizaknai kir. járásbírószéki aljegyzőt a naszdóli kir. járásbírószékhöz, Král Resző csepregi kir. járásbírószéki inokot a kismartóni kir. járásbírószékhöz helyezte át.

Ügyvédi kamara. A kassai ügyvédi kamara Oláh Miklós sárospataki lakos ügyvédet, önkéntes lemondása következtében, a kamara ügyvédi lajstromából törölte.

Népmagyarosítások. Adámov Orosztié m. kir. csendőrcsornárai lakos Arvaia, Rosenfeld Mandel Maró kismartóni lakos Ráczra, kiskoru Oriik Jakab budapesti lakos Orbánra, Budinszki József m. kir. pénzügyi főigazgató budapesti lakos Babinokra, Ehrenstein Samu lévai lakos Szilárdra, kiskoru Lipiák Sándor Emil nagybányai lakos Liptaira magyarosította vezetőketnevét belügyminiszteri engedéllyel.

Napirend.

Napjára. Péntek, november 29. - Római katolikus: Szaturin. - Protestáns: Szaturin. - Görög-orthodox: november 18.) Máté ap. - Zandó: Kisleh 18. - Nap két: 7 óra 11 perckor. - Nyugszik 3 óra 55 perckor. - Hold két: 8 óra 01 perckor este. - Nyugszik: 10 óra 02 perckor reggel. A kereskedelmi miniszter fogad d. u. 4 órakor.

Nemzeti Múzeum. Régisétár nyitva van délelőtt 9 órától délután 1 óráig. Többi tárai 1 korona belépődíj mellett tekinthetők meg.

Országos Képtár az Akadémiában nyitva van délelőtt 9—1-gig.

Iparművészeti múzeum nyitva délelőtt 9 órától este 8 óráig. Belépődíj 40 fillér.

Teknológiai Iparmúzeum. Nyitva délelőtt 9—1-gig.

Műzsgazdasági Múzeum (Kerepesi-út 72.) délelőtt 9-10 1 óráig.

A földiani intézet múzeuma zárva.

Kereskedelmi múzeum a városligeti iparcarnokban d. e. 9 órától 2-gig.

Közelkedési Múzeum a Városligetben délelőtt 9—12-gig. és d. u. 3—5-gig.

As Akadémia Goethe-szobrája nyitva délelőtt 10—12-gig

Téli tértar a Múcsarnokban délelőtt 9 órától délután 4-gig.

A Nemzeti Szalon kiállítása d. e. 9 órától este 8 óráig. Belépődíj 50 fillér.

Vadászati kiállítás a városligeti fővárosi pavillonban reggel 8 órától d. u. 5-gig. Belépődíj 60 fillér.

Múzeumi könyvtár nyitva délelőtt 9 órától 1 óráig.

Akadémiái könyvtár nyitva délután 3 órától 7 óráig.

Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9 órától 12 óráig.

Állatkerti a Városligetben nyitva egész nap. Belépődíj 60 fillér.

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság, kereskedelmi szakkönyvtár és keleti mintatár: V. kerület Váci-körút 32. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9-10 délután 2 óráig.

Hazi termékek állandó kiállítása és kereskedelemförténeti gyűjtemény, továbbá a házi-ipari kiállítás (melyben az életvezetőség árusításokat is eszközöl) a városligeti iparcarnokban nyitva: délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3 órától 8 óráig. A külföldi kirendeltségek közötti üzletvezetése (Magyar kereskedelmi részvételársaság) V. Váci-körút 32. szám alatt.

Időjelzés.

— Az Országos Meteorológiai Intézet hivatalos jelentése. —

Budapest, november 28.

Az északi depresszió területén a légnyomás jelentősen süllyedt s a magas légnyomás Anglia meg Franciország felett tartózkodik.

Európában a hőmérséklet általában a normális alatt maradt. Kisebb csapadék volt Skandinávia arktikus partvidékein és Németországban, nagyobb esők pedig Görög- és Törökországban voltak.

Hazánkban az idő változóan felhős és hűvös volt; a hőmérséklet a fagypont körül váltakozott és csupán az ország északi hegyvidékein voltak erősebb éjjeli fagyok; kevés havazás délymagot, délen és Erdélyben fordult elő.

Küldés: Borus idő várható fagypont körül körmérséklettel és az ország északi meg keleti részein sok helyütt havazással.

Viz állás.		Nov. 29.		Nov. 28.	
		m 6 t r		m 6 t r	
Anna	Schärding	0,35	0,33		
Duna	Pöschau	1,36	1,33		
	Linz	1,10	1,03		
	Bécs	1,08	1,17		
	Perony	0,94	0,90		
	Komárom	1,52	1,51		
	Budapest	1,10	1,09		
	Fekes	0,33	0,25		
	Mohács	0,90	1,10		
	Gombos	1,56	1,71		
	Ujvidék	1,31	1,31		
	Pancsova	2,49	2,50		
	Orsova	0,70	0,77		
Morva	Magyarbánya	0,10	0,15		
Vág	Zselina	0,10	0,15		
	Trencsén	0,80	0,47		
	Szend	0,38	0,54		
Ráb	Sz. Gotthárd	0,02	0,04		
	Mohács	0,18	0,18		
	Győr	1,72	1,78		
Dráva	Pettau	0,70	0,70		
	Zákány	0,04	0,10		
	Bárcs	0,43	0,33		
	Eszék	1,32	1,18		
Mura	M.-Szerdah.	0,50	0,60		
Száva	Zágráb	1,10	1,03		
	Sziszak	3,10	3,20		
	Mitrovica	0,40	3,90		
Szamos	Deés	0,26	0,26		
	Szatmár	0,63	0,30		
Kraszna	N.-Majnya	0,40	0,28		
Latorca	Homonna	0,49	0,32		
Laborca	Homonna	0,16	0,15		
Ucr	Ungvár	0,28	0,22		

Tek. Csillag Anna urnőnek.
A székített Csillag-hajkenőcs kiváló szolgálatot tett nekem s ezért örömmel értesítem, hogy használata által rövid idő alatt egy hatást értem el, hogy minden ismerőm és barátomnak a legmelegebben ajánlani fogom.
Bécs, 1897. február 2-án.
Sandrock,
a cs. és kir. Durgtheater tagja.

Tek. Csillag Anna urnőnek.
Kérem küldjön 10 kenőcsből újból 2 tégelylyel.
Guttman,
főkonal neje, Drezda, Bernhardtstr. 1.

Tek. Csillag Anna urnőnek.
Küldjön alant címre ismét egy tégelyt haj-növesztő kenőcsből postautóval.
Caroline Camilla,
tábornok neje, Graz, Kaszianergasse 11.

Tek. Csillag Anna urnőnek.
Kérem postautóval egy tégelyt kitűnő hajkenőcsből küldeni.
Maternich Vilma grófnő
Rubin-kastély, Meran mellett.

Igen tisztelt Csillag Anna urnőnek.
Kérem részemre meg egy tégelyt jó kenőcsből küldeni. Az eddigi eredményem igen meg vagyok elégedve.
Mály Etelka,
Istvánvárosi csnök neje, Temesvár.

Tek. Csillag Anna urnőnek.
Kérem postautóval egy doboz ósodalatos kenőcsből küldeni.
Dr. Zepál A.,
Hűdörvos, Erzsébet, Széllésia.

Tek. Csillag Anna urnőnek.
Kérem híres kenőcsből ismét egy tégelylyel postautóval küldeni.
Gróf Széchenyi,
Marcali, Somogyrn.

Tek. Csillag Anna urnőnek.
Kitűnő kenőcsből kérem magint egy tégelylyel küldeni.
Petecki gróf,
Buzsák, Lemberg mellett.

Tek. Csillag Anna urnőnek.
Kérek híres hajkenőcsből ajánlott küldéssel újból egy tégelyt.
Kielmannsgr gróf,
Rómánis uradalom.

Tek. Csillag Anna urnőnek.
Kérem jó kenőcsből egy tégelyt utóval küldeni, mindig meg vagyok vele elégedve.
Bern Anna
Gross Böding, gr. Fő Bahn.

Tek. Csillag Anna urnőnek.
Kérem postautóval 2 tégelyt hajkenőcsből küldeni. Meg vagyok vele a legelőre és jó hatású. Hajam az utóbbi időben bámulatosan nőtt s azonkint mindenütt új hajzat keletkezik. Kenőcsöt mindenkinek a legmelegebben ajánlom.
Zodtits E. W. grófnő,
Unter-Neuburg bei Asch, Böhmen.

Tek. Csillag Anna urnőnek.
Kérem egy tégelyt kitűnő kenőcsből postautóval küldeni.
Német-Ujvár.
Sommer M.

Tek. Csillag Anna urnőnek.
Kérem Kielmannsgr grófnő 5 exellenciájának Bécs, Herengasse 2, ismét 3 tégelyt hajnövesztő kenőcsből 2 frt küldeni, miután az igen hatásosnak bizonyult. Tisztelettel.

Pietel Irma,
6 exellenciájú komornája.

Tek. Csillag Anna urnőnek.
Kérem postautóval 6 tégelyt kitűnő hajkenőcsből alant címre postautóval küldeni.
Cavallum-Aureporg grófnő
Graz, Gleichenberg-kastély.

Tek. Csillag Anna urnőnek.
6 exellenciájú Szűgyöny-Marich osztrák-magyar nagykövete neje megbízásából kérem egy tégelyt kitűnő kenőcsből küldeni. 6 exellenciájú igen előnyös nyilatkozatot az én kenőcsömről küldte, és ezért fogadja köszönetét. Kiváló tisztelettel.
Giese Fräulein,
6 exellenciájú komornája.

Tek. Csillag Anna urnőnek.
Kérjék négy tégelyt kitűnő kenőcsből küldeni.
A cs. és kir. osztrák-magyar kőszültsé.

En Csillag Anna

185 cm. hosszú Loreley-hajamat az általam föltalált hajkenőcs 14 hónapi használata után nyertem. Ezen kenőcs a legjobb szer a haj ápolására, a haj növesztésének előmozdítására, a hajtalaj erősítésére, melyet eddig elismertek. Uraknál erős szakmővesztést segít elő s már rövid használat után egy haj, mint szakmővesztés természetes fényt és tömörséget kölcsönöz az emberi kor legjavasabb határáig.

Egy tégely ára 1, 2, 3 és 5 frt.
Postai széküldés naponta

az összeg előzetes beküldése vagy utóval mellett az egész világra a gyárból, hova a rendelések intézandók.

Csillag Anna

BÉCS, I., Seilergasse 5.
BERLIN, Friedrichstrasse 56.

Tek. Csillag Anna urnőnek.
Anita folyton fogja háj szője meggyedni egy tégelyt hajkenőcsből. A kenőcsnek köszönhetem, hogy hajhullásom megszűnt. Kérem az én, valamint barátom részére 3 tégelyt hajkenőcsből küldeni postautóval. Tisztelettel.
Winkler Josefina Kremz, Ob. Landstrasse 1. I. I.

Tek. Csillag Anna urnőnek.
Ma délelőtt kézbe kaptam a rendelés utóval és midőn azért köszönetet mondok, meg vagyok győződve, hogy az oly jó, mint a milyennek barátom ajánlotta. Mellőkelten küldök 15 frt. Kitűnő tisztelettel.
Ejchhorn Berta Giugliata 2, Villa Pucel, Florenz.

Tek. Csillag Anna urnőnek.
Van szerencsém értesíteni, hogy a küldött kenőcsöt megkaptam, fogadja énté köszönetem. A kenőcs kiváló hatása egész boldogság tesz engem, mert hajnövelem most egy oly dús, mint annakelőtte. Midőn ismételtelen köszönetem tejesem ki, kérem az alant címre ajánlott folyton, egy tégelyt hajnövesztő-kenőcsből küldeni.
Wradlowsky Teréz uróhölgynek
Bölcsény 9. sz., Leobersdorf mellett.

Tisztelettel és ödvözléssel.
Dinzer Mária Bécs-Ujvály.

Tek. Csillag Anna urnőnek.
Kérem részemre postautóval egy tégelyt hajnövesztő-kenőcsöt a már volt minőségben küldeni.
Hohenlohe hercegnő szül. Halim hercegnő Alt-Auenau.

Tek. Csillag Anna urnőnek.
Kérem postautóval ismét 2 tégelyt kitűnő hajkenőcsből küldeni postautóval.
Baumgarten Emilia
Styry.

Tek. Csillag Anna urnőnek.
Kérem küldjön kitűnő hajkenőcsből egy tégelyt utóval.
Starbnerberg Guldó gróf.
Kürfeld.

Tek. Csillag Anna urnőnek.
Híres Csillag-féle kenőcsből ismét kérem postautóval fenti címre küldeni. Tisztelettel.
Markovics A.
alapítványi hölgy
Grác, Technikerstrasse 9.

Tek. Csillag Anna urnőnek.
Kérem kitűnő kenőcsből egy tégelylyel küldeni.
Gynklo Péter stud. med.
Bécs, Allg. Krankenhaus.

Tek. Csillag Anna urnőnek.
Kérem postautóval híres hajkenőcsből 2 tégelyt postautóval küldeni, használati utasítással együtt. Tisztelettel.
Godzinsky Leó
Jaroslavl, Gallzia

Mme Csillag Anna.
Kérem címre egy tégelyt, postautóval mellélt, küldeni. Tisztelettel.
Nadusky Emilia
6 tégelyt Hohenlohe hűgnő komornája.
Chateau de Roncy.

Tek. Csillag Anna urnőnek.
Kérem kitűnő hajkenőcsből egy tégelyt küldeni.
Liabig Lajos lovag
Reichenberg.

Tek. Csillag Anna urnőnek.
Kérem kitűnő hajkenőcsből ismét egy tégelyt címre küldeni.
Caroline hercegnő,
Cöthen (Anhalt).

Csillag Anna urnőnek.
Küldjön híres kenőcsből egy tégelyt címre.
Rinaldini Rosa báróné
Triest, Piazza Stazione 4.

Tek. Csillag Anna urnőnek.
Híres hajkenőcsből kérek még egy tégelyt.
Couray Felix gróf
Bécs.

Tek. Csillag Anna urnőnek.
Kérek postautóval 2 tégelyt kitűnő hajkenőcsből.
Gróf Esterházy Imre
Bakony-Szil-László

Tek. Csillag Anna urnőnek.
Legyen szives kitűnő bevált kenőcsből 3 tégelyt küldeni.
Ebersteinl Girardi Jak
Triest.

Harmadik kiadás. Ötödik ezer.

Uj! Megjelent Uj!

Népszerűsítő és tudatosított érdeklődés részletekben gazdag kaulus férfiak számára

Bűnök az ifjuság nemi életében és azok hatásai a férfikorban.

Irá: **Dr. MITZER E. W. gróf.**

TARTALOM: A normális nemi élet. Erőndő bűnök. Terhes családok való lezsermása. Fajliszókó gyermek. A serdülő ifjuság szexuális ünne. Az önfertőzés. Magánélet. Kiességnyakok. Szerelm és nemi élet. Ideális szerelem. Flirt. Füzűkér. Erzékli szerelm. A nemi viszálások végeze következményei. Nincs tilkos bűnelég. Állombróm. Férde nővelés a férfiakok. A tilkosítás kéreze hatása. Erővelés esetek. Ratahorvos gyógyász. Megrendelhető a szerződel. Budapest, VI. Teréz-körút 44. sz. I. em. Ára 2 korona.

Diszkrét zárt széküldés.

Férfiak ingyen kapnak

egy legújabb találmányu gyógyszer, melylyel az elgyengült erőt visszanyerhetik. Mindenki, aki eziránt ír, kap egy próbacsomagot, egy 100 oldalas könyvet postán, jól becsomagolva. Ez egy csodálatos csodagyógyszer, mely már ezeket mentett meg, kik fiatalok kihágások miatt nemi betegségekben, syphilis és elgyengült férfierben szenvedtek. E céből elhatározta az intézet, mindenkinek egy csomag gyógyszert felvilágosító könyvvel együtt ingyen küldeni. E háziszerrel a baj odahaza gyógyítható és mindenki, a ki fiatalok kihágások miatt nemi betegségekben, szellemi gyengeségben vagy krónikus bajokban szenved, otthon gyógyíthatja magát. Ezen gyógyszer közvetlen hatáson szerkezik, melyek erőt szükecséinek, és csodálatosan gyógyítja az évek óta tartó betegségeket. Öreges és fiatalok irhatnak a „State Medical Institut”-nak alant címre, honnét nekik a csomag haladéktalanul megküldet. Az intézet elsősorban azokat akarja megmenteni, kik kezelés miatt otthonukat nem hagyhatják el. A próbaküldemény bizonyítja, hogy mily könnyen lehet a veszedelmes bajból otthon is megmenekülni. Az intézet nem tesz kivételeket. Mindenki irhat a gyógyszerért bárhonnt is magyarul, mire neki diszkrét mellet egy gyógyszerküldemény küldeték felvilágosító könyvvel együtt. Irjon azonnal. A küldemény oly szőpen van csomagolva, hogy tartalmaz senki sem gyanítja. A levelek következőleg címzendők: State Medical Institute, 9, Elektrom Building, Fort Wayne, Ind., America és minden levél bérmentesítendő.

Meg-ajly! Meg-ajly!

A legjobb harzi éneklő kanarék saphatós, mint ismeretes, a nemes harzi kanarék különleges tenyésztésben: **Brezina A. Linz, a Duna** mellett. Kalkikk, mediterránosság. Erővelkedésnek tenyészőkönyv. (Arjegyzék ingyen.)

Zola—Zola—Zola

legújabb regénye, a **Négy Evangélium** második része **KUNYI A.** Travaill d'homme mellettem meg egyedi jogosított magyar fordításban. Az új század leghatásosabb alkotása. A párisi mester grandiosus álma a munka új szerkesztésdel, melynek nyomában atakult az egész társadalmi. Álami és erőkölcsi áttét. A két vasok, izlésesen áttételt közelet Ára 7 korona. Kiváló Lampel Róbert. Woldner F. és Flaj) es. és kir. udv. könyvkereskedő cég Budapest, Andrássy-út 21. Ugyanott megrendelhető és bármely könyvkereskedésben is kapható a **Négy Evangélium** első része, a **Termékenység** (Féccenté). Két vasok közt 7 korona.

A nekünk bemutatott számtalan megbízható, hiteltel köszönetrét folytat ezen negyedszázad óta fennálló rendelő-intézet a legmelegebben ajánlható.

Rendelő-intézet Budapest, Andrássy-út 21.
sz Opera mellett.

TITKOS BETEGSÉGEKET

hugysófolyságot és sebeket, az önfertőzést utó-bajait, az elgyengült férfier, magánéletet, a bujárk utófertőzést, mindenféle fertőzést, bármennyűre időkkel is, valamint mindenféle bőrbetegséget, melyeknek a magtalanlag egyik fő oka a börtönbetegségek győgyt új gyógmód szerint, biztos sikerrel, gyorsan és alaposan

Dr. Garai Antal

orvos, sebész, szemész-és szülés-tudor, volt ezás. kir. oszt. főorvos.

RENDEL: szonpán d. e. 10. óráig egész délután 6 óráig, este 7 óráig 8 óráig.

Díjazott levelekre leggyorsab figyelmeztet válaszolhat és gyógyeszközök is gondozására lesz.

Népszerűsítő és tudatosított érdeklődés részletekben gazdag kaulus férfiak számára

Ugyanott megjelent a szerződel: **Dr. GARAI ANTAL** népszerűsítő és tudatosított érdeklődés részletekben gazdag kaulus férfiak számára (15-ik kiadásban megjelent) a nemi betegségek és azok északi gyógykezelésének című könyv, volt ára 2 frt 50 kr., most csak 90 kr. az új új becsomagolva lesz elküldve, 1 frt bekküldés mellett bérmenten vagy 90 kr. utóval mellett.

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.
Péntek, 1901. november hó 29-én.
Zárva.

NEMZETI SZÍNHÁZ.
Péntek, 1901. november hó 29-én.

A b o r.
Parasz-vigjáték 3 felvonásban. Irta Gárdonyi Géza.
Személyek:
Baracs Imre Gyenes Észter Gerő L.
Matyi Rózsabegy Göre Gábor Ujházi
Baracsné Alsóegny Görené Vizvári
Sanyogné Györgyné Durbint Vizvári
Rózi Ligeti Kácsa Faludi
Mihály Gabányi Bigo Narczisz
Kezdeté 7/8 óraker.

MAGYAR SZÍNHÁZ.
Péntek, 1901. november hó 29-én.
New-York szépe.

Operette 2 felvonásban, 6 képpben. Irta Hugh Morton. Fordította Salgó Ernő és Makai Emil. Zenéjét szerette Gustave Kerker.
Személyek:
Eronson Szilágyi Cora Margó
Harry Ráthonyi Kenneth Szadai
Kurt Borosa Blinky Sziklay
Snifkins Mátrai Gray Turcsányi
Fifi Dory Kissie Fedák
Kezdeté 7/8 óraker.

VIGSZÍNHÁZ.
Péntek, 1901. november hó 29-én.
Leontine férjei.

Vigjáték 3 felvonásban. Irta Capus Alfréd. Ford. Mđ Személyek:
Dubois Adolf Fenyvesi Juliette Hegedűsné
Plantin Balassa Izabella Varga
De la Jambiere Szerémy Virginia Nikó L.
Grinard Tapolczai Béjou Rónaszéki
Leontine Csillag Miette Pábián
Versac Hunyadi Boncat Győző
Kezdeté 7/8 óraker.

NÉPSZÍNHÁZ.
Péntek, 1901. november hó 29-én.

San-Toy.
Kínai daljáték 3 felvonásb. Irta Edward Morton. Harry Greenbank és Adrian Ross. Fordították Fái J. Béla és Makai Emil. Zenéjét szerz. Sidney Jones.
Személyek:
George Proston Tollagi Jung-Si Róssa G.
Poppy, leánya Harmath Mi-Kui Margitai
Bobbie, fia Raszó Szin Szellősi
Dudley Kápoimai Pin-Szing Vasvári
Yen-Ho Németh Szi-Kiang Szécsi
San-Toy Kury Hu-Ju Kaposi
Cen-Lá Kovács Kínai császár Ujvári
Benson Szirmai Szing-Hi Szerdahelyi
Kezdeté 7 óraker.

URANIA SZÍNHÁZ.
Péntek, 1901. november hó 29-én.
A föld körül.
Kezdeté 7/8 óraker.

Folies Moderne
Kerepesi-ut 63. szám.
11 óraker

Pinkász & Comp.
Német boltok. Irta: Taufstein Louis.
10 óraker

UJ! PLAGIUM. UJ!
Boltok. Irta Plagiatör. Zenéje Copott.
Elsőadások kezdete 8/8 óraker.
A télikerben 12 óratól ifj. Muzoi hangverseny.

KIVÁLÓ UJDONSÁG
A 142. SZ.

CEKACO-TOLL

(BEJEGYZETT SZÓJEGY)
EF ÉS F HEGYEKBEN.
KAPHATO AZ ÖSSZES
ÍRÓESZKÖZ-ÜZLETEKBEN,

Somossy-Mulató
Király-utca 71. szám.

Megnyitás decemb. 1-én.

Mától fogva
d. e. 10-1-ig és délután 3-6-ig
rendes elővételi pénztár
az igazgatósági-irodában
Csengery-utca 28. I. em.

FŐVÁROSI ORFEUM
Nagymező-utca 17.

A szezon legnagyobb sikere!
Diana
a pompa és szépség csodája.
Titcomb
fenomenális tánc- és énekművésznő
és 12 nagy attrakció, valamint a
Tarka Szinpad
új programmal.
A szezon legnagyobb sikere!
Az előadás 8 óraker kezdődik.

Kiárusítás!
50%-al olcsóbb
petroleum, gáz, villamos függőlámpák
a régi jóhírű Kutschera-féle üzletből, míg a
készlet tart, igen olcsón kiárusítottak.

Ortner Rezső és Tsa
Szt.-Lőrinczi és Karisbadi
Porcellánfestő-ipartelep
Teréz-körút 32.
VIDÉKI rendelésnél kérjük a vas-
úti állomást. Szabadlani

A ki egy
Városibundát,
Utazóbundát
vagy egy

Szörme Saccot
beszerezni óhajt, saját érdekében kérem
előbb a budapesti legnagyobb bunda-
raktárt csakis jobb genrűben
Neumann M. cégnél
Budapest, Muzem-körút 1.
megtekinteni.
NB. A rossz minőségű vásárlókat
nem tartom raktáron.

Színházak heti műsora.

	M. Kir. Operaház	Nemzeti színház	Vigaszínház	Népszínház	Magyar színház
Szombat	Az afrikai nő	Az ember tragédiája	Leontine	Flóríka szerelme	New-York szépe
d. u. Vasárnap este	—	A vörös talár	Üzenet a Marsból	Nebántsvirág	A Gésák
	Tristán és Isolda	Csengő és Tünde	Leontine	Flóríka szerelme	A svihák

Felöltő és télikabátok.
Télikabátok 16 frt, Télinadrág 6 frt.
Téli öltönyök 16 frt, minden tiszta
gyapjából Rothberger Jakabnál, cs.
és kir. udv. szállítók Budapest, Váci-
utca 6.
Ruhák becsesülteinek.

Villany és légszesz csillárok, légszesz-kályhák, légszesz-fűzők
legnagyobb választék, legolcsóbb árak
Pollák Ferenc
Budapest, Teréz-körút 3. sz.
(Kamráter-utca sarok).
Telefon 13-26. ■ Telefon 13-26. ■

Szőlőoltványok
A legkiválóbb és legegyszerűbb és legolcsóbbakban feltüntetett, teljes jóállású.
Élőkerítés.
Gödöllőre csomagolt és magvak.
Uradalomnak, közöseknek három évi törlesztésre is adatik.
Orta tértől, igen gyorsan fejlődő új fajta, az egyedül, melyből egy hektár kevesebb területre 4000-4500 szőlőcsemeté lehet ültetni, még az apró nyulak sem bálhatnak át. Minden rendelkezés rájuk tartalmat házsonra ne fordítsák, városban, falun, pusztán, szőlő vagy egyéb csemetéi egyaránt. Így még azoknak is igen érdekesen áll. kik rendelni semmit nem akarnak, mert benne számos új közöseknek foglaltak, melyek mindenkinek nagy szórakozást tesznek. Cím: „Ermelléki élő szőlőoltvány-telep. Nagy-Kágya, n. p. Szécsény.”

Néklülőzhetetlen
minden háztartásban a **Képes Budapesti Szakácskönyv.**
St.-Hilaira Jozefa és mások nyomán szerkesztette Zemplényi Szabó Antónia. Független: **A magyar gazdaságszervező házi-kincstára.** Hatodik, 58 faszennettel és számos kiadváló magyar étellel bővített kiadás. Ára füze 3 kor. 60 fillér, kötve 4 kor. diszkrétben 4 kor. 80 fill. A szakácsművészetnek legkimerítőbb és legmegbízhatóbb kézikönyve ez, mely különös tekintettel van a magyar iktésre s a legkülönbözőbb magyar nemzeti ételeknek, az egyes vidékek kedvelt speciálitásainak pontos és hű ismertetését is felöleli. Nagyon becses szakácskönyvhöz csatolt „Házi kincstár” is, amely kiterjed a háztartás minden szükségletére. Megrendelhető: Lampel Róbert (Wodianer F. és Piai) cs. és kir. udv. könyvkereskedésében Budapest, Andrássy-ut 21. sz.

CRÈME DE FANCHON
a 3 sziv ved-
jegyevel.
Bőgőre finomító és szappin arckrém. Legjobb a világon! Ártalemment! Zártalan!
Kis és nagy üvegekben. **„URSUS” gyárgyár.** Budapest, Rákóczi-utca 12. Várkör 20 fillér. Kiből beki-
dés utá-
frank.

Ő csász. és apost. kir. Felségének legfelső elhatározása folytán.
A polgári jöte-
konyecélokra szánt
XXXIV-ik cs. kir. államsorsjáték.
Ezen az Osztrák birodalomban egyedül törvényesen engedélyezett pórsorsjáték 16.404 nyeresémet tartalmaz közpénzen 442.900 korona összegben
A Főnyeremény 200.000 koronára rüg.
A nyeresémek kifizetéséről a cs. kir. lottóirodák keznekedik.
A húzás visszavonhatatlanul 1901. évi december 12-én fog megtartatni.
Egy sorsjegynek ára 4 korona.
A sorsjegyek Bécsben a cs. és kir. Államsorsjáték osztályánál, III. ker. Vordere Zöllner-utca 7 sz. a. a. legközelebbi állomásnál, dohányüzletekben, szőlő, posta-, távírá- és vasúti hivataloknál, váltóüzletekben stb. Kaphatók. Játékosok sorsjegyveik részére ingyen adnak ki. A sorsjegyek portamentesen küldetnek sőt.
A cs. és kir. lottóirodák igazgatóság államsorsjátéki osztálya.

Guzi kenőcs
Törv. védve. Minden cipőért 1 évi írásbeli jótállást vállalok, ha Guzi kenőccsel, melyet ingyen adok bekeni, a felelő bőr repedése ki van zárva. Posta költéség vidékre csupán 30 kr. és portamentesen küldöm postai megjelölés, ország-
számad. Mértéknek elegendő, ha hársnyában egy papírlapra állva a lábaltal körvonalaát lerajzoljuk.
Képes árjegyzékem ingyen. Kiszárolag magyar gyártmány.
Elegáns gallér vix 3.20
Eleg. vix alma cipő 3.—
Elegáns oroszok cipő 3.80
Eleg. orosz. fűz. cipő 4.—
Szállalakkav. fűz. cipő 4.—
Legújabb találmányom az emmelegítő talpbetét, ország-
számad. Mértéknek elegendő, ha hársnyában egy papírlapra állva a lábaltal körvonalaát lerajzoljuk.
Képes árjegyzékem ingyen. Kiszárolag magyar gyártmány.
Elegáns gallér vix 3.20
Eleg. vix alma cipő 3.—
Elegáns oroszok cipő 3.80
Eleg. orosz. fűz. cipő 4.—
Szállalakkav. fűz. cipő 4.—
Legújabb találmányom az emmelegítő talpbetét, ország-
számad. Mértéknek elegendő, ha hársnyában egy papírlapra állva a lábaltal körvonalaát lerajzoljuk.
Képes árjegyzékem ingyen. Kiszárolag magyar gyártmány.
Elegáns gallér vix 3.20
Eleg. vix alma cipő 3.—
Elegáns oroszok cipő 3.80
Eleg. orosz. fűz. cipő 4.—
Szállalakkav. fűz. cipő 4.—
Legújabb találmányom az emmelegítő talpbetét, ország-
számad. Mértéknek elegendő, ha hársnyában egy papírlapra állva a lábaltal körvonalaát lerajzoljuk.
Képes árjegyzékem ingyen. Kiszárolag magyar gyártmány.
Elegáns gallér vix 3.20
Eleg. vix alma cipő 3.—
Elegáns oroszok cipő 3.80
Eleg. orosz. fűz. cipő 4.—
Szállalakkav. fűz. cipő 4.—
Legújabb találmányom az emmelegítő talpbetét, ország-
számad. Mértéknek elegendő, ha hársnyában egy papírlapra állva a lábaltal körvonalaát lerajzoljuk.
Képes árjegyzékem ingyen. Kiszárolag magyar gyártmány.
Elegáns gallér vix 3.20
Eleg. vix alma cipő 3.—
Elegáns oroszok cipő 3.80
Eleg. orosz. fűz. cipő 4.—
Szállalakkav. fűz. cipő 4.—
Legújabb találmányom az emmelegítő talpbetét, ország-
számad. Mértéknek elegendő, ha hársnyában egy papírlapra állva a lábaltal körvonalaát lerajzoljuk.
Képes árjegyzékem ingyen. Kiszárolag magyar gyártmány.
Elegáns gallér vix 3.20
Eleg. vix alma cipő 3.—
Elegáns oroszok cipő 3.80
Eleg. orosz. fűz. cipő 4.—
Szállalakkav. fűz. cipő 4.—
Legújabb találmányom az emmelegítő talpbetét, ország-
számad. Mértéknek elegendő, ha hársnyában egy papírlapra állva a lábaltal körvonalaát lerajzoljuk.
Képes árjegyzékem ingyen. Kiszárolag magyar gyártmány.
Elegáns gallér vix 3.20
Eleg. vix alma cipő 3.—
Elegáns oroszok cipő 3.80
Eleg. orosz. fűz. cipő 4.—
Szállalakkav. fűz. cipő 4.—
Legújabb találmányom az emmelegítő talpbetét, ország-
számad. Mértéknek elegendő, ha hársnyában egy papírlapra állva a lábaltal körvonalaát lerajzoljuk.
Képes árjegyzékem ingyen. Kiszárolag magyar gyártmány.
Elegáns gallér vix 3.20
Eleg. vix alma cipő 3.—
Elegáns oroszok cipő 3.80
Eleg. orosz. fűz. cipő 4.—
Szállalakkav. fűz. cipő 4.—
Legújabb találmányom az emmelegítő talpbetét, ország-
számad. Mértéknek elegendő, ha hársnyában egy papírlapra állva a lábaltal körvonalaát lerajzoljuk.
Képes árjegyzékem ingyen. Kiszárolag magyar gyártmány.
Elegáns gallér vix 3.20
Eleg. vix alma cipő 3.—
Elegáns oroszok cipő 3.80
Eleg. orosz. fűz. cipő 4.—
Szállalakkav. fűz. cipő 4.—
Legújabb találmányom az emmelegítő talpbetét, ország-
számad. Mértéknek elegendő, ha hársnyában egy papírlapra állva a lábaltal körvonalaát lerajzoljuk.
Képes árjegyzékem ingyen. Kiszárolag magyar gyártmány.
Elegáns gallér vix 3.20
Eleg. vix alma cipő 3.—
Elegáns oroszok cipő 3.80
Eleg. orosz. fűz. cipő 4.—
Szállalakkav. fűz. cipő 4.—
Legújabb találmányom az emmelegítő talpbetét, ország-
számad. Mértéknek elegendő, ha hársnyában egy papírlapra állva a lábaltal körvonalaát lerajzoljuk.
Képes árjegyzékem ingyen. Kiszárolag magyar gyártmány.
Elegáns gallér vix 3.20
Eleg. vix alma cipő 3.—
Elegáns oroszok cipő 3.80
Eleg. orosz. fűz. cipő 4.—
Szállalakkav. fűz. cipő 4.—
Legújabb találmányom az emmelegítő talpbetét, ország-
számad. Mértéknek elegendő, ha hársnyában egy papírlapra állva a lábaltal körvonalaát lerajzoljuk.
Képes árjegyzékem ingyen. Kiszárolag magyar gyártmány.
Elegáns gallér vix 3.20
Eleg. vix alma cipő 3.—
Elegáns oroszok cipő 3.80
Eleg. orosz. fűz. cipő 4.—
Szállalakkav. fűz. cipő 4.—
Legújabb találmányom az emmelegítő talpbetét, ország-
számad. Mértéknek elegendő, ha hársnyában egy papírlapra állva a lábaltal körvonalaát lerajzoljuk.
Képes árjegyzékem ingyen. Kiszárolag magyar gyártmány.
Elegáns gallér vix 3.20
Eleg. vix alma cipő 3.—
Elegáns oroszok cipő 3.80
Eleg. orosz. fűz. cipő 4.—
Szállalakkav. fűz. cipő 4.—
Legújabb találmányom az emmelegítő talpbetét, ország-
számad. Mértéknek elegendő, ha hársnyában egy papírlapra állva a lábaltal körvonalaát lerajzoljuk.
Képes árjegyzékem ingyen. Kiszárolag magyar gyártmány.
Elegáns gallér vix 3.20
Eleg. vix alma cipő 3.—
Elegáns oroszok cipő 3.80
Eleg. orosz. fűz. cipő 4.—
Szállalakkav. fűz. cipő 4.—
Legújabb találmányom az emmelegítő talpbetét, ország-
számad. Mértéknek elegendő, ha hársnyában egy papírlapra állva a lábaltal körvonalaát lerajzoljuk.
Képes árjegyzékem ingyen. Kiszárolag magyar gyártmány.
Elegáns gallér vix 3.20
Eleg. vix alma cipő 3.—
Elegáns oroszok cipő 3.80
Eleg. orosz. fűz. cipő 4.—
Szállalakkav. fűz. cipő 4.—
Legújabb találmányom az emmelegítő talpbetét, ország-
számad. Mértéknek elegendő, ha hársnyában egy papírlapra állva a lábaltal körvonalaát lerajzoljuk.
Képes árjegyzékem ingyen. Kiszárolag magyar gyártmány.
Elegáns gallér vix 3.20
Eleg. vix alma cipő 3.—
Elegáns oroszok cipő 3.80
Eleg. orosz. fűz. cipő 4.—
Szállalakkav. fűz. cipő 4.—
Legújabb találmányom az emmelegítő talpbetét, ország-
számad. Mértéknek elegendő, ha hársnyában egy papírlapra állva a lábaltal körvonalaát lerajzoljuk.
Képes árjegyzékem ingyen. Kiszárolag magyar gyártmány.
Elegáns gallér vix 3.20
Eleg. vix alma cipő 3.—
Elegáns oroszok cipő 3.80
Eleg. orosz. fűz. cipő 4.—
Szállalakkav. fűz. cipő 4.—
Legújabb találmányom az emmelegítő talpbetét, ország-
számad. Mértéknek elegendő, ha hársnyában egy papírlapra állva a lábaltal körvonalaát lerajzoljuk.
Képes árjegyzékem ingyen. Kiszárolag magyar gyártmány.
Elegáns gallér vix 3.20
Eleg. vix alma cipő 3.—
Elegáns oroszok cipő 3.80
Eleg. orosz. fűz. cipő 4.—
Szállalakkav. fűz. cipő 4.—
Legújabb találmányom az emmelegítő talpbetét, ország-
számad. Mértéknek elegendő, ha hársnyában egy papírlapra állva a lábaltal körvonalaát lerajzoljuk.
Képes árjegyzékem ingyen. Kiszárolag magyar gyártmány.
Elegáns gallér vix 3.20
Eleg. vix alma cipő 3.—
Elegáns oroszok cipő 3.80
Eleg. orosz. fűz. cipő 4.—
Szállalakkav. fűz. cipő 4.—
Legújabb találmányom az emmelegítő talpbetét, ország-
számad. Mértéknek elegendő, ha hársnyában egy papírlapra állva a lábaltal körvonalaát lerajzoljuk.
Képes árjegyzékem ingyen. Kiszárolag magyar gyártmány.
Elegáns gallér vix 3.20
Eleg. vix alma cipő 3.—
Elegáns oroszok cipő 3.80
Eleg. orosz. fűz. cipő 4.—
Szállalakkav. fűz. cipő 4.—
Legújabb találmányom az emmelegítő talpbetét, ország-
számad. Mértéknek elegendő, ha hársnyában egy papírlapra állva a lábaltal körvonalaát lerajzoljuk.
Képes árjegyzékem ingyen. Kiszárolag magyar gyártmány.
Elegáns gallér vix 3.20
Eleg. vix alma cipő 3.—
Elegáns oroszok cipő 3.80
Eleg. orosz. fűz. cipő 4.—
Szállalakkav. fűz. cipő 4.—
Legújabb találmányom az emmelegítő talpbetét, ország-
számad. Mértéknek elegendő, ha hársnyában egy papírlapra állva a lábaltal körvonalaát lerajzoljuk.
Képes árjegyzékem ingyen. Kiszárolag magyar gyártmány.
Elegáns gallér vix 3.20
Eleg. vix alma cipő 3.—
Elegáns oroszok cipő 3.80
Eleg. orosz. fűz. cipő 4.—
Szállalakkav. fűz. cipő 4.—
Legújabb találmányom az emmelegítő talpbetét, ország-
számad. Mértéknek elegendő, ha hársnyában egy papírlapra állva a lábaltal körvonalaát lerajzoljuk.
Képes árjegyzékem ingyen. Kiszárolag magyar gyártmány.
Elegáns gallér vix 3.20
Eleg. vix alma cipő 3.—
Elegáns oroszok cipő 3.80
Eleg. orosz. fűz. cipő 4.—
Szállalakkav. fűz. cipő 4.—
Legújabb találmányom az emmelegítő talpbetét, ország-
számad. Mértéknek elegendő, ha hársnyában egy papírlapra állva a lábaltal körvonalaát lerajzoljuk.
Képes árjegyzékem ingyen. Kiszárolag magyar gyártmány.
Elegáns gallér vix 3.20
Eleg. vix alma cipő 3.—
Elegáns oroszok cipő 3.80
Eleg. orosz. fűz. cipő 4.—
Szállalakkav. fűz. cipő 4.—
Legújabb találmányom az emmelegítő talpbetét, ország-
számad. Mértéknek elegendő, ha hársnyában egy papírlapra állva a lábaltal körvonalaát lerajzoljuk.
Képes árjegyzékem ingyen. Kiszárolag magyar gyártmány.
Elegáns gallér vix 3.20
Eleg. vix alma cipő 3.—
Elegáns oroszok cipő 3.80
Eleg. orosz. fűz. cipő 4.—
Szállalakkav. fűz. cipő 4.—
Legújabb találmányom az emmelegítő talpbetét, ország-
számad. Mértéknek elegendő, ha hársnyában egy papírlapra állva a lábaltal körvonalaát lerajzoljuk.
Képes árjegyzékem ingyen. Kiszárolag magyar gyártmány.
Elegáns gallér vix 3.20
Eleg. vix alma cipő 3.—
Elegáns oroszok cipő 3.80
Eleg. orosz. fűz. cipő 4.—
Szállalakkav. fűz. cipő 4.—
Legújabb találmányom az emmelegítő talpbetét, ország-
számad. Mértéknek elegendő, ha hársnyában egy papírlapra állva a lábaltal körvonalaát lerajzoljuk.
Képes árjegyzékem ingyen. Kiszárolag magyar gyártmány.
Elegáns gallér vix 3.20
Eleg. vix alma cipő 3.—
Elegáns oroszok cipő 3.80
Eleg. orosz. fűz. cipő 4.—
Szállalakkav. fűz. cipő 4.—
Legújabb találmányom az emmelegítő talpbetét, ország-
számad. Mértéknek elegendő, ha hársnyában egy papírlapra állva a lábaltal körvonalaát lerajzoljuk.
Képes árjegyzékem ingyen. Kiszárolag magyar gyártmány.
Elegáns gallér vix 3.20
Eleg. vix alma cipő 3.—
Elegáns oroszok cipő 3.80
Eleg. orosz. fűz. cipő 4.—
Szállalakkav. fűz. cipő 4.—
Legújabb találmányom az emmelegítő talpbetét, ország-
számad. Mértéknek elegendő, ha hársnyában egy papírlapra állva a lábaltal körvonalaát lerajzoljuk.
Képes árjegyzékem ingyen. Kiszárolag magyar gyártmány.
Elegáns gallér vix 3.20
Eleg. vix alma cipő 3.—
Elegáns oroszok cipő 3.80
Eleg. orosz. fűz. cipő 4.—
Szállalakkav. fűz. cipő 4.—
Legújabb találmányom az emmelegítő talpbetét, ország-
számad. Mértéknek elegendő, ha hársnyában egy papírlapra állva a lábaltal körvonalaát lerajzoljuk.
Képes árjegyzékem ingyen. Kiszárolag magyar gyártmány.
Elegáns gallér vix 3.20
Eleg. vix alma cipő 3.—
Elegáns oroszok cipő 3.80
Eleg. orosz. fűz. cipő 4.—
Szállalakkav. fűz. cipő 4.—
Legújabb találmányom az emmelegítő talpbetét, ország-
számad. Mértéknek elegendő, ha hársnyában egy papírlapra állva a lábaltal körvonalaát lerajzoljuk.
Képes árjegyzékem ingyen. Kiszárolag magyar gyártmány.
Elegáns gallér vix 3.20
Eleg. vix alma cipő 3.—
Elegáns oroszok cipő 3.80
Eleg. orosz. fűz. cipő 4.—
Szállalakkav. fűz. cipő 4.—
Legújabb találmányom az emmelegítő talpbetét, ország-
számad. Mértéknek elegendő, ha hársnyában egy papírlapra állva a lábaltal körvonalaát lerajzoljuk.
Képes árjegyzékem ingyen. Kiszárolag magyar gyártmány.
Elegáns gallér vix 3.20
Eleg. vix alma cipő 3.—
Elegáns oroszok cipő 3.80
Eleg. orosz. fűz. cipő 4.—
Szállalakkav. fűz. cipő 4.—
Legújabb találmányom az emmelegítő talpbetét, ország-
számad. Mértéknek elegendő, ha hársnyában egy papírlapra állva a lábaltal körvonalaát lerajzoljuk.
Képes árjegyzékem ingyen. Kiszárolag magyar gyártmány.
Elegáns gallér vix 3.20
Eleg. vix alma cipő 3.—
Elegáns oroszok cipő 3.80
Eleg. orosz. fűz. cipő 4.—
Szállalakkav. fűz. cipő 4.—
Legújabb találmányom az emmelegítő talpbetét, ország-
számad. Mértéknek elegendő, ha hársnyában egy papírlapra állva a lábaltal körvonalaát lerajzoljuk.
Képes árjegyzékem ingyen. Kiszárolag magyar gyártmány.
Elegáns gallér vix 3.20
Eleg. vix alma cipő 3.—
Elegáns oroszok cipő 3.80
Eleg. orosz. fűz. cipő 4.—
Szállalakkav. fűz. cipő 4.—
Legújabb találmányom az emmelegítő talpbetét, ország-
számad. Mértéknek elegendő, ha hársnyában egy papírlapra állva a lábaltal körvonalaát lerajzoljuk.
Képes árjegyzékem ingyen. Kiszárolag magyar gyártmány.
Elegáns gallér vix 3.20
Eleg. vix alma cipő 3.—
Elegáns oroszok cipő 3.80
Eleg. orosz. fűz. cipő 4.—
Szállalakkav. fűz. cipő 4.—
Legújabb találmányom az emmelegítő talpbetét, ország-
számad. Mértéknek elegendő, ha hársnyában egy papírlapra állva a lábaltal körvonalaát lerajzoljuk.
Képes árjegyzékem ingyen. Kiszárolag magyar gyártmány.
Elegáns gallér vix 3.20
Eleg. vix alma cipő 3.—
Elegáns oroszok cipő 3.80
Eleg. orosz. fűz. cipő 4.—
Szállalakkav. fűz. cipő 4.—
Legújabb találmányom az emmelegítő talpbetét, ország-
számad. Mértéknek elegendő, ha hársnyában egy papírlapra állva a lábaltal körvonalaát lerajzoljuk.
Képes árjegyzékem ingyen. Kiszárolag magyar gyártmány.
Elegáns gallér vix 3.20
Eleg. vix alma cipő 3.—
Elegáns oroszok cipő 3.80
Eleg. orosz. fűz. cipő 4.—
Szállalakkav. fűz. cipő 4.—
Legújabb találmányom az emmelegítő talpbetét, ország-
számad. Mértéknek elegendő, ha hársnyában egy papírlapra állva a lábaltal körvonalaát lerajzoljuk.
Képes árjegyzékem ingyen. Kiszárolag magyar gyártmány.
Elegáns gallér vix 3.20
Eleg. vix alma cipő 3.—
Elegáns oroszok cipő 3.80
Eleg. orosz. fűz. cipő 4.—
Szállalakkav. fűz. cipő 4.—
Legújabb találmányom az emmelegítő talpbetét, ország-
számad. Mértéknek elegendő, ha hársnyában egy papírlapra állva a lábaltal körvonalaát lerajzoljuk.
Képes árjegyzékem ingyen. Kiszárolag magyar gyártmány.
Elegáns gallér vix 3.20
Eleg. vix alma cipő 3.—
Elegáns oroszok cipő 3.80
Eleg. orosz. fűz. cipő 4.—
Szállalakkav. fűz. cipő 4.—
Legújabb találmányom az emmelegítő talpbetét, ország-
számad. Mértéknek elegendő, ha hársnyában egy papírlapra állva a lábaltal körvonalaát lerajzoljuk.
Képes árjegyzékem ingyen. Kiszárolag magyar gyártmány.
Elegáns gallér vix 3.20
Eleg. vix alma cipő 3.—
Elegáns oroszok cipő 3.80
Eleg. orosz. fűz. cipő 4.—
Szállalakkav. fűz. cipő 4.—
Legújabb találmányom az emmelegítő talpbetét, ország-
számad. Mértéknek elegendő, ha hársnyában egy papírlapra állva a lábaltal körvonalaát lerajzoljuk.
Képes árjegyzékem ingyen. Kiszárolag magyar gyártmány.
Elegáns gallér vix 3.20
Eleg. vix alma cipő 3.—
Elegáns oroszok cipő 3.80
Eleg. orosz. fűz. cipő 4.—
Szállalakkav. fűz. cipő 4.—
Legújabb találmányom az emmelegítő talpbetét, ország-
számad. Mértéknek elegendő, ha hársnyában egy papírlapra állva a lábaltal körvonalaát lerajzoljuk.
Képes árjegyzékem ingyen. Kiszárolag magyar gyártmány.
Elegáns gallér vix 3.20
Eleg. vix alma cipő 3.—
Elegáns oroszok cipő 3.80
Eleg. orosz. fűz. cipő 4.—
Szállalakkav. fűz. cipő 4.—
Legújabb találmányom az emmelegítő talpbetét, ország-
számad. Mértéknek elegendő, ha hársnyában egy papírlapra állva a lábaltal körvonalaát lerajzoljuk.
Képes árjegyzékem ingyen. Kiszárolag magyar gyártmány.
Elegáns gallér vix 3.20
Eleg. vix alma cipő 3.—
Elegáns oroszok cipő 3.80
Eleg. orosz. fűz. cipő 4.—
Szállalakkav. fűz. cipő 4.—
Legújabb találmányom az emmelegítő talpbetét, ország-
számad. Mértéknek elegendő, ha hársnyában egy papírlapra állva a lábaltal körvonalaát lerajzoljuk.
Képes árjegyzékem ingyen. Kiszárolag magyar gyártmány.
Elegáns gallér vix 3.20
Eleg. vix alma cipő 3.—
Elegáns oroszok cipő 3.80
Eleg. orosz. fűz. cipő 4.—
Szállalakkav. fűz. cipő 4.—
Legújabb találmányom az emmelegítő talpbetét, ország-
számad. Mértéknek elegendő, ha hársnyában egy papírlapra állva a lábaltal körvonalaát lerajzoljuk.
Képes árjegyzékem ingyen. Kiszárolag magyar gyártmány.
Elegáns gallér vix 3.20
Eleg. vix alma cipő 3.—
Elegáns oroszok cipő 3.80
Eleg. orosz. fűz. cipő 4.—
Szállalakkav. fűz. cipő 4.—
Legújabb találmányom az emmelegítő talpbetét, ország-
számad. Mértéknek elegendő, ha hársnyában egy papírlapra állva a lábaltal körvonalaát lerajzoljuk.
Képes árjegyzékem ingyen. Kiszárolag magyar gyártmány.
Elegáns gallér vix 3.20
Eleg. vix alma cipő 3.—
Elegáns oroszok cipő 3.80
Eleg. orosz. fűz. cipő 4.—
Szállalakkav. fűz. cipő 4.—
Legújabb találmányom az emmelegítő talpbetét, ország-
számad. Mértéknek elegendő, ha hársnyában egy papírlapra állva a lábaltal körvonalaát lerajzoljuk.
Képes árjegyzékem ingyen. Kiszárolag magyar gyártmány.
Elegáns gallér vix 3.20
Eleg. vix alma cipő 3.—
Elegáns oroszok cipő 3.80
Eleg. orosz. fű

